

కవాలక్ష్మి

మ॥ మహాదానందనిధాన, నస్థలిత పద్మాస్థాన, ధీశక్తి ధూ ।
 ర్వహానంతాన, సమస్త సద్గుణ కలాపభాజమానన్, శర ।
 న్మహారుత్ఫల్ల శుభాననన్, విబుధసన్మానన్, దిలింగీణ, నీ ।
 గృహలక్ష్మీన్ దిలకించు సుందరుల కెందే జెందు నిష్టార్థముల్ ॥

ప॥ కృ॥ మూర్తి

1. మహా పూజ -	591 - 594
2. పశు బోధనా సంకల్పము - శ్రీమతి గంగుల పద్మిని తండ్రి శత్రు మ్మగారి -	595 -
3. గృహ లక్ష్మి ప్రతిపాదనము - డి.వి.వి.ఆర్. లక్ష్మి నారాయణ -	596 -
4. ప్రభాతము - 20. ప్రేక్షి -	598 -
5. సహజ - ముఖ్యుల కీర్తన - ప. కృ. మూర్తి -	599 - 602
6. శమంతలభివృద్ధి యోగము - శ్రీమతి భవభోగ్యుల సత్వవతమ్మగారు -	602
7. మహా - శ్రీమతి పెద్దకెత్తి రామంగారి -	604 - 605
8. గంగ యొద్ద - శ్రీమతి రాజేశ్వరి నారి -	606 -
9. సహజము ముది - శ్రీమతి సమయి మంత్రి, సంజీవనాథరంగారి -	607 - 610
10. ద్వివభక్తి - శ్రీమతి పొద్దుల శివరాజుగారి -	610
11. పశుత్వము - శ్రీమతి డి.వి. సీతమ్మగారి -	612 - 613
12. ప్రేమి దాన ప్రకాశిత - శ్రీమతి శృంగారవతి లక్ష్మి నారాయణగారి -	614 - 616
13. వింత స్త్రీ హాతము - శ్రీమతి నిధి ల దుర్గాభాయిగారి -	617 - 620
14. శివసేవియోగ రత్న - చదుల ల కా మ చంద్రయ్యగారి -	625 - 627
15. పంతుల తాన హేమలు - శ్రీమతి శివంబ సత్వవతమ్మగారి -	630 - 634
16. శివ దామోదర దేవి - శ్రీమతి సంతోష లక్ష్మి నారాయణగారి -	634 -
17. మహా త్యాగాంధి - గాల్లపూడి సీతారామస్వామి -	636
18. శ్రీపంతుల నాథుడు - విభా -	637 - 638
19. విభి వృత్తి - శ్రీమతి వేదవేదముగారి -	639 - 643
20. విద్యుదాకాశము పర్యవేక్షణ - శ్రీమతి శివంకి భగదానిగారి -	644
21. శాశ్వతము -	646
22. బాల విజ్ఞానశాఖ -	647 - 650
23. శివ శక్తి -	652 - 654
24. పాతక -	645 -
25. మాతన పాశ్చాత్యము -	656 - 659
26. శ్రుంధి పరివర్తనము -	660 - 661
27. సంపాదకీయము -	663 - 670
28. శివ తానము	671 - 672

దుర్గా పూజ

హిందూదేశములోని ప్రతి యడుగు మేఘము ఏదో యొక పురాణగాథతో మిళితమై దానిని ప్రకటించుచు అం దకు గిడువారి డెందముల పుణ్యభావము లల్లుచుండు పుణ్యక్షేత్రమని ఒకవిలేఖి తొల్లి వ్రాసియున్నామ. అట్లే తొంటియుగములలోని వివిధవర్షములలో ప్రతినిముషము సందును ఏదో యొకపుణ్యవృక్షి యేదో యొక మహత్కార్యము నొనరించి, ఈ యుగమునందలి ప్రతినిమేషమును ఆ యుగములను తలంపునకు వచ్చునట్లుగా నొనరించినారు. భరతవర్షమున యే శూన్యమాసములో వర్షపుగడియలో తప్ప పర్వములు కాని దినములే లేనట్లు తోచును. పురాణములను గాలించి శూన్యమాస మహర్వబోధకగాథలను గూడ నేడు పండితులు

కావ్యములుగా ప్రకటించుచు వానినిగూడ పర్వములుగా విశేషీకరించుచున్నారు.

ఏటా యేటా వచ్చు సంవత్సరాది పాడ్యమి, భానువిదియ, అక్షరతృతీయ, వినాయకచతుర్థి మొదలగు పదునారుదినములు మాత్రమే కాక, వసంతవరాత్రుములు, శ్రీరామలీలలు, వినాయకోత్సవములు, దేవీనవరాత్రుములు, జగన్నాథుని రథోత్సవములు, కార్తికమాసము, మాఘ మాసము, శ్రావణ మంగళ శుక్రవారములు, మార్గశిర గురువారములు, మాఘ పాదివారములు, వివిధదేవతల జయంతలు మొదలగున వెన్నియో కూడి సంవత్సరము పాడవునను యేదో పుణ్యవిషయములను ప్రజల మనములకు తెచ్చుచు వారికి ధన్యజీవనమార్గములను చూపుచుండును. ఇట్టి

పండువులు భారతదేశమున నొకభాగమున గలవు ఒకభాగమున లేవనక, హైందవులలో నొకతెగకు గలవు వేరొకతెగకు లేవనక సకలభాగములలోను తెగలలోను వ్యాపించియున్నవి. స్థలముల దూరములను పట్టి తిథులు కొంచె మెచ్చుతక్కువగా వివిధ భాగములయందు వ్యాపించుటయు కలదు. కొందఱు వివేచితజాతీయవాదులు ఇట్టి తిథిభేదములవలన పండుగలు దేశము పందెల్ల ఒకేదినమునఁ గాక ఒక్కొక్కప్పుడు తొలినాడు మఱునాడుగా జరుగుట ఒక తప్పుగాభావించి భారతీయులందరికి 'ఏక్యత' స్థిరపరచుకొరకు ఎల్లరును ఒకే దినమున నాయాపండువులను తప్పక జరిపించుకొనే యేర్పాటులు చేసుకొనవలెనని ప్రబోధించుచున్నారు. పంచాంగములను గ్రహచారములను మార్చగడంగు ఇట్టి వెట్టి వెట్టి సంస్కారములవలన అసలు పర్వముల ప్రాముఖ్యత హెచ్చుటకన్న తగ్గుననుటకు సందేహములేదు. తిథుల భేదములు గంటల భేదములుమాత్రమున ఐకమత్యములు తగ్గేవారి జాతీయత శుష్కజాతీయత యనవలెను. ఇట్టి స్వల్పభేదములవలన భారతీయుల ఐకమత్యము చెడుననుకొనుట వెట్టియూహ.

భరతదేశమునఁగల యిట్టి పర్వదినములకెల్ల మకుటము దసరాసవరాత్రుములు. ఈ పర్వదినముల కధిష్ఠానదేవత సింహవాహినియగు శ్రీదుర్గాదేవి. ఆ దేవత సౌందర్యమునకునిధి. పరాక్రమమునకు పట్టుకొమ్మ. భీభత్సమును వ్రదులుచుండును. పరతత్త్వము

నకు ప్రాణము. నిరంతర దుష్టశిక్షణ శిష్టరక్షణవ్రతపరాయణ. ఆమె చర్యలను వర్ణించు పురాణములు బండ్లకెక్కించినవి పట్టపు. దేవీభాగవత లలితాపురాణములలోని యొక్కొక్కకథ నెందఁడెఱు కపిశ్వరులు కలములుపట్టి క్రొత్తగావర్ణింపఁగడంగినను అంతములు కావు. ఆమె సహస్రనామధేయములలో నొక్కటొక్కటి ప్రతిభక్తుని కవిని బాలుని బాలికను స్త్రీని పురుషుని తన్మయుల నొనరించినచ్చిదానందవారాసి నోలలాడఁజేయును. ఆమె ఉద్యద్ధాను సహస్రాభా, చతుర్బాహుసమన్విత, పంచతన్మాత్రసాయక, నిజాణ ప్రభా పూరమజ్జతామేశమానస, అష్టమీ చంద్రవిభ్రాజదలకస్థలశోభిత, తారాకాంతి తిరస్కారి నానాభరణభాసుర, తాటంకయుగభీభూత తపనోడుపమండల, కర్పూరవీటికామోదసమాకర్షణగంతర, కామేశబద్ధమాంగల్యసూత్ర శోభితకంఠర, హరనేత్రాగ్ని సందగ్ధకామ సంజీవనోషధి, మందస్మిత ప్రభాపూర మజ్జతామేశమానస. ఆమె సౌందర్యమూహతీతమన్న వర్ణనా సాధ్యమగుటెట్లు. ఇట్లే భీభత్సమునకును సంతులేదు. ఆమె భండసైన్యవధోద్యుక్త శక్తి విక్రమహర్షిత, మహాపాశంపతస్త్రాగ్ని నిర్దగ్ధాసురసైనిక, భండాసురేంద్రనిర్ముక్తశత్రుపత్యత్రువర్షిణి, రక్తాక్షరక్తజహ్వదిశిక్షణి, మహిషాసురదోర్వీర్యనిగ్రహ, చండముండనిశంభాదిఖండన, మహేశయుక్తనటనతత్పర. తత్త్వదృష్టితోఁ జూచినయెడల నాపె ఓంకారపంజరశుకి, ఉపనిషదుద్యాన

కేలికలకంఠి, ఆగమవిపినమయూరి, దేశిక
రూపేణదర్శితాభ్యుదయ, జన్మమృత్యుజరా
రోగభంజని, కామక్రోధాదిషడ్గర్వనాశని.
ఆమె మహిమలు వర్ణింప నాదిశేషున కలవి
కాదనిన, సాధారణుల కేమి సాధ్యము!
సంవత్సరమెల్ల ఆమెను పూజించినను తనివి
తీరదు. దసరాదశరాత్రములై నను ఆమెను
నుతించి జనసంఘములు తరించవలెనని ఈ
మహాగీతాశీషముగిని

ఆశ్వయుజ శుద్ధపాడ్యమిమొదలు దశమి
అంతమువరకు గల పదిదినములును ఈమె
పూజాదినములు. శ్రీత్రయములు, సైనికులు,
వీరులు మొదలగు క్షాత్రకుటుంబములవారు
ఆయుధములనెల్ల నొక్కచోనిలిపి పదిదిన
ములును ఆయుధపూజచేసి ఆమె పరాక్ర
మమును సంస్మరించుచుందురు. మారువా
డిలు వైశ్యులు మొదలగు శ్రీమంతులెల్లరు
తమ సంపదలనెల్ల నొక్కచోవేర్చి పూజించి
పేదసాదలకు సంతర్పణలొనరించి ఆమె
వదాన్యతను జ్ఞప్తికి తెచ్చుచుందురు. పండి
తులు బ్రాహ్మణులు మొదలగువారెల్లఱును
తమ యిళ్లయందలి గ్రంథములనెల్ల దులిపి
శుభ్రపరచి ఒక్కచోపెట్టి పూజించుచు
ఆమె పురాణములు పఠించుచు ప్రజలకు
బోధించుచుందురు. జనసామాన్యమెల్లఱును
కొందఱు తమతమ యిండ్లలోను కొందరు
దేవాలయములలోను ఇట్టి యుత్సవములు
జరిపించుచు దర్శించుచు భజనలునేయుచు
పాటలుపాడుచు అత్యంతోత్సాహముతో
నూగులాడుచుందురు. బాలురు క్రొత్తి
దుస్తులుదాల్చి, పూలుబాణములుచేబూని

దసరాపద్యములు వల్లించుచు బండిపరి
తులతో నింటింటికిఁ దిరిగి, యెవరింటవారు
పంతుళ్లకు కట్టుములను చదివించి విద్యార్థు
లకు పప్పుబెల్లములు పంచిపెట్టించుదురు.
వ్రతయింటను బాలికలు వివిధరకముల
బొమ్మలను కొలువులుగా వేర్చి, పేరటాం
డ్రను పిలచి కీర్తనలు మంగళహారతులు
పాడుచు, ఉపహారములను తాంబూలము
లు పూచుచు బిల్వకళాపాఠమున వ్రేలి
లాడుదురు.

ఇట్టి ఆయుధపూజ నొనరించువా
రెవ్వరు వీరాధివీరులు కాగోరరు, సైనిక
శిక్షణమున తరిఫీదుకాగోరరు, దుష్టశిక్షణ
శిష్టరక్షణ వ్రతపరాయణులు కాగోరరు,
ప్రపంచశాంతి నెలకొల్పఁబూనరు? ఇట్టి
పుస్తకపూజ నొనరించువారు ఎవరు విద్యా
సక్తిని బూనరు, పండితులు కాగోరరు,
గ్రంథములు వ్రాయఁబూనరు, ప్రపంచము
నకు జ్ఞానప్రబోధము లొనరించనేరరు? ఇట్టి
దసరాపద్యములు వల్లించు బాలురెవ్వరికి
ప్రాత భాతీయ చరిత్రలు స్మరణకు రాకుం
డును, భేదములు సమయకుండును, చిక్
మత్యము సమకూరకుండును, భాతీయ
గర్వము చేకూరకుండును? ఇట్టి బొమ్మల
కొలువులు చేయు యువతీమణుల కెట్లు
లలితకళాసక్తి, శిల్పకళాచాతుర్యము,
గానకళా నైపుణ్యము, పాకకళా విచక్ష
ణము సాందర్యకళా పోషణము కుదరకుం
డును? పురాతన భారతవర్షమున నేటిట
నెందఱో వీరులు, పండితులు, కవులు, శిల్ప
కళోపాసకులు, పరస్పర స్నేహపిపాసులు

మొదలగువారు నేల యీనినట్లుద్భవించు చుండిరన్న అందుకు కారణము గ్రామ గ్రామమునను జరుగుచుండు ఇట్టి ఉత్సవములు కాక వేతమియును కాదని మనము గుర్తించవలెను. ఈ యుత్సవములెల్లయు విజయదశమినాటి రాత్రి శమీవృక్షమును పూజించుటతో ముగియును.

అయినను నేటి భారతవర్షమున నిట్టి యుత్సవములు కేవలము ఆనుమానితగా తప్ప వాటిఉద్దేశ్యములు గుర్తించి జరుప బడుచున్నట్లు తోచదు. జనులెల్లఱును విదేశ విద్యయు విదేశాచారములను మఱిగి తమ స్వదేశాచారముల ఉద్దేశ్యములను విస్మరించినారు. నేటి ఆయుధపూజలలో అసలు దేవియొక్క ఉపాసన వృద్ధులగుటచేత గాబోలును ప్రపంచకంటకులగు యేరాక్షస తుల్యులనో నోడించ గడంగుటకు బదులు ప్రజలు తమలోతాము అంతజలహములకు అనైకమత్యములకు గడంగుచున్నారు. నేటి పుస్తకపూజలలోఁగూడ ఆ దేవియొక్క ఉపాసనయందు దీక్షను విసర్జించుటవలన గాబోలును నేటి పండితులును కవులును వ్యర్థప్రసంగములు, బూతుకథలు, సిసీమా వేషములు, టాకీ పాటలు మొదలగు శుష్కకాలక్షేపములతో పత్రికలను నింపుచున్నారు. నేటి బాలబాలికలు తమదేశీయ శిల్పకళాపోషకములగు వెలుగుల నెమకుట మాని సమస్తమునకు విదేశవస్తువులు, బొమ్మలు, వస్త్రములు, పుస్తకములు గిన్నెలు, బడలు, తిండ్లు, తిప్పలు మొదలగు

వానిపై నాధారపడి జీవనోపాధి రహితులై, దాస్యవారాసిలో ముగ్గుచున్నారు. నేటి పెద్దల ప్రబోధములు పిల్లల వ్యామోహములుకూడ ఒక్కతీరున పరుగిడుచున్నవి. ఇట్టి అనాచారములయందు పరాజ్ఞుభవ యొకను ప్రారంభమేకాలేదు.

ఒక్క గాంధీమహాత్ముడు కుటీరపరిశ్రమా పోషణము, గ్రామపునర్నిర్మాణము, ప్రజాసాభాగ్య పరివర్తనము, పరస్పరస్నేహ సాభాగ్యము, దేశీయ కళానిమగ్నత మొదలగు మహామంత్రములను హరిజనాది పత్రికలనుండి ఉపదేశించుచున్నాడు. ఆ యుపదేశము లెందరికి వినబడగలవో చెప్పలేము. విదేశవస్తు వ్యామోహము, విదేశాచారలోలత్వము, విదేశవ్యసన పరాయణత్వము, విదేశనాస్తికతా ప్రమత్తత మొదలగు గాఢాంధకారములు భారత వర్షమునెల్ల వ్యాపించి దివారాత్రములకును, జాగ్రన్నిద్రలకును భేదము తెలియని యొక మహాసుషుప్తిని సర్వత్ర వ్యాపింపఁజేసినవి. విద్యాలయములు దీనిని విచ్ఛిన్నముచేయుటకు మారుపెచ్చించుచున్నవి. ఉపన్యాసకులుదీనిని త్రుంచుటకు బదులు మఱితగాధముగ అల్లుచున్నారు. నఖదీధితి సంభన్న సమజ్జన తమోగుణయు, చిదగ్ని కుండ సంభూతయు, అజ్ఞానధ్వాంతదీపికయు నగు శ్రీమతి త్రిపురసుందరీదేవియొక్క అపార కరుణామృత దృష్టివలన నిట్టి యజ్ఞానములెల్ల మటుమాయములై, అధునాతిన భారత వర్షము ప్రాచీనభారతవర్షమును బురుడించునుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

ప ర దే వ తా ద ం డ క ము

శ్రీమతి బంకుపల్లి వేంకటకృష్ణమూర్తిగారు.

శ్రీమన్మహాదేవతా! లోకమాతా! సుపర్యాణ సంపూజితా! స్మారితా!
 దీనసంభావితా! భక్తసంపాలితా! ముక్తిసంస్థాపితా! కాంతిసందీపితా!
 దేవదేవార్చితా! సర్వలోకేశ సంపాలితా! గర్వనిర్వాపితా! నిన్ను
 గీర్తింపనే నెంత! వేదోక్తతో కేషుడే నిన్ను ప్రార్థించి భూభారము న్నోయు
 చున్నాడు! దేవేంద్రుడే నిన్ను వేదోక్తతోజూచి సంతోషముబొంది
 స్వర్గాధిపత్యంబుగొన్నాడు! సూర్యుండు వేచేతులన్సౌక్తి వేసేగమిన్నుది
 లోకంబులందెల్ల దీప్తిబ్రసాదించుచున్నాడు! తల్లీ! మహాకల్పవల్లీ!
 దయాక్షీరవల్లీ! పరబ్రహ్మరూపంబునకా శాసనబీయగా బ్రహ్మసృష్టించు
 చున్నాడు విష్ణుండుపోషించుచున్నాడు శంభుండునాశంబులంజేయు
 చున్నాడు సర్వంబునీవల్లనే గల్గెనమ్మా! మహాదేవి నీపాదముల్
 నిత్యముం బూజనేయంగనే పాపముల్ నాశమై తాపముల్ దూరమై
 భాగ్యభోగ్యంబులుకా సర్వసౌఖ్యంబులుకా దానధర్మంబులుకా బొంది
 భూలోకమం దెప్పుడుకా గొప్పగా నొప్పులంగాంచి యాచంద్ర
 తారార్కమా కీర్తులంబొంది విద్యాధనాధిక్యతంగాంచి యెంతేనియుకా
 సాటిలేకుండ నంశంబునం దెప్పుడుకా భాగ్యముంబొంది దారిద్ర్య
 మానంతయుకా లేక యొప్పురునోయమ్మ! నీమూర్తి నామానసంబందున
 న్నిల్చి నీసేవసేయంగ నీకీర్తనల్ బాడ నీపాదముల్ చూడ నీభక్తులంగూడ
 నికా బ్రేమతోవేడ నీలీలలందాడ నాకుం బ్రసాదింపుమా! దీనరక వేడు
 చున్నాను! దాసానుదాసత్వముం జేయుచున్నాను! శక్తిస్వరూపంబునం
 దున్న నిన్నెవ్వరుకా మించలేరమ్మ! నీలీలలందెల్ల ముల్లోకముల్ నాటకం
 బాడుచుండంగ నీ వొంటిగా నిర్మలాత్మక విడంబించుచుకా మించుచుకా
 గాంచుచుకా బెంచుచుకా సొంచుచుకా వంచుచున్నావుతల్లీ! జగద్వ్యాపిణీ!
 నిర్మలంబైన నీరూపముంగాంచి నీభక్తులెల్ల స్మహాసందముబొంది సంసార
 మందుండి భోగాదిరాగంబులం బొందుచున్నార లంత్యంబునకా నీపరా
 శక్తిలో లీనమై వెల్లుచున్నారు మాతా! సమస్తార్చితా! కీర్తిపూతా!
 సమస్తే సమస్తే సమస్తే సమక !!

గృహలక్ష్మీ పత్రికా ప్రశంస

సీ. కరతలా మలకంబు ♦ గాదె మోక్షాపేక్షఁ

గలవారి కరయ నీ ♦ గాథలెల్ల

తం గేటి జన్మకా ♦ తగదె యోగాసక్తిఁ

గలవారి కరయ నీ ♦ గాథలెల్ల

పాణినీయంబుగాఁ ♦ బరగదే కావ్యేచ్ఛఁ

గలవారి కరయనీ ♦ గాథలెల్ల

కల్పవృక్షముగాదె ♦ గార్హస్థ్యధర్మంబుఁ

గలవారి కరయ నీ ♦ గాథలెల్ల

తే. గీ. శాంతలకు శీలసంపత్తి గలుగజేయు

పిల్లలకు మోదమల్లన వెల్లివిరియు

నీన్నఁ జదివిన సతతము నిఖిలభువిని

జయము! జయమ్మ! గృహలక్ష్మీ! జయముగనుమ!

మ. కవులుం భేషనఁ, బండితుల్ వొగడగా, ♦ కావ్యజ్ఞులుం మెచ్చ, కా

కవులుం భీతిల, మూర్ఖులుంగలగ, చొ ♦ క్కం జిత్రకారుల్, ఘనం

బవురాయంచు రసజ్ఞులెల్లఁదల ల ♦ ల్లాడింప, సాంపొప్పగా

మివులం కీర్తిగడించితివు 'గృహలక్ష్మీ' నీకు దీర్ఘాయువో!

డి. వి. ఆర్. ఆర్. లక్ష్మీబాయమ్మ.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

జీవామృతము

1898 సం: నుండి భారతవర్షమునం దంతటను ప్రసిద్ధిలో నున్న

ఆ రోగ్య ప్రదా యి ని

దీనిని వాడుటచే
బలహీన దేహములకు బలమును,
దృఢబలములకు శుశుక్లమును,
నిద్రాహీనులకు ముఖనిద్రయును,
వలమల ప్రోగునకు కంఠపుష్పియును,
మందకోడిగ నుండువారికి ఉల్లాసమును,
శరక క్తి లేనివారికి జ్వరదీప్తియును,
రక్తహీనులకు రక్త ప్రసారమును,
బాధకహీనులకు బాధక క్తియును,
పాలిపోయినవారికి తేజస్సును,

మొదలగు అవస్థాల్లోనున్న మనుజులకు లెన్నియో
కలుగును. స్త్రీపురుషులెల్లరు వయోభేదము లేక ఎల్ల
కాలముల నేవలెనున్నది దివ్యమైన టానిక్.

కందు పైకాలలో ఎల్లపురేకమలంచును కొరకును.

బాలభాస్కర

(చికిత్సరు)

ఇది పిష్టలకు తిరుమగా కలుగుచుండు

లివర్ అండ్ స్పీన్ వ్యాధులకు

అమోఘముగా పరిచేయును.

పనుకమునగాని వృత్తరముల ద్వారాగాని

వివరములు తెలిసికొనుదు.

ఆయుర్వేదాశ్రమం

151 గోవిందప్పవాయికోనీటి, చోట్లపాళ్ళు నెం. 287, మదరాసు

ప థా త ము

ఇందు తూదపు మచ్చకం బలముఁ బ్రాణవల్లభుని దిశికోగిటం బరమమఖముఁ
 గాంచఁ జోపుచునున్నది కాన యొక్కపాటబాదుకు యెలుగల్గి పరభృతంబు !
 అవని చట్టంపుడియుఁ జోడవన నీవు కరుణ వదులేర ఛాయ నీ కన్నులబాదు
 వెలియేగిన చూరక వెలుగులయ్య ! వెదకుచున్నావు కరములు వేయిపాది
 గాభవరింఁజూకాయాకాల నిజతనూగత ప్రాగ్విధూప్త నామాన కుంకు
 మమ్మె యియ్యది ! భవవరలమ్మునెల్ల వెలుపుగావించుచున్నయ దరుణమోత.
 లోకబాంధవునగ్రీతి లోకనౌవనఁ దీవెలకు నిజబాహువుల్ తీర్చిపాది
 కుమమకోటుల నుపదగా నొసగుచుండు యారోగన్నాడు మల్లికా యాకనమున.
 కమపునించుకలుల క్షణమఁ శ్రోతివ సుమానవమువలనఁ దనివివనక పరిగ
 శ్రావర వెదలికమ్మ రాకున్న కో దిన్న గలువ మునులికమయి కప్పివేయు.
 దివములందను గుణకావ విష్ణురూపి యెందలు లివకుహంబులపాలి కమగులిడకు
 మంచు మీసామిగనికమ్మ యిళులవల నేలి నీరులీయనిలచు మరాళికావ.
 లగములన్నియు సమ్మోద బలధీవిది కలను మునుగుచుఁజేలుచు వలరుచుండఁ
 గలయఁదిరుగుచు నల్లదల్ కనులనక్ర భారలొలికింతువేల చకోర చెవును.
 కలువల పిండుకు మీమీ ! యెలమెటలిడి మీదమున రథాంగములాగా
 వెలలుచు నుంటిరె యచ్చట నలకొర మిమె లేవ మరల వచ్చుచుమండి.
 అరయ జాచిల్లిమిమకుల కాగలేక తల్లడిల్లెడు పాంథుల కుల్లమలకఁ
 దెలియఁబల్కుచు భానుఁ జేతెంచెనాచు సురుదిరాకావముల్కిల కుకమలాక
 వెల్లఁ బాతెనుకీచియి లల్లవార్చి యిరులుగలవంచు నెంచకు దిండ్రఁ గవలు
 బాలమార్గ ప్రవిష్టుడై మూలమూల నెదుకుచున్నాడు స్వీయకరముల నినుడు.

దసరా - బొమ్మలకొలుపు

ప. కృ. మూర్తి

గృహలక్ష్మికి మరియొక శరన్నవరా త్ర్యుత్సవ సౌభాగ్య మొదిపుచున్నందుకు సంపాదకపాతకు లుభయులు ఈశ్వరునకుఁ గృతజ్ఞతాబద్ధులై నమస్కరించుట పరమ నిధికదా! ఇది సామాన్యసమయముకాదు. ఆసేతుహిమాచల పర్యంతము నీ మహా సమయమున నయ్యాదిశక్తి నేదో యొకవిధమున నేదే నొక గొప్పయుద్దేశముతోఁ బూజించుటయే ప్రతివానికి ముఖ్య లక్ష్యముగాఁదోచును. నిరాహార్యులైదుర్గా మంత్రోపాసనఁజేయు సుజ్ఞానుల మొదలు కొని యేవో పదిమట్టిబొమ్మల నొకచోటఁ బెట్టుకొని “కొలుపు - కొలు” వనుకొనుచుఁ జంకలు గ్రుద్దుకొనుచుండు చంటిపాపల పరకునూ ప్రసరించుచుండునది యానంద ప్రవాహమే - దసరా! ఇటువంటిది మరొక దేశమున లేదనుట సాహసముకాదు! మనది కర్మభూమి. పసిపాపలుచేయు పనులయందుఁ గూడ నేదో యొకలాభ ముండవలయు. ఆలాభ మైహికమా ఆముష్మికమా యను నది వేరేవిషయము. ఐహికమే యగునెడఁ గేవల స్వార్థముమాత్రమే గాకుండినజాలు. ప్రస్తుతమం దాముష్మికవిషయమును వెనుక కుంచి యైహికలాభము మాటలే యాడు కొందము. ఇది ముందుగ లోకకల్యాణ కరమై సిద్ధించినపుడే అదియును దానంతట

నదే సిద్ధించును. ఇది లేనప్పు డదేకా దిం కేదియు లేదు “నాయం లోకోఽస్త్వయజ్ఞస్యకుతోఽవ్యః కురునందన” అని. “ఎవే పిల్లల బొమ్మలకొలుపులకునూ లోకకల్యాణానికిన్నీ సంబంధం వేవిటయ్యా?” అని యడుగుదురు కాబోలు! కావలసినంత సంబంధమున్నది - లేకేమీ?! బొమ్మలంటే అవి యెక్కడినుండి వచ్చినవీ? ఎవఁడో యొకపనివాఁడు తన తెలివితేట లుపయోగించి చేసినవో వ్రాసినవో అయియుండవలెను గదా! అది యొక గొప్పలలితకళకదా! ఇట్టి లలితకళల కన్నిటికి నధిదేవతయే యీశ్వరద. కాబట్టి యొకవంకఁ జిత్రకారుఁడును మరియొకవంక బాలబాలికలునూ నేవించుచున్నది యీ శ్వరదనే. ఇట్లే నమస్తవిద్యలకు నధిదేవత యీమెయే. ఐన నీసేవకు ఫలమున్నదా లేదాయని విచారితము. చిత్రకారుఁడు రామకృష్ణాది మహాద్విగ్రహములను మిగులఁ బవిత్రభావముతోనే చేయునుగాని బిడ్డలకది యేమెఱుక? ఇట్టియెడఁ బెద్దలకుఁ గొంతపని కలుగుచున్నది: రామచంద్రుని చరిత్రము సాధ్యమైనంతవరకు పిల్లల తలకెక్కించుట. ఆలాగే తాత్పర్యములు గూర్చియుఁ దక్కిన యితరవిషయములఁ గూర్చియుఁ జెప్పవచ్చును. పిల్లలకు విద్యగఱపుట కింత

కంటె మంచిదారిలేదని యీనాటి విద్యాధి
కారులు తెలుపుచున్న యీవిషయము లిది
వరకే మన దేశమున వెలసియున్నవి. మీదు
మిక్కిలి యాయుపాయము లుత్సవప్రకాశి
సందర్భములతోఁబొందుపరుపఁబడియున్నవి.
ఇది యెంతమేలు! సత్యనారాయణవ్రత
వ్యాజమున హిందూ దేశచరిత్రయందు మహా
రాష్ట్రయుగమున నెంతో చెప్పవచ్చును.
ఇంతేకాక బిడ్డలకు విద్యయందుగలయాసక్తి
నభివృద్ధి నేయుటకుఁ గూడ నిదే యదను.
పొరుగింటివారి హేమలత మాయంటఁ
గొలుపులో మనోహరముగఁ బాడినది.
మేమే కాక వచ్చియున్న ముక్తైదువలందరు
'హామ్ హా'యన్నారు. మరునాటినుండి
అధికతరకృషి చేసి మరువటి దసరాకు హేమ
లతకంటె బాగుగాఁ మాఅమ్మాయి పాడఁ
గలిగినది. ఎందువల్ల? ఈమె మనసునఁబుట్టిన
స్వర్గ! "స్వర్గయావరతే విద్యా"యని కదా!
నిజమైన లలితకళాభివృద్ధి గోరువారు ఇట్టి
కొలుపులు మొదలగు సెంతోమనమయము
లందే చిన్నచిన్న బహుమానము లేర్పరచి
బాలికల కెంతో యుత్సాహము గలుగఁ
జేయవచ్చును గదా! ఇట్లొకవంక దైవ
భక్తి, మరియొకవంక మహాపురుషుల గుణ
ములఁగూర్చి బోధ, వేదాంతవంక విద్యా
సక్తిని వృద్ధి నేయుట యీమొదలగు ముఖ్య
విషయములయందు తల్లులు శ్రద్ధయుంచి
తమబిడ్డలకు నేర్పిపెట్టుట కింతకంటె మంచి
వేళలుండునా? కేవలపశుప్రాయులగుగ్రామీ
ణుల సందర నొకచోటఁగూర్చి మహత్తర

రాజకీయపరిజ్ఞానము, దేశభక్తి, మతభక్తి
మొదలగునవి నులుపుగ వారి తలలకెక్కిం
చుటకు మహారాష్ట్ర లీనవరాత్రులే యద
నుగాగ్రహించి యెంతవరకో కృతకృత్య
లైనారు. సాంఘికవిషయములందు గూడ
నీ కొలుపులు మొదలైనవి యేర్పరచి స్త్రీ
లను బాలబాలికలను గూడ సెంతో యభి
వృద్ధికిఁ దేగలిగిరి. ఇప్పుడు దేశమందంతటను
వ్యాపించియున్న యీకొలుపుల వేనుకకు
ముదువారే దారివేసినవారు. సమస్తవృత్తు
లకునూ మూలభక్తి యీశ్వరదా స్వరూప
మున వెలయుచున్నది. గీతలయందువయుక్త
మయిన యజ్ఞపదమునకుఁగల నానార్థము
లలో 'వృత్తి' యను సర్థమునే ముందుగా
గ్రహింపవలెనని తిలకు గాంధీ మొదలగు
యుగపురుషులు శాసించుచున్నారు. దానిం
బట్టి ప్రతివృత్తియును ఒకవిధమైన యజ్ఞమే.
అనఁగా యజ్ఞము సామాన్యార్థమున
సెంతటి గొప్పవిచిత్రతకలది యని తెలఁచు
చున్నామో అంతటి గొప్పదనమును బవిత్ర
తయుఁ బ్రతివృత్తియందును గలవనుటకు
గాను యజ్ఞపదప్రయోగము, వృత్తిర్థమందుఁ
జేయఁబడినది.

ఇక వృత్తులు బాగుంటయే లోకకళ్యా
ణము. అది యభావమైనపు డేదియులేదు.
హిందూదేశ మిపు డీయవస్థలోనే యున్న
దని యెవ రెరుఁగరు? ఐనను చేయునదేమి?
పెద్దపెద్ద వృత్తివిషయముల మాట లటుం
డగాఁ బిడ్డలు పెట్టుకొనుచున్న బొమ్మల
కొలుపులందుఁగూడఁ బాశ్చాత్యనాగరకత

యేనా? ఒక చిన్న కొలుపులో పదిబొమ్మలుంటున్నేని వాటిలో, గసిన మేడనిమిది బొమ్మ లే జపానువో యేయింగ్గుడువో!! ఇండియాలోనున్న చిత్రకారు లేమికావలెను? ఈమాట శ్రీమతి క! వరలక్ష్మమ్మగా రొకతూరి నచ్చుకెప్పినారు. పిల్లలకు బొమ్మలుకొనిపెట్టేవారు తల్లు లేకదా! వారు దీనియందుగల రహస్యము వెరిగితమబిడ్డలకు స్వదేశపుబొమ్మలనే కొనిపెట్టినయెడల నేమిభోషము?

అదిబిశప్పడు పిల్లల కిష్టముండ దందురేమో!

అదియంత సరియైన సమాధానమా? వారి కిష్టములేని యెన్ని వసులను బిల్లలచేత, దల్లులు చేయించుచుండుట లేదా! ఇదియు నాలాటిదే! స్వదేశాభిమానమనునది యిట్టి పరితనమునుండియే బిడ్డలయందు గలుగజేయుట యెంతసులభమైన పని! వారి భవిష్యజ్ఞవయాత్ర కిది యెంతవన్నె దెచ్చును! మరియొకమాట:—యీ బొమ్మల వెల లేమైన: దక్కు-వయా?!! “అమ్మబోతే అడివీ - కొనబోతే కొరివీ” ప్రాద్దుట: గొన్నబొమ్మ సాయంత్రమునకే ‘స్నేహలా’! అమితమైన సున్నితము!! ఇది బిడ్డల కేమెఱుక? మనదేశపు కొయ్యబొమ్మలు గాని మట్టిబొమ్మలుగాని యంతసుభువుగాక తెడిపోతే!

పెద్దలు విల్లునమ్ములు ధరించి వెడలుట మరచియేపోయినాము: అదియట్లుపోయినా పిల్లలైనా ముచ్చటగా విల్లునమ్ములబూని

వీరపూజా కీర్తనములజేయుచు వెడలుట ‘అనాగరకత’! అపదతియే క్రమేణ అడుగంటి పోవుచున్నది. దీనిగూర్చి పెద్దలు విచారించినారా? రాజనీతికిని దీనికిని గల సంబంధ మెంతవరకునున్నదో చెప్పవచ్చును; కాని అదియప్రస్తుతము.

జాతీయతాభావ సంపూర్ణమగునీదసరా మహోత్సవము నాగరకత హెచ్చుచున్న కొలది నానాటికి నిర్జీవమై కేవలము విదేశపు బొమ్మలను సాధ్యమైనంతవరకుగొని వాటిని బ్రదర్శించుటతో సరిపోవుచున్నది కదా!

సోదరీమణు లీ విషయములను గమనింపరా? తమ సంతానములచేత వీరవరుల చరితల బాడింపజేయరా? నైసర్గికముగఁ దమయందిమిడియున్న మహాశక్తిని మరల నుద్రేకింపజేసుకొనుటకే యీ సమయము నుపయోగించుకొన్నయెడల భరతమాత యాచిరకాలముననే ధన్యయగుట కేమి సందియము? ఈ నవరాత్రుల యందుగల పవిత్రతలెన్నగాఁ బాటించి విదేశవస్తు సామగ్రి కేమాత్రము వెడమీయకుండుట యెంతమంచిది!! శారద సుప్రీతయగుట కింతకంటె సులువైన మార్గము లేదు. వేరేయజ్ఞములు తపసులు బలులు మొదలగునవి మనకసాధ్యములే కాని యీ నవరాత్రులయందైన సంపూర్ణ స్వదేశదీక్షఁ బూనియుండుట కేమికష్టము? జీవితకాలమంతయు స్వదేశదీక్షఁబూనుట కష్టమే కావచ్చుగాని యేడాదికొకతూరి వచ్చు

నిట్టి మహాత్మాత్వము సర్వసమయము
లందుఁ గొన్ని లెక్కదినము లీయుల్లము
దీక్షబూసలేకున్న నింక మనమేమిచేసి
యీ మనభరతమాత ఋణము దీర్చుకో
గలమో సెలవిత్తురా?

మరొక చిన్నిమాటతో నీవిషయమును
ముగింతము. 'క్రిస్ మస్' దినములలో

"క్రిస్మస్ ట్రీ"యని యొక వేడుకయున్నది.
ఇది కేవలము చిన్న బిడ్డలకే. ఇందు నానా
విధములైన బొమ్మలునుజేర్చి యొక వృక్షా
కృతి యేర్పరతురు. ఇందులోనున్న బొమ్మ
లన్నియు స్వదేశీయములే. ఎంచిచూత
మన్నను విదేశీయ మొక్కటి యుండదు.

దేశాభిమాన మనగా నిదే !!

శకుంతల భర్తృవియోగము

శ్రీమతి ధవళేశ్వరపు సత్యవతమ్మగారు

పురమునకేగి నిన్నుగొనిపోవగ బంపెదనాభటానినో
గరిత ! యటంచు నమ్మకము గల్గగ బల్కియు, రాచకార్యత
త్పరతవహించి యిప్పటికి బంపకయుండె నదెట్టివార్తయున్
తరిజరుగంగ చూడరుగదా ! పురుషుల వనితాజనంబులక.

చతురంభోధి పరీతమైన ధరణీ చక్రంబుసాలించు భూ
పతియో యిట్లు లసత్వమాడుటకునై పాల్పడ్డ, సామాన్య సం
గతులక వేరవచింపనేల, సకలాకారంబునై యొప్పుసూ
స్యత మింకెట్లు తిరంబుగా నిలచునోనేమంబుతో ధారుణీన్.

అవసరంబగునప్పుడ యాతరతన
మంచిమాటల నొప్పించి, మానినలను
నంచనముజేసి కోర్కె చెల్లించుకొనియు,
తుదకు బాడరు పురుషులు యడనుదాట

పందియమండనేల నిటు, సర్వజనంబు లదెట్లు బల్కినన్
బందుజనుల్ హసించినను, భావమునందూన కర్వుపాక్షిగా
నిందునిభాస్య ! నిన్ను వరియించితిసంచన మోసపోయితిన్
ముందుగతిం దలంపకయె, ముద్దియనై యవివేకబుద్ధితోఁ
చిప్పతనంబునుండె ననుజేరగదీసియు, నింతకాలమే
బన్నములేక పెంచి, యతిమన్ననతోడ మెలంగునన్నతా
గన్నకుమారివోలె దయగాంచుచునుండిన తండ్రియాజ్ఞ లే
కున్నవరించి నందులకు, కూడదె యిట్టిఫలంబు యింటికి ?.

దళదా మహోత్సవము — మైసూరు

“అమ్మా, చక్కెరల తిలకం
కొమ్మా, యెంజనమును గయికొమ్మా పెచ్చెన్”

కాయకల్పరసము (REGD)

సకల వ్యాధులకును ఈ రసమును చుక్కల పరిమాణమున లోనికని పై కిని యుపయోగించిన క్షణమాత్రమున అత్యద్భుతమగు గుణమిచ్చును.

దీనిని పైన పూయుటచేత నివారణమగు వ్యాధులు :—తలనొప్పి, పార్శ్వపు తలనొప్పి, ప్రక్క మెడ

1

నరములు లాగుట, కంఠమాల, న్యూరలియా, జలుబు, తొమ్మనొప్పి, కీళ్లవాతము, పిత్తునొప్పి, కీళ్లనొప్పలు, కరీరమునం దేభాగమునైన తిమ్మిరి, కీళ్లు పట్టుట, నరములు చుట్టుకొనుట, నరముల వ్యాధులు, పండ్లనొప్పి, నడుమనొప్పి, చ్చీమన వాపు, తామర.

2

లోపలికి నేపించిన నివారణమగు వ్యాధులు :—విషజ్వరము, ఇన్ ఫ్లూయెంజా, ప్లేగు, మలేరియా, బోడకాలు, చలిజ్వరము మొదలైన అన్నివిధములైన జ్వరములు, గొంతునొప్పలు, తొమ్మి పడినెము, నోటి దుర్వాసన, ఉబ్బసము, అల్సర్లు, మంద విరేచనములు, కలరా, మలబద్ధము, పిత్తాశయ స్తీహ రోగములు, బొడివగ్గు, కోరింతగ్గు, పక్షవాతము, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, మూత్రవ్యాధులు, గుండె మందుట, పిత్తమైకము, అకాంతి, పక్షువుకామెలరోగము, కరీరము బడలిక, నిస్సర్తువ, నరములు సడలుట, పొడురోగము, భాతుసంబంధమైన దుర్బలాములు, కక్కివాయి, స్త్రీలకు కలుగు ఋతుసంబంధమైన వాయువు, మూతికట్టు, మూతికన్నీటిపాళము, గుల్మము, కడుపునొప్పి, కడువ్యాధులు మొదలైన అన్ని విధములైన దేహవ్యాధులు కొయి కల్ప రసమువల్ల నివారణమగును.

ఏ రోగమునైనను దీనిన పథ్యము లేదు.

విక సీసా వెల రూ. 1-8-0.

తపాలాచార్జీ ప్రత్యేకము.

ఇండియన్ మెడికల్ వర్క్స్

అలందూర్ P.O. 234 గోవింద పునాయ్ కవర్డు. పుద్రాసు.

[మాధవరావు వరశుల్కవిరోధవాది. పేదపిల్లయగు మణిని ప్రేమించి ముద్దాడెను. సముద్రపుటాడ్డవ పికారుచేయుచున్న లీలావరియను విద్యావతినిచూచి మోహించెను. ఇంటికివచ్చి తండ్రికెదురావలేక వసుంధరయను ఎకలుపుత్రికను కట్టుమునకై పెండ్లి యాడెను. వసుంధర ఇద్దరు బిడ్డలనుకని, పతియొక్కయ ప్రేమ భరించలేక చనిపోవును. మాధవరావు తండ్రియు మరణించును. మాధవరావు స్వర్ణశిశుడై తానుమోహించిన లీలను సమజిగ్గిగారికూతురును పెండ్లియాడెను. మణిని మనమామకచ్చి పెండ్లిచేసిరి. అతని నామ ప్రేమించలేదు. పెండ్లియైన యిరువదిదినములలో అతడు మరణించెను. ఆపె యన్న కేశవరావు ఆపెను యభి. యె. వరీక్షను వైద్యపరీక్షను ప్యాసుచేయించెను. ఆమె మంచివక్త. వరశుల్కమునకు విరోధముగ ఒకసారి ఆపె యుపన్యసించుచుండగా లీలా మాధవులు సభకు వెళ్లుదురు.]

అయిపన్యాసభోరతి వినిన ప్రతి యువతీయువకుడును 'అహ! యేమి యాయుపన్యాసము! ఎంత చక్కగా ఇచ్చినది. చాల బాగున్నదంటే బాగున్న' దనినది. ఆమెవెల్లెలు మూలమిచ్చియు శ్రీలతాదేవి కూడ బహు చాకచక్యముగా అందరికి బోధపడునట్లుగా యుపన్యాసమిచ్చి పీఠము దిగినది. మాధవునికి మణిని చూచివతోడనే అదృశ్యముగా అయిపోయినది మనస్సు. పాపం + సంవత్సరములక్రిందటి రోజు మణి జ్ఞాపకము వచ్చుచున్నది ఆ మందభాగ్యునికి. శ్రీలతను చూచుటతోడనే తనభార్యయగు వసుంధర చిహ్నములు కాన్పించినవి. కొంతసేపు వసుంధరను తిలించుటన్నాడు. అక్కడనుండి లీలయు, తాను ఇంటికి వచ్చివేసిరి. 'లీలా! లీలా! నీనీమామకెల్లామా' అని అడిగినాడు. 'పోనివ్వరా! ఇప్పుడేమిటి' అన్నది. ఇంతలో ఎవరో తలుపుకొట్టినకల్లు అయినందున తలుపురికినది లీల. తనన్నీహేతుకగు మరళిధరుడు వచ్చినాడు.

'హోహో! వచ్చినా రండి' అని ఆధికానందముతో మార్చుముటకు సోపా మోపినది. తానిపై ఆయన మార్చున్నాడు మరళి. లీ. యె. ప్యాసు అయినాడు. మ:చిహ్నా! ఇంటియెడమనియగు మాధవుడు అక్కడనే మార్చున్నాడు. ఆయనతో పలకరించకుండా లీలతో ఇద్దరుచిలాసముగా మాట్లాడుచున్నాడు. మాధవునికి చాలకొపము వచ్చివదిగని ప్రాయశ్చిన్నాడు. 'లీలా! నీనీమామకెల్లామా' అని అడిగినాడు మరళిధరుడు. 'కెల్లామా' అని ఒక్క గంతుజేసి గదిలోనికివెళ్లి రెండవపొలిలేదీవలె తయారుఅయి వచ్చినది. మాధవుని 'తలుపుతేమికోండి' అని చెప్పినది. మాధవుడు లీలా! లీలా! అని పిలిచిన పిలుపు వినిపించుకొనకుండా వెడలివది మరళితో. మాధవుడికి చాల కొపమువచ్చినది. 'అయ్యో! నుగులు రాసేయగు మణిని పోగొట్టుకొంటిని. సద్గుణభియగు వసుంధరను వసుంధరపాలు చేస్తాని. అయ్యో! వసుంధరా! నీకేలోకములో నుంటిపోగాని నన్ను

క్షయింపుము. ఆశీర్వాదముల నిన్ను దుఃఖపెట్టితిని. లీలా ప్రేమాన్నతుడనై నాననుభవము దుఃఖపెట్టితిని' ఘోరకన్నీరుకాదును ఏడ్చుచున్నాడు. శౌంభనేత్రుడుచేరి కలంచుకొనియు, శౌంభనేత్రు పశుంధరమతలంచుకొనియు ఆశీర్వాదముల విచారించెను. "అహ! లీలా! నీశారవ ఎన్నికర్తములను అనుభవించితిని. ఎంతటిఆపదలను లోపెత్తిని అఖయకు లీల వాయించి ఎంతకడుపుగా ప్రవర్తించుచున్నది. నేను నీనిహువ రమ్యునిన 'పోనిద్దుకూ ఇప్పుడేమిటి' అన్నది అమరశ్రీభవనితో ఎట్లువెల్లివది. నాకు వారిద్దరచర్య అనుమానముగాయున్నది. ప్రతిదివము తెన్నినకోర్కెవల్ల వెల్లితిరిగి 3 గంటలవచ్చెదను. తెన్నినకోర్కె 6½, 7 గంటలకే ముగియును. నీ దిద్దరచర్య చాలఅనుమానాస్పదముగాయున్నది." అని పరవరవిధముల తలంచుకొనుచు నిద్రాదేనికి వశ్యుడైనాడు.

మరునాడు సాయంత్రము తెన్నినకు వెళ్ళుటకు రయ్యారుఅగుచున్నది. ఇంకలో మాధవుడు "లీలా! యీదినము తెన్నినకు వెళ్ళనము. మనోమోహినికి చాల జ్వరముగాయున్నది."

"ఏమి! నీ నోతురుకు జ్వరమువచ్చిన నేనెందులకు? నేను యీదినము తెన్నినకు వెళ్ళకలెదను. మురళీధరరావుగారు మరీ మరీ రమ్మని చెప్పియుండిరి. వెళ్ళక తలెదను."

"ఏమి లీలా! నామాటకన్నా వానిమాట ఎక్కువగాయున్నదా? అదికాక, నీవు, నీవు, అని సంబోధించుచున్నావు. మర్యాద అక్కలేదా? ఏమి?"

"నీవు అనక పోలే మరేమిటి, నీ గొప్పఏమిటి?"

అని నిర్మలమరలి తెన్నినకు వెళ్ళిపోయినది మురళీధరునితో. తిరిగి ఏడుగంటలకు ఇంటికివచ్చినది. భోజనంచేసినది. గాని మాధవునితో మాట్లాడుటలేదు.

అంతయు మాటుమణియున్నది. చీకటులు నలుగదలు వ్యాపించియున్నది. సరిగా 12 గంటలైనది. అట్టినిధిమున లీల లేచి తలుపుతీసినది. మురళీ బండి తీసుకొనివచ్చినాడు. లీల గదిలోనికివెల్లి కబ్బము

చేయకుండా రెండుట్రంకులు తీసుకొనివచ్చినది. మురళీ వెట్టులు అందుకొని బండిలో పెట్టినాడు. లీలను చేయూతకొనుగి బండి ఎక్కించివాడు. బండి తిన్నగా స్టేషనువైపు వెళ్ళిపోయినది.

ఉదయం ఆరుగంటలైనది. మాధవుడులేచి లీలా! లీలా! అని పిలిచినాడు. చలక లేచు. అంతయు పెడక వాడు. కాన్పించలేదు. మొదలువరకైన చెట్టువలె గుచ్చిమని కూలివాడు. పూనుఅంతయు ఎక్కడచూచినా యీమాటలే, లీల మురళీధరునితో లేచిపోయినదని. పాపం యీసంగతి ప్రసాదరావుగారికి తెలిసినది. "అయ్యో! నాకు ఎంతటి అనర్థతెచ్చినది. పూనా నలుజడగారునూరు ఇటువంటిదని చేసినదంటే ఎంత చిన్నతనము." అని ఆయన దుఃఖముతో నమిలి 'ఇంక దానిని నాకుమ్మం ఎక్కనివ్వకూడదు అని చచ్చినదని తిరుబిల్లదా'నని లేచి ధైర్యములేచుకొని పూను నన్నాడు. మాధవుడు నీధిలోనికివచ్చుట మానివేసి వాడు; వీచ్చివానిచందముగా అయిపోయినాడు. తల్లి వచ్చి "వాయనా విచారించు. ఎవరిజీవితంలో ఎట్లు ప్రాసేయున్నదో అట్లుజరుగక వేరుజరుగునా? విద్యావంతుడవునీవు. అజ్ఞానముగా విచారించడం ఎందులకు? పూరకొనుము" అని కమాదనికిఆశీర్వాదముల ధైర్యము చెప్పినది. యీలాగున అప్రతిష్ట వచ్చినదని తెంగ పెట్టుకొని తిండి సరిగా తినుటమాని కృశించి పోయినాడు.

ఉన్నటులవుండి ఆయనకు జ్వరంవచ్చుట మొదలు పట్టినది. ఆపూరిలోనికి బాగా చేరుతెచ్చుకొన్న మణి అప్పుడుగు శేకవునికి కలుసుకుపెసినది మాధవునిదిల్లి.

శేకవరావు మణిని వెంటబెట్టుకొని వచ్చినాడు. శేకవరావు ఏకేనుఅయినా మణికి చూపుచుండుట అలవాటు. అందుచే మణిని తీసుకువచ్చినాడు. మాధవుడు వారిద్దరిని చూచినాడు. మణిని సభలో చూచియుండినందున 'పోహా! మణిచేదిగారా?' అని శేకవునికిని మణికిని రెండునక్కలు కేయింపించినాడు. వారు కూర్చున్నతరువాత శేకవుడు ఆతనినివరక్షించి ఇది మనోలోగం అని మనస్సునందు అమగ్ని మందు ఇస్తానని ప్రతిజ్ఞచేసింది మణిలో ఇంటికి వెళ్ళి పోయినాడు. సకేషము.

సీ॥ కాబోలునిది జగత్కల్యాణ చరణజా
 తభగీరథ ప్రపాదప్రపంతి,
 కాబోలునిది సుధాకరమాళి నిలయసం
 జ్ఞాతాంజన ముపశ్చళానవాటి,
 కాబోలునిది హఠోంకార ఘున్జితసాగ
 రాగూఢ విశ్వనాథాలయంబు,
 కాబోలునిది ప్రేతకలశనోద్ధితధూను
 దర్శనావక్త కేదారశిఖరి

తే॥ గీ॥ ఇదియెకాబోలు కంఠ పంథ్యతమాలాహ
 లాగ్ని తేజస్కు సన్నిధానానుకూల
 వరవిశాలాక్షి దివ్యగోపురము ; ఇదియె
 పావనినళన శాతాసి వారణాసి.

సీ॥ పెనిమిటి ఋణము తీర్పింపగా నొక మహా
 సాధ్వియమ్మకమైన సంతబయలు,
 సత్యపాలనము కోసము సార్వభౌముడొ
 కండుకాచిన వల్లకాటిరేల,
 ఏమదీపులకేని ఇల్లాలు సుతుశన
 మ్మునగునోచని మూడుమూళ్ల మట్టి
 స్వామికార్యనిరూఢి స్వకళత్రమారణో
 ద్యమదృశ్యమిడిన వధ్యస్థలంబు,

తే॥ గీ॥ జగతి “సత్యమేవజయతి నాన్పర”మను
 నమలవాక్యమును శిశుక్షరముల
 నిలిపినట్టి దివ్యనిలయ మియ్యదికాశి
 కాపురంబు సిరులకాపురంబు.

చ॥ ఇముడని పాపపుంజముల నెన్నిటి దా భరియించుచున్నదో
 యమలవియల్ ప్రపంతి యిది, యార్చక కన్నులగాంచుకొద్ది మే
 ను మరచి రాలిబొమ్మ కరణిన్ స్మరియ్యుతును భక్తిపూర్వకం
 దనమున గాంగనిర్ధరమునన్ నినదించెను కాలఘోషమున.

దనరా పండుగలకు పదిరోజులు ముందు గనే యల్లుర నాహ్వనించుట కేగినారు ప్రసాదరావుగారు. ఊపిరివిడువనైన తీరిక లేకుండ పనులుచేయుచున్నారు మంగళాంబ గారు. ఈ యత్తమామల యడావుడికి అన్య దేశాలనుంచి విద్య పూర్తిచేసి వచ్చిన గోపాలవర్మరాకయే కారణం. వివాహమైన సంవత్సర మేపండుగ కొచ్చినాడో, మరి రానేలేదు వర్మ. మూడవయల్లునితో పాటు తతిమ్మా యిరువురనూకూడా పిలువదల్చా రాయన ప్రసాదరావుగారు-వచ్చేటప్పడే కుమార్తెలను పిల్చుకొచ్చేశారు. ఆతల్లి కూతుం డ్దేమియవస్తవడుచున్నారో కాని వనసుందరి కీ సంగతులేం పట్టడంలేదు. తన చదువేమో తనేమో అంతే; అదీగాక యీ యేటితో చదువు మానివేయాలెగావల్సిని గొప్ప వేదన పుట్టి ఆ లేతహృదయాన్ని బాధిస్తున్నదిపాపం. సుందరి జగదేశసుందరి. సుగుణాలవాల; పదునారేడులప్రాయము; చక్కని శరీరకాంతి; నల్లటినొక్కు నొక్కులకేశములు; నిరంతర ఖద్దరుపత్రుధారణి. యిక నామె చక్కదనమునకు లోలేమి కలదు? గోపాలవర్మ విద్య పూర్తిచేసిరాగానే నిషేకముహూర్తము కాసీయమని యాతని మాతాపితరులు ప్రసాదరావుగారిని కోరినారు. “ఈయేటిపరీక్షలుకాగానే మీయిష్టము నెరవేర్చగలను. అంతదనుక యోషికపట్టు”

డని కోరగ వారందులకు సమ్మతించేరు. ముఖ్యంగా వర్మయేలేన సమ్మతిని చూపేడు. ఆశ్వయుజ శుద్ధపాడ్యమినాడే సుందరి చెల్లెలూ బామ్మలు పెట్టుకున్నారు. మహర్నవమికి రెండురోజులు ముందుగనే గోపాల వర్మ వచ్చేడు. అల్లునకు జరుగవలసిన మర్యాదలన్నీ జరుగుతున్నయి, కానిసుందరి దరిశనభాగ్యమతనికింతవరకు కానలేదు. ‘భీ సుద్ధమొద్దులా గీలా దాగుండడ మేమిటి? నానీ సెప్పు!!’ అని విసుగుచెందుతుండేవాడు. ‘యేమో ఒకవేళ అవువడినా గుర్తించ లేకుండా పున్నానేమో’ యనుకొనేవాడు. మహర్నవమినాడందరూ తలయంట్లు పోసి కొనిరి. హడావుడిగ కొత్తలాగు చొక్కాల కోసరం సుందరితమ్ముడు సోమశేఖరం అల్లరిపెట్టెస్తున్నాడు. ‘వుండరాబాబూ, కాఫీ త్రాగి యిస్తా’నంది సుందరి. ‘అప్పుడే నాబడి పిల్లలంతా గిలకబద్దలుపట్టుకొని వెళ్లుంటారు: మరినేనో’ యని ఏళ్ళుముఖమేశాడు. ముందు నాడివని చూడమని తల్లియనుటచే సుంటిరి ఆలాగేయన్నది; తమ్మున కలంకరించి విల్లు బద్దచేతికిచ్చి దానికొననున్న సందినిండ బుక్కానింపి యాబాల వనంతమూర్తి నొకపరి ముద్దిడికొని యుక్తాయుక్తవర్జ్ణాన విహీనుకగు మారునివలెగాక జాగ్రత్తగ మెలంగిరమ్మని సోదరు నెచ్చరించి పంపినది. మధుర పదార్థములగు పిండిపంటకములతో

సహాభోజనము లొరగించి యెచ్చటివారచ్చట విశ్రమించారు. కపురంపు వీడెముల సమలుచు సుమారు మూడుగంటలప్పుడు మండువా సావడిలో వాల్చున్నలో పడు న్నాడు ఎదపై దసరాగృహలక్ష్మి నిడికొని వర్మ. ప్రక్కగది తలుపు కిందను కట్టమయే సరికి కండ్లువిప్పి యటుత్రిప్పేడు ముఖం. దువ్వకొనుచున్న తలనట్టే వేలుముడివైచి కొని నోవ్యక్తి యీవలకు రావటం చూచేడు. ప్రక్కనుంచాలా వెళ్తుంటే సుందరేయనుకొని తడేకదీక్షగా చూడ సాగే డామెని. నాసుండ రీలా అయిపోయిం దేమిచెప్పా అనుకొంటూంటే 'అమ్మా, నా కొత్తతోపీ యియ్యవులే అని యేమిస్తూ వెళ్తున్న చిట్టి పంతుల్ని చూచి పడిన పొర బాటుకు పశ్చాత్తాపపడి పత్రిక చేగికి తీసుకొని చదువసాగేడు వర్మ. ఈలాటి పొర బాటు సాధారణంగా ఆయింట్లో అంతావదునూనేముంటారు. సుందరిలోనూ ఆమె చిన్నక్క శ్యామలలోనూ యేకొద్ది వ్యత్యాసమోకాని లేదు; మూడుమూర్తులా నొకరినొకరు పోలియేముందురు. సంతాన వతయాక శ్యామల బాగా మారిపోయింది. తేలిపోతున్నకళ్లు యున్నురను వేడినిట్టూర్పులు బక్కపలుచటి కరీరము వీనింబట్టి శ్యామలాసుందరుల కనుగొనవచ్చు. ఆలాంటప్పుడు యేనాడో వివాహమప్పుడు చూచి యున్న భార్య నేలా గుర్తింపగలడు వర్మ? ఆమె రూపు రేఖాదులుమాత్ర మతని హృదయంలో హత్తుకుపోయే యున్నయి. ఎన్ని దేశాలు తిరిగినా ఆబింబాన్నిమాత్ర

మతను దుడిచివేయలేదు. పాపం విజయ దశమినాడు మధ్యాహ్నం ప్రసాదరావుగారు యల్లుండ్రలోమాటలాడుచు కూర్చున్నాడు. వీసులన్నీ ప్రతిధ్వనిచేట్లు గిలకలపద్యాలు పాడుకొంటూ నూతనవస్త్రాలంకృతులై కలియుగ మన్మథమూర్తులంబోలె బయలు దేరేరు విల్లమ్ములు ధరియించి ముందుబడి పంతులు వెనుక పిల్లలు ప్రసాదరావుగారింట ప్రవేశించారు 'శ్రీరస్తు విజయోస్తు దిగ్విజయ మస్తు; స్వస్తివాచకమస్తు మీకు శుభమస్తు' అని మొదలెట్టి యిల్లెగిరిపోయేట్లు పాడేస్తున్నారు పిల్లలు. అయ్యవారికిచాలు నైదు వరహాలు; పిల్లవాడ్లకుచాలు పప్పుబెల్లాలు. అని పాడు నప్పుడు యేదీ మళ్లి అనండా ఆ మొదటిముక్క అని ఆక్షాపించాడు పంతులు వాళ్లని. ద్వారబంధాన్నానుకొని నిలబడి కుమారునిచూచి మురుసుకొను చున్న మంగళాంబగారి చెవులకు యేం పంతులుగారి బహుమతి యీలాపంపించు అని ప్రసాదరావుగారునుట నిమిషం తెచ్చు చున్నానండీయని లోనికేగి తాంబూలమూ పంచెలచాపూతెచ్చి భర్త కందిచ్చిందామె. 'నాయనా, గురువుగార్ని పూజించి యీ బహుమతుల ని'మ్మని కుమారుని ప్రబోధించారు ప్రసాదరావుగారు. తండ్రి చెప్పినప్రకారం చేశాడు కేభరం. రూపాయలు కొంటిని పెట్టుకుంటూ పంతులుగారియేడు చాలా చిన్న చూపుచూచేరు అన్నాడుబడిపంతులు. ఆలాగే తమంటారుకడకు మీకు చేసిన లోటే మిటండి మంగళాంబ కొద్ది తీక్షణస్వరంతో మీబోటివార్ని గొక మరెవర్నడుగుతాం

తల్లీ మేం అన్నా దాయన. ఆ అవగటాని
కేనా ఏలూచాలూ వుండొద్దా అన్నదామె.
కొస్తులుగారూ? మీరడుగనూవచ్చు మే
మీయనూవచ్చు కాని మీరింకా శ్రద్ధగా
వట్టుదలగా చదువు చెప్పాలి పిల్లలకు; లేకుంటే
యీ వింటిబద్దలరూల్సు యెత్తి వేయిస్తా
నేమనుకున్నారో అన్నారు ప్రసాదరావు
గారు. చిత్తం - తమకేలవు ప్రకారం నడుచు
కొంటూనన్నాడు శాస్త్రులు. శ్యామలొక
పల్లెనిండా లడ్లు మరొకపల్లెనిండా పప్పు
బెల్లాలూ తెచ్చి పిల్లలకు పంచిపెట్టేరు. తిని
చేతులు కడిగొని విల్లులు చేతధరించి
రెండు చెరణాలుపాడి గిలకలందున్న పూల
సంద రొక్కమారుగ ను దాసీనులైయున్న
మామ యల్లుండ్రపై చల్లి గలగలలాడుచు
నావలికేగిరి. గిలకనిండా బుక్కాయెక్కించి
బావముఖానికి నూటిజూచి నారిని విడిచి
పెట్టేడు కేఖరం. అదేమిపనిరా కేఖరా?
బావకు కోపంరాదా యన్నది మంగళాంబ
గారు. యీచిన్ని తమాషా కేమికోపముమ్మా
యంటూ తోటిబాలుర గలసికొన వరువిడి
నాడు. చేరుమూలుచే కండ్లుదుడిచికొనుచు
నోటబడిననాని నుమియుచు లోనికోచ్చేడు
వర్మ. మరిదిగార్కి తగిన బహుమతి యే
జరిగినదేయంటూ లేచి నిలబడ్డారు రమణ
శ్యామలలు. అచ్చటనేకూర్చొని తఖలిమీద
ధారంతీయుచున్న వనసుందరి చిరునవ్వు
మోమున చిందులాడ లేచి వెళ్లిపోయింది.
సుందరి చదువుకొనుచు మేడమీద గదిలో
సోపాలో పరున్నది. ఏమియూ దోచక
సందెపిల్ల తెమ్మెరలనైన ననుభవించి సుఖంప

నెంచి గోపాలవర్మకూడ పైకివెడలి దాబా
చేపట్టుకోడపై నాసీనుడైనాడు. ప్రకృతి
వైచిత్ర్యము నీక్షించుచుండ చెంతగల గది
నుండి సన్నటి కంకభస్మ వినులవార నిందె
వరుగలరో చూచినచ్చేదగాక యని పద
శబ్దమేనిగాకుండ గదిద్వారము చెంతకేగి
యందు పాతములం చదువుకొనుచున్న
సుందరింగని ఆ సౌందర్యమధువును మన
సారగ్రోలుచు నిలువంబడియెను. తదేక
దీక్షగ జనువుకొనుచున్న సుందరి యిదేమి
గాంచనేలేదు. సుందరి? ఓ సుందరి? కను
చీకటి వేళ నెచ్చటికేగితివమ్మా యను
మాతృనుడులు వినులవార నులికిపడిలేచి
వచ్చుచుంటివమ్మా? యని పుస్తకముల
జాగ్రత్తపెట్టి యీవలకు రా మొదలిడ్చాను.
అమె కనుపడకుండగనే కొలది ప్రక్కకొత్తి
గిలినాడు వర్మ? చరచర నామెయూ
ద్వారము సమీపించి దాటనుండ గోపాల
వర్మ యెరులేగి యడ్డుగ నిలచినాడు రెండు
చేతులూ ద్వారము నాన్ని. ఖంగారుగ
రెండడుగు లవలలకేసి, అబ్బా? యెవరూ?
అన్నది అస్ఫుటస్వరముతో? యిన్ని రోజులు
కనుపించకుండ దాక్కొన్నావు యిప్పుడేం
చేస్తావన్నట్టు తలవంచియున్న ఆమె
కళ్లల్లోకి చూచాడువంగి వర్మ. చూచారా?
అవలల యమ్మ పిల్చుచుండ మీరే యీలా
మార్గ మడ్డగిస్తే యేలా యన్నట్టుదీపంగా
చూచింది భర్త ముఖంకేసి. వృధాగా
నామెను నవ్వుల పాలెందుకు చేయడమనో,
స్వతస్సిద్ధంగా దయార్ద్రస్వదయుడగుట
చేతనో, చేతులడ్డం తీసేసి ఆమె చెంపపై

నతి నాజానుగ నొకటికొట్టెను దసరా యత్తమామల యాశీర్వాదములందికొని
బహుమతియని. యిక వెళ్లు పాపం అన్నాడు. వారివారి నివాసముల జేర నేగిరి యల్లుం
చెంప తమముకొంటూ వెళ్తువెళ్తు పై ద్రందరును. తోటి సహవాసగతైలంజేరి వే
మెట్టుమీద నిలబడి ఒక్కమారు వెనుదిరిగి మించకుండగ పాతళాలకేగి విద్య సభ్య
చూచి నవ్వుకుంటూ చొకచొక మెట్టుదిగి సించుచున్నది వనసుందరి, తీరికకలిగినపుడెల్ల
పోయింది సుందరి. మామగారిచ్చిన వండుగ భర్తయొసంగిన దసరా బహుమతి తల్పు
కానుక లందికొని సంతృప్తహృదయులై కుంటూ.

దైవ భక్తి

శ్రీమతి, కొల్లూరి. గారీచవిగారు

౧

ఉ॥ రాలకు మ్రొక్కినంతనే పరాత్పరు డుండునటంచు నెంచి, దే
వాలయమందు భక్తులయినంత, వనాంతరమందు పుట్టలకా
పాలనుబోసినంత, సతిమధ్యమునందు మునిగినంత పా
పాలను బాసిపోదురె? కృపారహితాత్ములు జారచోరులుకా.

౨

ఉ॥ ఇన్ముహిసర్గగర్వమున నెందరో మోవనమందు చాలనే
రమ్ములుచేసి తామిహవరంబుల ముక్తినిబొందగోరి పా
పమ్ములు వోవగా జపతపమ్ములు చేతురు వృద్ధులైనకా
లమ్మున రామనామము విరామములేక జపింతురూరకకా.

౩

ఉ॥ సోదరులందఱుకా గలసి సొంపుగనుండిన వారితండ్రికా
మోదముగాచె చేతమున; భూప్రజకంతకు తండ్రియంచు దా
మోదరునెంచి జెప్పరె ప్రబుద్ధులు; కావున తోడివారిక
త్యాగరమిచ్చి జూచునపుడార్త శరణ్యుడు సంతసింపజే?

శ్రీమతి బాధవ్య

డా|| ఇ. వ. బాలకృష్ణారావు, యం. యం. యం. యం.

॥ రాధామూర్తినయ్య ప్రతిష్ఠాపనమునకు జరిగిన కథలు ॥ ౨౧

టి. సి. యక. గోల్డెక్ మెటల్ జ్యాయలరి మార్బువారి

వివిధ రకముల

ఆభరణములు, లోకప్రశస్తమైనవి.

వివిధ రకములలో సౌందర్య
పోషణ ప్రయత్నమే
మా ఆశయము.

- ఉంగరము 1-కి. రూ. 2-0-0
- గాజులు పెద్దపైజా బిర 1-కి 3-0-0
- „ మీడియంపైజా బిర 1-కి 2-8-0
- „ తేలిపిజా బిర 1-కి 2-0-0
- చైవ పెద్దపైజా పేట 1-కి 7-0-0
- „ తేలిపిపైజా పేట 1-కి 5-0-0
- వంకీ వజ్రానము పెద్దపైజా 1-కి రూ. 20-0-0
- „ తేలిపిపైజా 1-కి రూ. 15-0-0
- గుండీలు 1-కి అరకాలు 0-5-0
- వస్త్ర చేతిగుండీలు పెట్టు 1-కి 2-0-0
- గజ్జలంకట్టిన వంకీ 1-కి రూ. 15-0-0
- సాధావంకీ గజ్జలంలేనిది 1-కి 7-8-0

వి. సి. ఖర్చుల ప్రత్యేకము.

ప్రత్యేకము స్త్రీలకొరకు స్థాపించ బడినది.

మాచేత తయారుచేయబడిన మెటల్ బంగారు ఆభరణములు మా సోదరీమణులకు పుత్ర పుత్రులకు తయారుచేసి నిశ్చయముగా చెప్పగలము. ఒకసారి మీ దృష్టిని మా వగలపై ప్రసరింపజేసినచో మీ సౌందర్యాభిలాషులను మా ప్రయత్నము మీకు తెలియగలదు.

క్యాటలాగు ఉచితము. నేడే చూయుదు.

టి. సి. నాగలింగప్ప అండు కంపెనీ.,

280 వాల్టాక్కురోడ్డు, పోస్టుబాక్సు నెం|| 516, పార్కు-ట్రస్టుపోస్టు, మదరాసు.

ఏజెంట్లు:—పటేల్ ప్రోద్దు, గవర్నరుపేట, చెజనాద.

మాలతి డిప్యూటీ కలెక్టరుగారి యొక్క ప్రతికూలతనం వల్ల చిన్నప్పటినుంచీ చాలా ముష్టగా పెరిగింది. తల్లి ఇంట్లో చిన్నప్పటి నుంచే చేయవలసినదా 'నే నుంట్లాం దగానే నీ కందుకమ్మా కప్పు' అని అంటూవుండేది. మాలతి చాలాచురుకైన ఆయుష్యుణ్ణి తల్లిదండ్రులు ఎక్కువగా రాబించేసి పాడుచేయుటవల్ల యే పని చేత కాకుండా ఆయుషోయింది. 15 ఏళ్లు పొచ్చేసరికి 4 వ స్థారం వరకు చదివింది. చదువులో మాత్రం మునుప చూసించేది. ఇంక బంతాట, బ్యాట్ మింటన్, వైకింగ్ ప్రొక్కడం, ఇవన్నీ నిత్యకృత్యాలు. పంశం తాగా సాగగలదు. వీణవాయించగలదు. చక్కనిదే. పాడుగా నన్నుం, పెద్దకష్టా, పాడునైన వల్లటికట్టు చాలా అందంగావుంటుంది. అయితే గృహకృత్యాలు చేతకాకుండాపోవడం పెద్దలోటు.

మాధవరావు గొప్ప వకలుగానికొడుకు. చక్కని వాడే. B. A. Pass అయి ఇంగ్లాండుకు బారిష్టరు పరీక్షకు వెళ్లి పరీక్షఇచ్చి తెలవకుండా ఇంటికి వచ్చాడు. వాళ్ళయిల్లు చాలా పెద్దది. యెప్పుడూ పదిమందికి తక్కువకాకుండా భంసపులలోటి నిండివుంటూ వుంటుంది. మాధవుని తండ్రిగారి రాబడికూడా చాలా యెక్కువ అవడంవల్లనూ, మాధవుడు వారికి ఒక్కడే సహాయదగుటవల్లనూ అలాగేమో కొరతలేకుండా యున్నది. మాధవుడు ఇంగ్లాండు వెళ్లినతరువాత తన 'పేరు మాధవ'గా మారుకొన్నాడు. అతడు చాలా బుద్ధిమంతుడు; ఎక్కువ షోకులు అని అట్టే లేవు. తోటా సినిమాలు అని లేవు. ఇంతలో మాలతి 3 వ స్థారము పూర్తిచేసిన తర్వాత చదువు చాలించాలి సాచ్చింది. ఇంకేమో! తోటా వీధి షికార్లు, సినిమాలు

మొదలుపెట్టింది. తల్లిదండ్రులు దిద్దవలేదు కూడాను. ఇలా వుంటూనే మాధవునికి ఒకమంచి సంబంధం వచ్చింది. పిల్ల బుద్ధిమంతురాలూ, తెలుగు బాగా చదవడం వ్రాయడం చేయును. ఇంగ్లీషుకొంచెవచ్చు. అందమయిందనే చెప్పవచ్చును. 'పేరు, కళకళ, గృహకృత్యాలు బాగుగా చేతనగుట.

సరే వివాహంవైభవముగా జరిగింది. కళిమాధవులు అన్యోన్యంగా ఒకరిని నొకరు వదలలేక వుంటూ ఎంతో సుతోమంగామంటూమండేవారు. వారికి ఒకబాలుడుకూడా కలిగాడు. వాడికిప్పుడు 4 ఏళ్లు. పేరు రాజశేఖరుడు. అయితే మాధవకళిమాత్రం ఒకటి చాలా కష్టంగామంటూమండేది. ఏమిటంటే భార్యకు ఇంగ్లీషు తనతో మాట్లాడడానికిరాదు. అని ఒక పెద్దతప్పుక్రింద పోడేది కూడాను. అయితే మాలతిని చూసినప్పటినుంచీ ఆమెను వివాహమాద వలెనని యున్నది. మాలతికికూడా మాధవుణ్ణి వివాహముచేసుకోవడం ఇష్టమేనని వేరేచెప్పుకొన్నాడు. ఒకరోజున ఎంచేతనోగాని కళి తనపుట్టింటికి వెళ్లినవని కోరింది. ఇదే సమయమనుకోండి:—

“నువ్వు వెళ్లవచ్చునుకానీ నుల్లి రానక్కరలేదు” అని అన్నాడు. పాపం కళికళ ఏమీ యెఱుగదు గనుక అలాగే కారణం చెప్పమని బ్రతిమాలుకుంది; కాని యితడు చెప్పలేదు. పోనీ వెళ్లకు పంపించవద్దని కాళ్ళమీద పడింది. కాని మాధవుడికి జాలిరాలేదు. సరికదా భారతదేశం ఇంట్లోంచి వెళ్లిపోయినాడు. పాపం ఆతరుణ సుందర్యం తెచ్చుకుని పిల్లవాణ్ణి నిద్రపోగొట్టి నమ్మకమైనదానిచేరికప్పగించి ఆ అంధ కారణం! రాత్రి 12 గంటలప్పుడు నిధిలోకివెళ్లి

పోయింది. తర్వాత యేసుయిందో తెలియదు. మాధవుణి అప్పటికికూడా కనికరం చాలేదు సరికదా పెద్ద దీలుపు తగ్గినట్లయింది. మర్నాడే మాలతిని వివాహం చేసుకోవ్వచ్చును. తొమ్మిది గాగా జరిగింది. తర్వాత తొమ్మిది నీనూలవల్లనూ పాదరు అని యిది ఒకటేమిటి అన్నిటివల్లనూ ఖర్చు ఎక్కువకా మొదలు పెట్టింది. ఏ నీనూలలోమాలినా, ఏ నీదీలలోమాలినా మాలతి మాధవులే. పాపం రాజశేఖరంని ఆ చాదితప్పు చూడే వాళ్లేలేరు. ఒకరోజున అయినా మాలతి పనిచేసి యెరుగదు. ఇల్లుఎలావుందో ఒక్కమాటైనా పూర్తిగా చూడలేదు.

అప్పు రెక్కవలయిపోతున్నాయికాని రాలడిలేదు. మాలతి, రాజశేఖరుని ఎప్పుడు చూచినా అసహ్యముగా చూడడమే. నిజం చెప్పే తనమమార్తె లలితకున్న శేఖరుడు చాలా అందమయినవాడు. పాపం బట్టి అయినా లేక ఎప్పుడూ మానీనని చింకిన కట్టుకునే వాడు. ఇప్పుడు 15 నేళ్లవా డయినాడు. కొంచెము ప్రపంచస్థానం వచ్చింది. తన అధికారము తెలాయించవలసిన స్థలంలో ఒకచిన్న చాలిక లలితకున్నదని గ్రహించాడు. తనతల్లిని వెదకాలనుకున్నాడు కాని పాపం చేతిలో కానిలేదు. అయినా ఎలాగైనా వెదకాలనుకొని ఒకరోజున రాత్రి ఇంట్లోంచి వెళ్లిపోయాడు. తెల్లారితరువార ఇంట్లో పిల్లలు లేకపోవడంవల్ల మాధవుణికి ఎంతోతో ఏవో లోటుకొనడం తోచింది. లలితకూత్రం వాణ్ని ఎక్కడ వెతుకుతానో నని "తిని మాకోసం ఎక్కడకో పోయిపోయాడు ఏం 15 ఏళ్లవాడుకదా! వాడింకా వాడిప్రాణం చూడుకోలేదా" అనేది కాని మాధవుని ఆరక ఎక్కువవుతున్నది. పూర్వవస్థకున్నంతికి వచ్చింది. పాపం చాలా పశ్చాత్తాపపడ్డాడు. అప్పుడు మాలతి యొక్కయు శక్తియొక్కయు భేదం కంటికి కట్టిపట్టకనిసిందింది. ఎక్కడచూచినా, శక్తికా లేకపోలే తనయొక్క ఋణములు కనుబడుతున్నాయి. శక్తిన్నూ

రాజశేఖరుడును కనబడితే తప్పునందా తీసుకురావాలనుకున్నాడు రాజశేఖరుడు. ఒకరోజున ఆవూరికి ఒక సన్యాసిని 30 ఏళ్లనిన్నూ ఒక బాలసన్యాసి 17 ఏళ్లవాడున్నూ వచ్చారు. వారు అందరికీ మంచితోగ నలు చేస్తూయుండిదంవల్ల వారిసంగతి పూరంతా ప్రాకిపోయింది. మాధవుణికూడా చూడాలని బుద్ధి పుట్టింది; వారున్నచోటికి వెళ్ళాడు. వ్యరాడ్చిమాత్రం గుర్తుపట్టాడు. ఆ స్త్రీ యెవరా అని ఆలోచించాడు. ఒకచేత తన శక్తికేమో ననుకున్నాడు. ఇలా ఆలోచించుకు మార్పుచేసరికి ఆ స్త్రీ ఉపవ్యసించుట మొదలు పెట్టింది.

మాధవుని అనుమానం తీరిపోయింది.

ఇంకేముంది ఆ శక్తికేలే అడయాపు అడేమాట అడే తోరణి. ఇంక ఆతనికాళ్లు నిలవలేదు. గతాగతావల్ల శక్తి కాళ్లమీద పడినది. పది తనఇంటికిరమ్మని చాలా నేపు బ్రతిమాలాడు. ఆమె పరివరకాబట్టి మగవితే బ్రతిమాలుకుకోదం ఇప్పుడేక పశ్చాత్తాపంవచ్చింది కారా అని పిప్పనంది. ముగ్గునూ ఇంటికివెళ్ళారు. అంతకుముందే పశ్చాత్తాపంచేత్రగ్గ నీపోవుచున్నమాలతి వారికాళ్లమీదపడి, శక్తినిచూచి "అక్కా నాతప్పు క్షమించు. నీకోడునుని ఇంటినుంచి పోయినట్లుచేసి తర్వాత వెనుకనీయకుండాచేసిన మహాపాపిని నేనే. నా ఆంత పాపాత్మురాలు ఇంక వుండదు" అని వేడుకుంది. శక్తికే తక్షణం క్షమించింది. లలితనుచూచి సంతోషించింది; మరుక్షణంనుంచి ఇల్లు మహాశక్తిగా తయారైవది. మాలతి శక్తికేలు అక్కా చెల్లెళ్ళకున్న ఎక్కువప్రేమతో కాలక్షేపం చేస్తూయున్నాను. రాజశేఖరం ఇప్పుడు B. A. పరీక్షకు వెళ్లివాడు. లలితకు వివాహము అయినది. రాజశేఖరుడు తనతల్లిని వెతుకుటకు పడిన కష్టనుభయము తెలుపుటకు ఇక్కడ ఇప్పుడు వ్రాయుటకు అవకాశములేనందున క్షమించండి. ఈ కథంతా క్షమాపణలతోపే పూర్తిఅయింది కనుక మీరుమీద క్షమాపణలతోపే నాకు తెలుపు ఇవ్వండి.

స్త్రీవిద్యాప్రణాళిక

శ్రీమతి శృంగారకవి లక్ష్మీచరమ్యుగారు

విద్యచే వి యమును, వినయగుణము వలన లోకసమ్మానమును దక్షతయు, దక్షత వలన ధనార్జనమును, ధనార్జనమున ధర్మసంరక్షణమును, ధర్మసంపర్కమున నైహికాముష్మిక సుఖములునందిన స్త్రీలచే తొండవించిన భారతదేశమున, సకలకళావిదులగు స్త్రీలచే సలంకరింపబడిన భారతదేశమున, కాలవ్యత్యయమునుబట్టి స్త్రీవిద్య దోహదములేక సన్నగిల్లి, నామావశిష్టమై, తుదకు బొత్తుగా పశించెను.

ఈ స్త్రీవిద్యానాశనమును పునరుద్ధరించుటకై పశ్చిమఖండవాసులగు మిషనరీలు మన దేశమునకువచ్చి, విద్యావంతులగు కొలది పురుషుల అదరాభిమానములతో పేరుగల పట్టణములలో నెల్ల బాలికాపాఠశాలలు స్థాపించి స్త్రీవిద్యాప్రధానమునకుపకరించెరి.

నూటికి రి మందికంటె విద్యావంతులగు పురుషులేలేని యీనాడు స్త్రీవిద్యకంటె పురుషవిద్యను గూర్చియే ప్రజాభిప్రాయము క్రేంద్రీకరింపవలసినమాట సత్యమేయైనను, అర్థాంగియగు స్త్రీవిద్యగూడ విస్తృతిజెందించుటకుగూడ సత్ప్రయత్నములు సలుపబడవలసియే యున్నది.

పురుషులెల్లరు విద్యావంతులైనవో, స్త్రీవిద్యకు పురుషులేగురువులై వ్యాప్తిజెందింతు

రనుటగూడ యుక్తిసహమే. ఏ విద్యావంతుడు తనభార్య విద్యావతిగా నుండగోరడు?

మొట్టమొదట పట్టణములలో ప్రారంభింపబడిన స్త్రీవిద్య స్థానికపరిపాలనము ప్రజల చేతిలోనికివచ్చిన పిమ్మట పేటగ్రామములలో వ్యాప్తిజెందుచున్నది.

ఇంటిలో అల్లరి చేయకుండనుందరనియు, పొరుగింటివారి పిల్లలు బడికి పోవుచున్నారనియు, ఇట్టి కారణములవలన తమబాలికలను బడికిపంపిన తల్లులు, “మాపిల్లలకు తగినంత చదువురాలేదు. వచ్చినవిద్య సార్థకముగాలేదు. ఇవి యేమిచదువులు? ఒక పురాణము చదువలేదు. ఒక లెక్కవ్రాయలేదు. ఇంట పనిపాటలు నేర్పుగా చేయలేదు. వంటకు పనికిరాదు. గాజాబొమ్మవలె తయారగుచున్నది మాపిల్ల” అనుచు విద్యయొక్క వాస్తవోపయోగముకొరకు దృష్టి సారించుచుండు శుభదినములు వచ్చినందున కెంతయో సంతసింపదగియున్నది.

మన దేశపరిస్థితులనుబట్టి స్త్రీ యెట్లుండవలెను అనుసమస్య బుద్ధిమంతుల దృష్టి నాకర్షించుచున్నది. ఆంగ్లవిద్యాపరిణతులగు విజ్ఞానభునులు కొందఱు స్త్రీవిద్యకును పురుషవిద్యకును భేదమక్కరలేదు. ఏకవిధముగానే యుండవచ్చు ననుచున్నారు.

మఱిగొందఱు శాస్త్రజ్ఞులు 'సృష్టిలోనే శ్రీ పురుషులకు భేద మేర్పడియున్నది. శ్రీ మాతృదేవత. పురుషుడు పిత, కాపున శ్రీ స్త్రీయు మాతృత్వ గరిమాధిష్ఠితముగా నుండవలెను. పురుషుడు పోషణకర్తగా, శ్రీయొక్క మాతృత్వపోషకుడుగా నుండవలెను. వివాహము కేవల కామశాంత్యర్థముగాదు, సత్సంతానార్థమే. కాపున శ్రీ విద్య, శ్రీ భావికాలమున, యౌవనవతియైన పిమ్మట వహింపవలసిన కార్యక్రమమున కనుకూలించునదిగా నుండవలయును. విశేషించి సకల సస్యభరితమును, బీదదియగు మనదేశమునకు తగినదిగా నుండవలయును' అనుచున్నారు.

శ్రీపురుషుల కభేదాధ్యవసాయము గావలయుననువారికి పశ్చిమఖండ మాదర్శము. ప్రత్యేకవిధానము లవేక్షించువారికి భారతావని లక్ష్యముగా గనుపించుచున్నది.

పశ్చిమఖండము రమారమి ఒకశతాబ్దము నుండి శ్రీపురుషుల కేకవిద్యావిధానమును బరపి తత్ఫలితములను బడసియున్నది. పశ్చిమఖండవాసులలో ముఖ్యముగా ప్రాన్సు, జర్మనీదేశములలోని శ్రీలు మాతృత్వపదవి భారవహముగా, యౌవనోచ్ఛేదకముగా, స్వసాఖ్యహానికరముగా భావించి, ఆపదవిని వాంఛించకపోగా, నచటి జనసంఖ్య తగ్గి దేశసంరక్షణమునకే భంగమువాటిల్లెను. ఈ పరిస్థితులనుబట్టి అచ్చట అవివాహితుడగు బ్రహ్మచారి బ్రువునకు శిక్షార్థపు పన్నువిధించుటగూడ

సత్సంతానాభివృద్ధికి చాలవంతున విల్లలను గన్న కుటుంబములుగల ఉద్యోగికి పిల్లకింత చొప్పున శిశుపోషణార్థము ధనమిచ్చెదమని ఉత్తర్వులు ప్రకటించిరి. అదియు చాలక పోగా వివాహపుఖర్చులను ఆయాగవర్న మెంటువారే భరించెదమని ప్రకటించినారు. ఇదియు జర్మనీదేశములో చాలకపోగా — మాతృత్వమును స్వీకరించుట కడ్డుగానున్న ఉద్యోగపదవి వాంఛను నిర్దులము గావించుటకై శ్రీలు విద్యావతులై, గృహదక్షులై, శిశువిద్యాపోషణానురక్తులై దేశదేశమునకు సత్సంతానప్రదలై యుండవలెనని శాసించబడెను. ఇట్లే యిటలీయందు కూడ నేడు శ్రీని మాలేగా పూజించుచున్నారు.

మనదేశము సకల సస్యభరితమై, సర్వజనులు సుఖముగా జీవించుటకు వలయు సమిప్తికుటుంబ నిర్మాణముచే నిరుద్యోగ సమస్యకెడ మీక, శ్రీ మాతృత్వపదవిని నిరీక్షించుచు దేశవర్తకులగు జనసంఖ్యకెప్పుడును కొంతలేకయుండెను.

పూర్వకాలమున సమిప్తికుటుంబనిర్మాణము, వర్ణాశ్రమవృత్తిజీవనములవలన నిరుద్యోగసమస్యకే యెడములేకుండెను. కలకొలదిగా కుటుంబములోని వారందఱు పంచుకొని తినుచుండిరి. కుటుంబాదాయమునుబట్టియే, వ్యయమును పరిమితమై యుండెను. ఉద్యోగములేనివారేలేరు. కాని అందఱు యథోచిత క్షుప్తభోగములనే యనుభవించుచుండిరి. ఆనాడు శ్రీలకు

కుటుంబమే విద్యాగురువు; సాంప్రదాయము పంరక్షింపబడుచుండెను. స్త్రీ చదువు, యింటిపనిపాటలు, శుభాశుభకార్యక్రమ నిర్వహణదక్షత, ఆర్థిభిక్షాభిషేకము, పురాణకాలక్షేపము, వ్రతాచరణము, తన ఆచారశోచకీలముల యదువున పిల్లలకు సత్సంప్రదాయము చేర్చుట నిత్య విధులై యుండెను.

ఈ పద్ధతులలో మెలగినవారు, స్త్రీలకు భారతసంప్రదాయ వర్ణకమగు విద్యావిధాన మేర్పరుపబడవలెనని కోరుచున్నారు.

ఏదేశీయులకును దేశసాంప్రదాయ మంతా మనుట నిర్వివాదాంశము. భారతదేశము భారతదేశీయుల బట్టకట్టునుగూర్చి వశ్యము ఖండవాసు లెంతో మెచ్చుకొనుచున్నారు. ఒక కుట్టయిననులేక 16 మూలల చీరను శరీరమంతకప్పుకొనుటకు వీలైన విధానము ఒక్క భారతదేశమందేకలదు. ఇట్లు శరీర మంతకప్పుటకు పశ్యముఖండవాసులదుస్తు లెన్నో అతుకులతో, కుట్లతో, బిగింపులతో, గాలి ఆడనివిధముగా నుండును.

భోజనవిషయమునగూడ పర్. కె.వి. రెడ్డి నాయుడుగారు మొదటిసారి ఇంగ్లాండునకు పోయివచ్చిన తర్వాత చెప్పినట్లు, పాకళ - సమపాళముగా, ఉప్పు పులుగు కారముల సమ్మేళనముతో సర్వసిద్ధముగా నొవర్చు బడుటకు మనభారతదేశమే అగ్రస్థానములం కరించుచున్నది.

మన దేశసాంప్రదాయమున నిలుపుకొన

దగిన యాచారములు చాలగలవు. అతిథి పూజ. ఆపరాహ్మకాలమున నింటికి వచ్చు వారికి భోజన సమయపుట. నిత్యము ప్రతి యింట దేవపూజ, మాతృత్వపదవీ స్వీకార కాంక్ష.

ఇందులకు వలయు విద్యావిధానము స్త్రీలకు ముఖ్యావశ్యకము. స్త్రీలు బుద్ధియుండు పురుషులకంటె నాల్గురెట్లెక్కువ మెలుకు తనము గలవారని మనవే చెప్పియున్నాను. అట్టి స్త్రీలకు 15 వ యేటనే దాంపత్యపద విని పొందవలసిన స్త్రీలకు, ఆపెంటనే మాతృత్వమును, అటుపైని శిశుపోషణ మును, కాపురమునకు పోయిననాటనుండి నంటయింటిపని గృహకార్యవిర్వహణమున నుండవలసిన స్త్రీలకు 21 సంవత్సరములలో భారతదేశ సాంప్రదాయసిద్ధమును, నవీన నాగరకతానుకూల్యమైన మెలుగులు, గల విద్యాప్రణాళిక యేర్పరుపబడవలెను.

అట్టి స్త్రీవిద్యాప్రణాళికను గూర్చి విదుషీమణులు తమయభిప్రాయములను 'గృహ లక్ష్మి' పత్రికారాజముద్వారా తెలిపిన మిగుల సంతోషించెదను. బహుజనాంగీకారమైన అట్టి ప్రణాళికను స్థానికసంస్థలలో ప్రవేశపెట్టుటకు విద్యాశాఖ డైరెక్టరు గారికి వివేదింపవచ్చును.

సోదరీమణులారా! మాతృత్వ పదవీ పర్యవసాయులగు స్త్రీ వతంసములారా! మీకు తోచిన ప్రణాళికను ప్రచురించి దేశ కల్యాణమును సమకూర్చుడు.

ఒకే నీ సాలో!

Lindhira

for
ladies
health &
happiness

Kesari Kutceram. Egmore. Madras.

స్త్రీల సంధ్యార్థమును పారద్రోలు వజ్రాయుధము
నుఖజీవనమునకు సాధనమగు సంతానము
ఒకే నీ సాలో యిది డి యున్నది.

వింత స్నేహితుడు

శ్రీమతి వికాస చుర్చాభాయిగారు

సాంఘికము 4-15 సంవత్సర గ్రంథాలయం యందు కీ ప్త రూపంబుగా వుంది. అప్పుడే కాలేజీ పదవిని వేరేనూ, వచ్చేదానిలో వుండదనుచేరేనూ, కొంతమంది కాలేజీని బ్రహ్మచారి అంధగ్రంథాలయంలో వచ్చి చోటుచోరక విన్న పదవిమధ్యకే కొంతం చోటుచేసింది చేరికందచేపట్టు చదువుకుంటున్నాయి. కాని వారిలో ఒక అమెరికన్ చోటుచోరక చోటుచేయించు అమెరికన్ ఒక స్థానంకోసం అటాయటూ చూస్తోంది. ఇంతలో చూస్తోవున్న ఒక పదవిని దీ తానుచూస్తున్న రిటిరి లోనే కొంతం ప్రక్కగా వుండగా ఇక్కడ వచ్చి కూర్చున్నట్లుగా. అయినకూడా దుంచుచున్నట్లుగా వున్నాడు. ఈమెను చూడగానే ప్రేమాస్పదమైన చిరునవ్వు వెలిబుచ్చాడు. అమెరికన్ అయిన అమెరికన్ మైన అదరణను పంకోపేస్తూ కూర్చుంది. ఒక Puzzle ను solve చేయటానికి వేళ దాటి పోతుండేమోనని చూడచిడిగావచ్చుటచేత నిశ్చయించు విడుదలైంది. తాను solve చేయవలచుకొన్న Puzzleకి ఆలోచి అఖిల వియమితోనవగుటచే దానిని ఆలోచి సాయిల్రానికి తప్పకుండా పూర్తిచేసి టపాలలో పడవెయ్యాలనుకుంది.

* * *

“రామా నీదగ్గర రామన్నుడిక నరీవుందా? ఒక మాటకోసం నీరయిన అగ్గందోరక వామెదను పాడు చేయనుంటున్నాను. అన్నట్లు నీవు యావెల Hindu Weekly లో cross word Puzzle చేస్తున్నావా?” అంది రాజ్యం.

“నేను చూశానుకాని రాజ్యం నేను వట్టి అభాగ్యు

నను యా Puzzles కోసం ప్రతివెల 10 రూపాయలుపైగా ఖర్చు పెట్టావుంటాను. కాని 4,5 తప్పులు వుంటూనేవుంటాయి. నీకేమైనా Prize వచ్చిందా? ఆ వచ్చేవుంటుంది. అందరూ వామాదిరి గానే వుంటారేమిలే! యిప్పుడు తేలులో రామన్ను డిక్టేషరీ తేడుకాని నానమ్ము డిక్టేషరీవుంది కావాలా?” అన్నాడు రాము.

“యిప్పుటి కాలపువాళ్లంతా ఏదో కొత్తమారిరి డిక్టేషరీలువాని దమ్ము సంపాదిస్తున్నారనుంటా” అంది నవ్వుతూ. “రామా నీవు B. A. కదూ చదువుకూవుంటా? మొదటేదా రెండవదేదా?”

‘అచ్చే అప్పుడే ఎక్కడండి ఇంకో ఎదువుంది.’
‘తర్వాత ఏం చేస్తావు? B. L. చదువుతావా?’
‘అవును చదవాలనేవుంది మరి.’

యీసంభాషణ జరుగుతూవుంటేనే రాజ్యం డిక్టేషరీవాని Puzzle పూర్తిచేసి కవరుమీద ఎడమ వ్రాసి విక్లంటింది అదంతా చుట్టి ఓమాట చదువుకొని ‘అమృతయ్య ఏలాగో ఓలాగు పూర్తిచేశాను. తరువాత ఏమవుతుందో! మూడువంతులు Prize రావచ్చును’ అంటూ తనచేతిలోని పుస్తకంతో విసురుకుంటూ కూర్చుని చదువుకుంటున్న వాళ్లకై పు చూస్తోంది.

* * *

యీంతలో ఒక పొట్టినున్న, తేనెన్నిబట్టి ఒక అంగ్లీయండియన్ మాదిరిగా వున్నాడు. వచ్చి రామా బుజాలమీద గట్టిగా చీచి Well Ramu! How are you? (రామా ఏలాగున్నావు?) వనం పొంతాయితో కలుసుకున్నప్పుడుకంటే బాగా పూ రా తే మాయ.

“ దసరా కొలువులు కడవే
కుసుమార్గీ వచ్చి పనమ్రంగంకుమ కొనవే ”

“ (బమ్మ బేత్రం బరహసాభాగ్యదీపం) ”

ఇదిగో ఇలాచూడు. ఇదేమి మాట్లాడలేం ఏమైనా అన్వేషణగావున్నావా? ఏమిమ్మా యి ఏమిమాట్లాడలేం? ఓహోవా విచారంగావున్నావా? అన్నాడు ఆ ఆంగ్లో ఇండియన్ ఆకురకతో.

రామూ కలము అంగ్లోయిండియన్ భుజాలమీద అన్ని వికారంగా అటూయిటూ తిప్పుకున్నాడు. రామూ కిటికీలోంచి క్రిందకిమాట్టుండా యీన్నేహీ కుడు భుజాలమీద అత్తుచేస్తున్నాడు. యదంతా ఒక్క నిమిషంలో జరిగివేళున్నాడు. రాజ్యం యదంతా చూస్తూ యీమామనసు చాలా ఆశ్చర్యపోతోంది. క్రితం పదినిమిషాలనుంచి నాతో చాలా ఇద్దాగా మాట్లాడుకున్నాడు—ఇప్పుడిది ఏమిది? అంది రాజ్యం ఆశ్చర్యంలో.

ఏకేమీ వికారంగా కన్పించలేదా.

అబ్బే నాతో మాట్లాడటంపట్లదేమాత్రం వికారంగా వున్నట్లు కనబడలేదు.

చాలా ఆశ్చర్యంగావుండే. నేను యితన్ని కలుసుకోవడం. అయ్యోపాపం ఏమిటవడ సంభవించిందో!... అన్నాడు ఆ ఆంగ్లో ఇండియన్ చాలా బాలిమనసుకొండే.

రాజ్యం ఆకురకతో రామూ ముఖం చూసి అయ్యో రామూ తెలివికెప్పునట్లున్నాడు. సోదా తెస్తునాఅని సోదాలోనం అవరలికి పరుగెత్తింది రాజ్యం.

యదంతా చూస్తున్నవాళ్లు తక్షణం అనుప్రతికి తీసుకెళ్లండి అనిచెప్పుగానే ఆ ఆంగ్లో ఇండియను ఎవరి సహాయం అక్కర్లేకనే రామూని తనరేకులమీద కారులోనికి ఎక్కించి అనుప్రతికి బయలుదేరాడు.

* * *

రాజ్యం సోదా తీసుకొనివచ్చింది కాని అనుసు ఖుల్లిదర్దూ కనబడలేదు. ప్రక్కవాళ్లనడిగి అనుప్రతికి తీసికొనివెళ్ళబడ్డాడని తెలుసుకొని సరే నుంచివనే

బరిగించుకొంది. తనప్రక్కాలన్నీ తీసుకొని యింటికి వెళదామని బయలుదేరిపోతూవుంటే అమె Purse కనబడలేదు. కాని రామూ Purse మాత్రం అక్కడనుంది. అయ్యో తన Purse యెక్కడవుంది చార పాటున నా Purse పట్టుకొని వెళ్లివాడు కావోలు అందులో నా Puzzle cover వుంది: హోస్టు టయిమ్ అయిపోవద్దండి అనుకుంటూ గబగబా రోడ్డుమీదికి పరుగెత్తి ఒకకారు వెడుతూవుంటే అపి దానిలో ఎక్కి ముందుపోతూవున్న పచ్చకారుని కలుసుకోవాలి; త్వరగా కలుసుకుంటే ఇవ్వవలసినదానికన్న రెట్టింపె యిస్తానని డ్రైవరును ఆకపెట్టింది. డ్రైవరు కూడా కారును చేగంచాచ్చించాడు. రాజ్యానికి ప్రక్కనున్న చెట్లుచేమలు ఏమీ కనుపించడమలేదు. అమెదృష్టి ముందున్న పచ్చకారుపై అతితీవ్రంగా ప్రసరింపజేస్తోంది. Puzzle Post చేతుడానికి అలస్యమవుతూన్నందుకు ఆ ఆంగ్లో ఇండియనుని నిందిస్తూ వుంది తోపల.

* * *

కొంతమారంపోగా అపచ్చకారు ఒక పురాతనపు దిల్లింబడగ్గర ఆగివుంది. వీళ్లకారుకూడా అకారు ప్రక్కనే ఆపుజేకారు రాజ్యం నింపాడిగా కారు లోంచి దిగింది. టైముమానేటప్పుటికి సరిగా 4-50 గంటలు అయింది. యిక టపాలోనేయడానికి 25 నిమిషాలుమాత్రమే time వుంది. వీరు ఆగినరోడ్డు గురికి చాలా దివరగావుంది. ఆరోడ్డుమీద ఎక్కడా బసుంచారములేకుండా ఏర్పాటువ్యంగావుంది. అనుప్రతికదా తీసుకొనివెడతానని ఈపెద్దమనిషి తీసుకొని వెడతా! అనుప్రతులన్నీచాటింది ఇక్కడనీ తీసుకొచ్చాడేమాయని ఆలోచిస్తోంది. ఆకారుడగ్గరవెళ్ళి అందులోకి తోంగిచూచింది. అందులో ఎవరూలేరు కాని ఒకమూల ఒకడబ్బాయును కొన్నిమార్లుమాత్రం కలవు. అదబ్బాయున poison (విషము) అని వ్రాసి వుంది. దానితో రాజ్యానికి అనుమానం ఎక్కువైంది.

భయంకరమైనది. అదర్బాను నింపాదిగా బయటకు
లాగింది.

ద్రౌపద.

ద్రౌపద పచ్చాడు.

యదంతాయాస్తీ చాలా చిత్రంగావుంది.

అవును నామా ఆలాగేవుంది అన్నాడు ద్రౌపదు.

యా ఆంగ్లోయిండియన్ రాముకి ఇక్కడ ఏం
సహాయంచేయగలడు. యిదేమీ ఆనుపక్రమంగా
కాదే! యీ యిల్లు యీ ఆంగ్లో యిండియన్ వది
గూడా తోచదు. అందుచేత యదంతాయాస్తీ ఆ
ఆంగ్లో ఇండియన్ ఏదో మాయచేస్తున్నట్లుగా
తోస్తోంది అంది. ఏమైనాసరే యదంతా నేను నీను
కోర్కెవారి—యా విషయంలో నీవుగూడా నాకు
తోడ్పడాలంది. ద్రౌపదును ఆలాగే సహాయంచేస్తాను
అన్నాడు. సరే నేను లోపలికి వెదతాను నీవుమాత్రం
గుమ్మందగ్గరవుండి ఎవరినీ లోనికి రానీయకు అని
చెప్పి అతనిపైనే సహాయకోసం ఒక యీలను
ఆ ద్రౌపదువద్దనుంచి తీసుకొని దర్బా చేతవుచ్చుకొని
నింపాదిగా ఇంట్లోకి వెళ్లింది. తలుపులు వేసిరేపు.
నింపాదిగా మేడమీదికి ఎక్కింది. పైన ఒకగదిలో
కొన్నిమాటలు వినిపిస్తున్నాయి. ఆగది తలుపులు
సగంవరకు మాత్రమే వేసివున్నాయి. నింపాదిగా వెళ్లి
తలుపు ప్రక్కనే నుంచుని వారి సంభాషణ వంటోంది.

“బాబ్, యీరనికి తెలివినచ్చినవారవార కొంచెము
స్లీయ్యి” అన్నాడు ఆ ఆంగ్లోయిండియన్ బాబ్
అనుదానితో—అరనికి తెలివోచ్చేవోయింది.
బాబ్ నేనా తమాషాచేస్తూండగా నీవు చూచవలసివది.
ఏమిచేశామునున్నావు నేను డాక్టర్ సాక్ వద్ద వాంగి
లించిన విషయంతో యిరది భుజమీద నుచ్చాను.
అతిసునాయాసింగా ఎవరికీ తెలియకుండా చేశానా
పది. ఆపని యిరదు నాయకాలమీద వారిపోయాడు
యీలోపున నే నరనికి కోన్ని ఛలోట్టలు మాట్లాడు
తున్నాను. చాలా తమాషాగా జరిగింది. ప్రతివాడు

నేనాతని స్నేహితుడననుకున్నాడు. అతని ప్రక్కనున్న
అమ్మాయి ఏదోకాస్త హడావిడిచేసివది కాని అసలు
సంగతి తెలియకు—ఏదీ అతనిదగ్గరనున్న Purse
యీలాంటియ్యి అందులో వజ్రమున్నట్లు ఏలా తెలిసిం
దనుకున్నావ్.

తామన చెప్పాడు... అన్నాడు బాబ్ ఓహో
అయితే రహస్యవిషయాల వెల్లడిచేయకుండా అరనికి
గూడా ఓమాట బుద్ధిచెప్పాలన్నమాట.

యిరది కింకా తెలివిరా...?

యా సంభాషణలో రాజ్యానికి సంగతంతా
గ్రాహ్యమయింది. కాళ్లు వణకరుపున్న ధైర్యంతో
అక్కడే నుంచుంది యింకా వింతామని—

బాబ్ యిట్లాగాను ఇందులో వజ్రమేది.....
ఆ సంగతి గట్టిగా పట్టమీద విసిరిపారేశాడు.

రామాదగ్గరను వెళ్లి అరన్ని బాగా గుంజాడు.

లే...లే...నీవు మెళుకువగానున్నట్లు నాకు
తెలుగును. నాతో తమాషాచేయకు చెప్పు వజ్రమేం
చేశావో.

అద నా Purse లో వుంది. అన్నాడా రాము
విధిలేక

ఏదీ చూపించకుని తానిని మీరపారేశాడు.

యిది నా Purse కాదు రాజ్యానికి అన్నాడు
రాము.

అ...అ...గా అయితే పారవడిచాలా తెలివి
దక్కువకుంచేశామే అని ప్రేమకరమొన్నాడు.

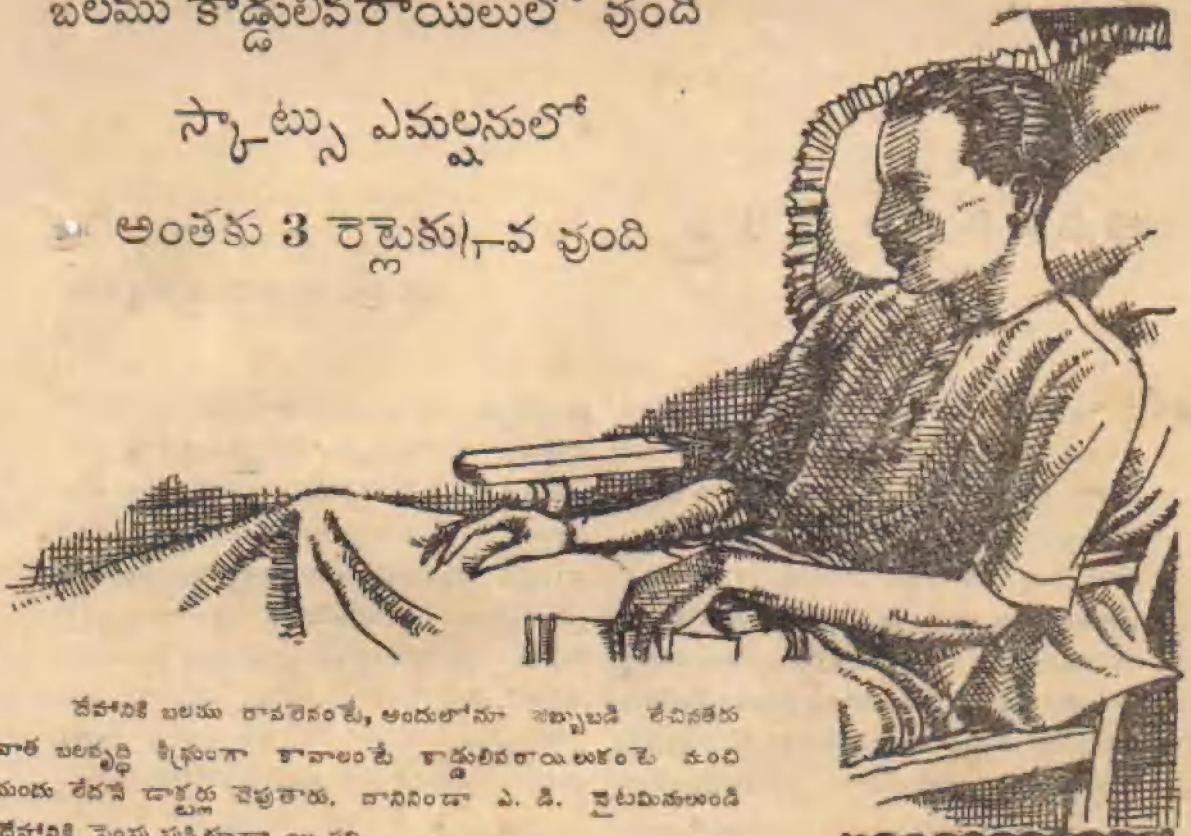
నేను వెళ్ళవచ్చునాఅంటే.

నీలులేదు వజ్రంమాట చెప్పితేనేగాని నిన్నుగుర్చుం
డాటి ఆడుకున్నట్లనివ్వనున్నాడు కోసంతో. రాజ్యానికి
అక్కడ కోసం ఆగటంలేదు. అది తప్పనిసరిగా
రాముకి సహాయంచేసే సమయమనుకొంది. నిశ్చయంగా
రెండుకోండ్లు గడిచాయి. హతాత్తుగా తలుపు తెరుచు
బడింది. లోపలి ముగ్గురు తెల్లబోయారు. ఆంగ్లో

బలము కాడ్డలివరాయిలులో వుంది

స్కాట్సు ఎములనులో

అంతకు 3 రెట్లెక్కువ వుంది

దేశానికి బలము రావలెనంటే, అందులోనూ శబ్బుబడి లేచినతరువాత బలవృద్ధి క్రిస్టంగా కావాలంటే కాడ్డలివరాయిలుకంటే మంచి మందు లేదనే దాక్కర్లు చెబుతారు. దానినిండా ఎ. డి. బైటమినులుండి దేశానికి పెంపు పుష్టికూడా యిస్తవి.

కాని శుద్ధ కాడ్డలివరాయిలను త్రాగి ఆరగించుకోవడం చాలా మందికి కష్టం. స్కాట్సు చేసిన యీ ఎముల నువల్ల ఆది చాలావగకుమారి అందరికీ నులభముగా తీర్చువుతున్నది. దీనివల్ల దానిగుణములా చెదవు. తీర్ణ శక్తి యావచ్చును. పైగా లైము, సోడాకూడా చేర్చుటవలన దాని కంటే మూడురెట్లెక్కువ గుణముకూడా కలుగుతుంది.

బలిష్ఠమగు రోగనివారికి.

దోర్బల్యంపోయి బలంగా ఆరోగ్యంగా ఉన్నప్పుడైనావర. శస్త్రం లో ఏజబ్బులేకుండా చాసుండాలంటే యీఎముల నే తగినది. రక్తము వృద్ధిఅవుతుంది. నరములు బలపడుతవి. ఎంతకష్టపడినా. ఎటువంటి శతా తపములైనా శరీరానికికొక్కరవ్వ ఆయాసం కలగనీయదు. దాక్కర్లు అవైయోగ్గాయను దీనిని సిపాయ్ చేస్తున్నారు.

స్కాట్సు ఎములను

సాదా కాడ్డలివరు ఆ యిలుకంటే 3 రెట్లధికగుణ మిచ్చును. యిమి కలముమాం సమును కండలనుగీర్చి పెం చును. రక్తములనుపుష్టినిచ్చు ను. రక్తవృద్ధిని కలుగజేయు ను. శోగములు రాకుండా కాచుకుంటుని తగిన శక్తి నిచ్చును.

SCOTT'S Emulsion

శుద్ధమైన కాడ్డలివరాయిలునుండి

మండిన రక్తములు:

ఇంపీయలు కెమికలు ఇండ స్ట్రీస్ (ఇండియా) లిమిటెడు, కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాసు, లాహోరు, రంగూన్, కొలంబో, కాన్పూరు, పాట్నా, అహమ్మదా బాదు, కోచ్చిన్, కాలిక్టు, విశాఖపట్టణం, కరాచి, అమృత సరము.

అ బి సీ ని యా చ రి త్ర

చదువుల రామచంద్రయ్యగారు

“అరీసీనియా ఆవాగరితులకును ద్రావిడులకు నివాస స్థానము. వాగరితులమైన మనము దానిని స్వాధీనము చేసికొని దానిని చక్కచేయువలయును” అని ముసోరిని గంభీరముగా చాటుచున్నాడు. “వాగరికతగల దేశము అన్నియుగూడ కేరళకుపట్టున కాంతిని గలిగింపజాలక పోవునని, ముసోరినీ భల్లూకపుష్పము విడిపింపజాలరని, యుద్ధము తప్పకనీ, మేము మమ్మనాపాడుకొనుటకైన నీలు గలుగజేయవలయు”నని, విదేశములు యుద్ధసామగ్రిలను అనిసీనియా కంఠుటమని భావించినపుడు రావటసారీ వాగరికతాప్రపంచమును ప్రార్థించెను. ఈ యిరువురి ప్రముఖులమాటలను గమనించి యాచెడమేని ఇందేదేశము వాగరికత కెందినదో చక్కగ దోర్తకమగుచున్నది. శతాబ్దముల నుండియు మారుపేరులచేత మారుమూలల అగ్రీకాఖండమున ఈ క్షౌరభాగమం దణియిండిన అరీసీనియా పేరు ప్రాచ్యపాశ్చాత్య ప్రపంచములం దన్ని దేశముల ద్వేషి యాకర్షించినది. అరీసీనియాసమస్య పేరు ప్రపంచసమస్య యైనది. కారణమెయ్యది?

బ్రహ్మాండమైన అగ్రీకాఖండమున శ్వేతజాతులన్నియు ఇంతింతగ కలిసింపగా ధర్మసాహసోత్సాహములచేతనేమి, ప్రకృతి సాయమువనేమి వందల కొలది సంవత్సరములుగా తన స్వాతంత్ర్యము గాపాడుచు వారి యాశీంధనముగాక యుండునది అరీసీనియా యొక్కదే. ఏపాడు అవాగరితులగు నల్లజాతులపై శ్వేతజాతులు విజృంభించి దానిని వాగరికులను జేయవలయునని ప్రకటించుచు, రాజ్యకాంక్ష, భవాళిలపల వేధింపగా, అరెగ్గాండను నల్లజాతులపై వందల త్రివ్రోవజూపినో, నాటినుండియు యతనిపంటి

మహాత్ములు పెక్కుమంది దానిని గు. చ. తప్పుక అచరించుచునే యున్నారు. తమ్ములముననే నల్లజాతులన్నియు కొంచె మెచ్చుకొన్నచగ శ్వేతజాతుల ప్రాబల్యమునకు తాళజాలక లోబడియును. నల్లజాతికి తగిన వాగరికత నేర్పవలయుననియే శ్వేతజాతుల ముఖ్యాభిప్రాయమైనట్లు గనపడుచున్నది. కాని వారట్లాగ్రమించిన ప్రాచ్యదేశీయుల కంతవలకు వాగరికత నేర్పిలో, ఎంత ముందునకు దీనికొనకద్విలో, ఎంత భాగ్యవంతులను చేసిలో ప్రపంచమెఱుంగనిది గాదు; తుదకు వారుగూడ దాని వెఱుంగవలెద.

అరీసీనియా నల్లజాతివారి దేశమగుటయే ఈ యిలబడికింతయు కారణము. పైగా స్వాతంత్ర్యమును గాపాడుకొనుచున్నది. అచ్చటచ్చట అవాగరితులు చుట్టుపట్టున మన్నవారిని బాధించివారు పెక్కు సాధవసంపత్తి యుంపియు, పరిశ్రమలందు, వ్యాపారమునందు ముందునకు రాజాలగన్నది. ఇటలీ యన్నవో శ్వేతజాతి; వాగరికతకు వేలకొలది సంవత్సరములుగా పేరుగాంచినది. బలవంతమైనది; దానికి నల్లజాతులను తమస్వాధీనమునకు దెచ్చుకొని వాగరికులను జేయుటకు మాన్యమన్నది. అరీసీనియాకడియింపును లేకుండ మందకచ్చును. ప్రపంచమంతయు నది యేకార్థమునకచ్చును. తుదకు కోపించి కొందరు ఇటలీని ప్రతిఘటించి అరీసీనియాకు సాయముగూడ జేయవచ్చును. కాని ఇటలీ బలవంతముగైన అరీసీనియాను లోలడు నట్లు జేతుకొని వాగరికత వ్యాపించునట్లు జూచుట తప్పని సరియైయున్నది. ఇంతయు గమనించిన వారికి మేదేశము విషముగ వాగరికత కెందినదో యెఱుంగవగు. ఇతరులతోలికి పోక, తన

అలిషీనియా చక్రవర్తి

అలిషీనియా యువతి

అలిషీనియా రాణి

అదినీనియాలో జరుగు తానీయోత్సవమును చిత్రవక్తగాను స్వయముగ జరిపించి ప్రబోధించుట.

స్వాతంత్ర్యము నితరుల దురాశకు ఒప్పుకొన్నది, ఒక వేళ యుద్ధము తలపెట్టెనున్నను హృదయతూర్వకకాంతి కై నికలప్రయత్నముచేసిన దేశమున వాగరకత గలదా! లేక వాగరకతగలదని విజ్రుహించు, దురాశచే లేనికారణములగల్గించుకొని ఇతరుల వన్యాయముగ లోబరుచు కొనగెంచి, కేల, అక్షణాలకొలది భవమునకును రోడి సోదరుల వివాదమునకు లెక్కింపక ఇతరులమాట పెడ చెబినిపెట్టు దేశము వాగరకత జెందినదా? దీనికి ప్రపంచము ఈ త్తర మివ్వగలదు. ఇట్టి సమయములందు బలవంతమున పాశ్చాత్యదేశమును దిట్టముగ పెడు ర్చొన సునిధ్యముగనుండునట్టి వల్లభాతుల దేశమును గురించి పాశములు కొంచెమెబరుగుట మంచిది.

ప్రసంగిక పరిస్థితులు:—

అరిసీనియా ఆఫ్రికాఖండమున తూర్పుభాగమున నున్నది. తూర్పున ఇటలీ సోమలీయాండును, పడమట మదాను ఈజిప్టు దేశములును, ఉత్తరమున బ్రిటిషు గూర్ఖు ఆఫ్రికా సరిహద్దులుగా నున్నవి. ఈరాజ్యము మాడు ముఖ్యభాగములుగను రోమ్మిది రాజ్యభాగములుగను విభజింపబడియున్నది. దీనినైకాల్వము 3,50,000 చదరపుమైళ్లు. దేశమంతయు కొండలు నిండియుండును. కొంతభాగము ఎడారి ప్రదేశములతో గూడ గలవు. కాని సస్యకావ్యములములగు ప్రదేశములు లేకపోలేదు. బంగాదు, రాసి, మొదలగు లోహపు గనులున్నవి. వ్యవసాయమున కుపయోగించు నదులును సరోవరములును గూడ పెక్కుగలవు. ఎండలు విశేషము. ఉష్ణము కొన్నిస్థలములయందు భరింపరాకయుండి 160 డిగ్రీలకుగూడ పైకిపోవుటగలదు.

ఈ దేశమున ముఖ్యమున పరిశ్రమ వ్యవసాయమును, ప్రత్తి కాఫీ విశేషముగ బండుచున్నవి. కొంచెము పరిసీథుల బాగుజేసినచో పంటలు దివ్యముగ బండు నూచనలుగలవు. చెలుసు ఖనిజము, ద్రాక్ష, జొన్న, గోధుమలు, పొగాకు మొదలగు పంటలేగాక, చర్మములు మొదలగునవి తయారు చేయ బడుచున్నను ఎగుమతులు చాలలేవు.

దేశమంతయు ప్రయాణసౌకర్యములకు మార్గములు లేవు. బాబుటినుండి రాజధానియగు అడిస్ అబాబా వలకు రైలుమార్గముగలదు. రాజధానిమట్టు కొంత వలకు చాటలుగలవు. ఇతరచోట్ల కొండమార్గములే. కాని ముఖ్యపట్టణములగు హరార్ బాబుటి మొదలగు పట్టణములకు టెలిగ్రాఫ్, టెలిఫోన్ సౌకర్యములు గలవు.

ప్రజలు:—

ఇప్పుడు ప్రపంచమంతయు, అందుముఖ్యముగ ఇటలీ దేశము చాటించుచున్నంతటి యవాగరితులును, హూరులును నగు వివిధజాతులు అరిసీనియా యందున్నవారని తలంచుట సర్వోత్తరము. అచటచట ఇట్టి కొండజాతులు లేకపోలేదు. అరిసీనియా యందు పెక్కుజాతు లుండుటయు నిజమే. కాని వారిలో అధికారము చేరియుండుచుకొని దేశమును పాలించువారు 15,00,000 గలరు. ఈదేశపు జనాభా 80 లక్షలు.

ముఖ్యమున వృత్తి వ్యవసాయముని ముందే చెప్పి యుంటిమి. వేటివలన విద్యావిధానముగాని, ప్రభుత్వ వ్యవసాయముగాని లేనందున పరిశ్రమలు వృద్ధిపడలేదు; గాని యిప్పుడు చాలమంది విదేశముల కేగి యందు పారిశ్రామికవిద్యల నభ్యసించి తమదేశమున వివిధపరిశ్రమల స్థాపించియున్నారు. వ్యవసాయము గూడ వృద్ధియగుచున్నది. తూర్పుమునుండి పశువుల మెండు గొట్టెలను మేపుట వంశపారంపర్యముగ వచ్చుచున్నది.

వల్లని శరీరమును నీగ్రోరూపములు గలవారు మొదలు పాశ్చాత్యులకు దీటునట్టి వారుగూడగలరు. వారు ఎంతెక్కుములకు గాని పెనుదియరు. తమదేశమే వారిని దిట్టముగ తేసినది. వారికి క్రీస్తుమతము. కాని అదేకమున అరుగురికొకరుచొప్పున మహమ్మదీయులు గూడ గలరు. వారు తమతమ మతములయొడ ఆ సత్తి గల్గియుండురు. క్రీస్తుమతములో వారు జేరియున్న షుటికి మరి యెయితర క్రీస్తుదేశమునందును లేనట్టి విచిత్ర

వాడుకలును, అభిప్రాయములును చాలి గలవు. కాని ధానియందున్న 'అబూ-నా' అని పిలువబడు క్రీస్తు మతాధికారి లెక్కెవ మహర్షియు గలవాడ నను కొనుటయేగాక ప్రజలపై ముదియుటే యతని యాశ్చర్యదమని యెంచును.

ఈదేశమున గృహములన్నియు మట్టితో నిర్మించి కొందురు. ముఖ్యపట్టణముగు అదీస్ అబాబానుండలి రాచనగరుగూడ మట్టితో నిర్మింపబడినదే. సాధారణ ప్రజలందరు కులముగనుండరు. ప్లాన మరుదు. తలలపై మానెరారుకొని దానిపై పెరుగుపెట్టి యుండురు. మూడు నాలుగు మాసములనీగాని దానిని కుల్రపరచరు. విద్య యెంచుటతోగాని కావరాదు. వారు దాని గమనించుటగూడ అరుదుగనే యున్నది. వాగరి కతగలప్రపంచము సూర్యవస్తువులతో సూర్యనిర్మాణ ములతో ముందు పాగుచున్నను, భారతదేశమున తగ్గగాను వివామలవలె వారేమియు గమనింపక తమ పురాతనవడకులను పీడక తమజీవితముల సుఖముగ గడుపుకొనుచున్నారు.

చరిత్ర:—

ప్రపంచవర్తితమందు అరబీనియానుగించిన సమూహారమేమియు లేదు. ఈన్నున ఇత్రును తెలిసికొనుట కాధారము లేమియులేవు. క్రీ.శ. మూడవశతాబ్ది యంతే అరబీనియనులు క్రీస్తుమతావలంబితులైరిగాని క్రమక్రమముగ వారు మహమ్మదీయ ప్రపంచముచే నావరింపబడి క్రీస్తుమతావలంబితులైన ఇతరదేశీయులతో నెక్కువసంబంధము లేవనడిరి. అరబుండియు ఈదేశము అంతరీకలహములు, యుద్ధములచే నిండి యుండినట్లు తెలియుచున్నది. కాని అపుడత్రుడు ఉత్తమపురుషులు, ధర్మగ్రాహలు వీరులు అచ్చటచ్చట బుదులుచేరి జీవారీష్టములబొమ్మ, ప్రజలకు కాంతిచేపూర్తి విశేషముల నెదుర్కొని పారద్రోలినవారు లేకపోలేదు. వారు మతముకొలుకై యెంతయో పాటుపడి నారు. అనాగరికత ఇట్టికార్యముల చేయుపజాలదు.

అట్టి సుద్రుక్తిద్రుతులమలలో మూడవ రియదోర్ ముఖ్యము. అతడు 19-వ శతాబ్దిమధ్యము చిన్నచిన్న రాజులనయించి రాజ్యమును గొప్పజేసెను. ఈ బ్రిటీషువారాదేశముపై దండెత్తినపు డార్యహత్య గావించుకొనియెను. అరబీరువార నెన్నదగినవాడు వాల్లవజాన్. అతడు రాజ్యమును మంచిస్థితికి దెచ్చెను. అతనికాలమున లేవపై నెత్తివచ్చిన పాశ్చాత్యులను బయించుటేగాక, పీడవ్యాపారవిషయమై జరించిన పగవలన యిటరీదేశము తనపై నైవ్యయునింపగా 1887-న సంక్లిరమున దానిని సంపూర్ణముగ రూపు మాపెను. ఆసంపూర్ణవివాళ మీ ఇటరీదేశీయుల బూద యమున నేడు ప్రజ్వలించుచుది. జాన్ ఆనంతరము మెనలెక్ రాజయ్యెను. తరనికాలమునగూడ ఇటరీలో పోరాటమునగూడెను. 1896-న సంవత్సరము మార్చి మొదటితేదీని మునుపటికంటె భయంకరమగు ఓటమి వివాళము ఇటరీయనులకు గల్గెను. ఈత దీతర దేశములయెడ స్నేహితులు జూపించుచుండెను. ఈ విజయముగల్గిన తరువాత ప్రపంచము గమలుచెరచెను. వల్లజాతీయందు పాశ్చాత్యులను మించువారిత్రుడుగూడ సున్నారమవిషయము ప్రపంచమునకంతయు తెలియ వచ్చెను. ప్రదేశములు తమ రాయబారులను ఆరబీకి పంపుట కారంభించెను.

మెనలెక్ ఆనంతరము అంతరీకలహములుబరిగి తరువార అతని మనుషురాలు రాజేగను ప్రస్తుత చక్రవర్తియగు రాస్ బషారి ఆమెకు సంరక్షకుడుగను నియంతుబడి అంత్యమున నాతడే చక్రవర్తియయ్యెను.

రాస్ బషారి: దేశాధిపతి.

“పట్టువలయుండును, లేవ శక్తిపాదుగ్యములను మంచి మనయోగించుటను రాస్ బషారి వంటి చక్రవర్తి యిష్టజీ ప్రపంచమున గావరా”దని దీన బంధు అండ్రాస్ గారనిన దానిలో సరికయోక్తి యేమియులేదు. తా నేదినము చక్రవర్తియయ్యెనో

వాటినుండియే దేశమును అభివృద్ధికి నమ్మకము లా లాచింప నారంభించెను. విద్యాభివృద్ధికి చాల ప్రోత్సాహము. పరిశ్రమల సభివృద్ధికియుటకు మిగుల ప్రోత్సాహము. విదేశములనుండి వివిధవిషయములందు ప్రతిబంధనవారినిరిల్పించి తనదేశమున వారిమూలమున వైఖ్యమునకు మెత్తన యొసంగెను; పెక్కు యంత్రములను సావించెను; వ్యవసాయము పరిశ్రమలు నూతన యంత్రసాయమున నూతనవనముల ననుసరించి నుండుకలెదవును. ఎవరితోడవుగాని విరోధపాదమును మీది అంతర్జాతీయసమితియందు సభ్యుడుగ జేరి ఆందరి యొక సభ్యులకాటించెను. అంతర్జాతీయముల పూర్తికడకుగలజేసి, తనయుదారతతో తనప్రజలను పాపములను జయించెను. ఇత్రుకు వారతనికొరకై ప్రాణములైన విధువ విధముగనున్నారు.

ప్రకృతపు యుద్ధభీతికి కారణము:—

ఆఫ్రువత్రుడు అవిసీనియాను కలిసింపజేసిన ప్రయత్నములన్నియు విఫలములయ్యి సమయమెరింగి యెప్పుడో యొకమారు దానిని 'గుటకాయస్వాహ' చేయవలయునని ఇటలీ కాకుకొనియుండినది. కాదు కొనియేయున్నవానిలకు కారణములు కదవకునా? రాజ్యభాగము దనక మీదికై చెప్పుగ అవిసీనియా అనాగరికజాతి దానిని తనస్వాధీనమునకు దెచ్చుకొని యభివృద్ధిజేయుటకు శ్రమకానుటకు హక్కుగలదు అనువది ముఖ్యకారణములు. ఇవన్నియు నిట్లుండ దురదృష్టవశాత్తూ 'ఉరఉర' అనుకొంట ఇటలీ ప్రైవీలకును అవిసీనియా ప్రైవీలకును యొక చిన్న సంఘర్షణ జరిగెను. అందులో కొందరు ఇటలీ ప్రైవీలు చనిపోయిరి. కారణముకై కాకుకొనియున్న ఇటలీనియంత ఇంటనే అవిసీనియాపై దురుక్ ప్రయత్నించెను. కాని అవిసీనియామాత్రము కాంతినిగోరి పై సంఘర్షణములమున ఇటలీగలిగిన వ్యయము గట్టి యిచ్చుటకు సిద్ధపడెను; గాని ముసోలిని యొప్పుచున్నట్లు. అంతట అవిసీనియా ఘోషముపై అంతర్జాతీయసమితికి దరిపి కాంతియురిముగ దీనిని పరిష్కరింప ప్రార్థించెను. ఆ సమితి బూచించినదానికిగూడ ముసోలిని యొప్పుక అవిసీనియా తనకు స్వాధీనపడిన తప్పు యుద్ధము తప్పుదని పట్టుబట్టి మాన్పించి యున్నాడు. అవిసీనియా కాంతికై ప్రార్థనలు సలుపు

చున్నది. అంతర్జాతీయసమితిపై పూర్తిగా వాధారపడి యుద్ధమురాకుంట జాతమని చేడుచున్నది; ముసోలిని తనపై అక్రమముగదూపుచో, అంతర్జాతీయనిబంధనల ననుసరించి సమితిసభ్యులు తనకు పాపముచేయవలయునని వాంఛించినదిగాని ముసోలిని పట్టు వదలించుటకు సమితికి పాధ్యముగానున్నది. ముసోలిని సమితికి యొరికించుచున్నాడు. సమితియన్నచో తన నిబంధనల నిట్టిపనులుములందైనను కార్యరూపము నాల్పజేయుటకు వెనుకాడుచున్నది. ఇక అవిసీనియా గతియేమి?

భవిష్యత్తు:—

అవిసీనియాకు నశనయుద మారణోపాయములు కలియవు; తత్సంబంధమును యుద్ధపాపముగ తిమ్మిచ్చు; కొనెదమన్న యితరదేశీయులు వస్తువుల సంపుటలేదు; కాని సమయముచచ్చుచో 10 లక్షలప్రైవీలు తమ ప్రాణములనుతెగించి పోరాడుటకు సిద్ధముగనున్నారు. దీని యన్నిటికంటెను అత్యున్నతనియము మింకొకటి గలదు. యుద్ధమురాకుంటున్నకై అవిసీనియాకు స్త్రీలు జేసివ్యవహరించుములు క్లాగునీయుములు. అవిసీనియా రాజీ పదువారుదినములు కాంతినిగోరి యుపవసించినది. ప్రతివారము కాంతినిగోరివారు. కాని ఆని విషయముని తేలగ వెంటనే పోరాంగనలయు విజృంభించివారు. ఖర్చులకు గావలసిన లక్షల; నమును చంకాలములమున వమూలుచేయుచున్నాయి. యుద్ధమునచ్చిన తోడ్పడుటకు నేలకొలది స్త్రీయూర్వులు సిద్ధమైయున్నారు; ఇంకను సిద్ధమగుచున్నారు.

ఇక ఇటలీయన్నచో రెండోపతేందములుగ నూరణ యంత్రములను ప్రైవీలను ఆగ్రీకాకు సంపుచున్నది. కాంతికై ఇతరులు చెప్పెనుంటులు ముసోలిని పెడచెదిలి చెట్టుచున్నాడు. ఎద్విధమునైన అవిసీనియా వాక్రమింప సంసిద్ధుడైయున్నాడు. అవిసీనియాకు నైపతికబలము దైవబలమున్నది. ప్రపంచమంతయు తనయొడ పాపధూతి జాత్రుచున్నది. ఇటలీనేరలను గర్హించుచున్నది. కాని యుద్ధముకప్పుచిరొ ఎవరు గెలుగుచో నిర్వయింప నీలులేదు. దిన "యతోధర్మోజయః" గదా! ఇటలీ యుద్ధములముగలుగు వివాళమును గనునించి, కాంతి నేలకొల్పు తదితర వాగ్ధికదేశములన్నియుప్రయత్నించుగాక!

పండుగ ఉత్సాహములు

శ్రీచురి ఆదలు సత్యవత్సవగు

పార్వతి, సుశీల యిరుగుపొరుగు గృహములు; ఆ బాల్య స్నేహితులు; పైగా జన్మావధి వదలని ధృఢ స్నేహబంధము వృద్ధిపొందే లాగున, వివాహమైనదిలగాయితు యొక్క యూరనే ప్రవేశము. అందునూ యొక్క దిక్కననే నివాసము. ఇరువురుకూడ ప్రాత చదువులు చదివిన జాతీయవాదినులేకాని, వననాగరికులుకారు. అందుచే, వారి చేష్టలు, మాటలు యొక్క ద్రోవనే పోవుచుండెను.

అయితే, అదృష్ట మందరిహక్కు గనుకనా? అందులో పార్వతిభర్త యుద్యోగి. సుశీలభర్త నిరుద్యోగి. అందుచే భాగ్యములోతేడా కాని మనస్సులలోలేదు. ఉన్న ఆవిడ పదిచేసుకొని తిని పట్టుబట్టలు కట్టుకుంటే లేనియామె, యొక్కదానితోను నూలుబట్టతోను సంతృప్తిపహించి బ్రతుకును. అంటే అనూయాపరుల మాటకాదు. ఆశాపరుల తీరుకాదు. తృప్తి, సహనము, వివేకము, హృదయనిర్మలము కల, సుశీల విషయమట్లుగాక, సంతుష్టికలదగుటచే, నే వెలితియు బొందక మగనిని లేదని వీధి బెట్టక, దీనత్వము గనబర్చక, లేకితనము లేకుండా కడుయోర్పున సంసారము గుట్టుగా వెళ్లుచుచున్నచుండెను.

పార్వతికి సంతానముమొందు, సుశీలకు లేదు. అందుచే పార్వతిగారింట, నిత్యకళ్యాణము పచ్చతోరణము కలిగి, బారపాలో, అన్నప్రాశనో, పుట్టుపెంట్లుకల సంబరమో, అక్షరాభ్యాసమో, వడుగో, పెళ్లో, రజస్వల వేసుకో యేదోవాక శుభకార్యము జరుగుచునేయుండును. సుశీలకందుమొండగు పాలేకదా (భాగమేకదా) సుశీల తనకు లేకపోయేనేయని కించితెన కలంపెరుగదు.

తన చెలియింట జరుగు మహోత్సవములన్నియు, తనయింటివాటివలెనే, సమస్తమునకుదోడ్పడుచు, పార్వతికి కుడిభుజమై మెలగుచుండెను.

ఓర్వలేనివారికి, ఒకరినిచూచి సహించకపోతే యొక్కకన్నను, తనకులేదనియేడ్చిస్తే యొక్కకన్నను బోయిందట. ఆలాగాక ఆనందహృదయనియగు సుశీల యొక్కరి శుభసంపత్తుల కానందించునదే కాన ఆమె యానందమునకు ఫలమనగ, భగవంతుడు మెచ్చి యామెకొక కూతురిని, యొక్క కుమారుని ప్రసాదించెను. దానితో నామె బ్రహ్మానందమందెను. లేకలేకల్గిన తన చెలిబిడ్డలను, పార్వతి, తన అంతస్తుకుదగినటుల యలంకరించుచు, తనయుదారత్వముకూడ బహిరంగపరచుచుండెను.

తల్లిచాలు బిడ్డలు గనుకనే, వారిబిడ్డలు దుకూలాంబరములతోటిన్ని, సుశీలబిడ్డలు, చేశీయబట్టలతోటిన్ని తృప్తిపడి స్నేహభావమున మెలగుచుండిరి.

ఇట్లుగా కొంతకాలము గడచునప్పటికి, సుశీలకుమార్తె పదునాల్గవయేట యనుకూలనరునికి వివాహముచేయబడెను. నిర్జనుడైనా కట్టుములియ్యక తప్పని యిక్కాలమున, వారికుటుంబ మీదబురుగునగు ప్రంగి పోయెను. ఉన్న భూమియమ్మి కట్టుమున్ను, సుశీలవాంటిగుల్లలమ్మి పెల్లియుచేసి గెలిచిరి; కాని తదుపరి వేడుకలుసాగుచుట్లు? సుశీల భర్త తడిమన్న పొడిమ న్నయేలాగ యుద్యోగాభిలాషచే తిరుగుచున్న కానీ లేని బ్రాహ్మణుడగుటచేతను, గవర్నమెంటువారే తమకుపయోగించులాగున కొన్ని డిపార్టుమెంటుల కధికతము లెచ్చుచేసి, కొందరిని తీసివేసి, కొందరికి రెండు పనులుగుణింపనిచ్చి, కొన్ని చిన్నభాగాలు పెద్దభాగలలో కలిపేసిన లెక్కల తారు మార్గచేతను, మధ్యలధికార్ల నిరాదరణల చేతను, లంచగొండుల దురాశలచేతను, కాల్లగుటయేగాని, కాసు జీతముగల యుద్యోగము లభించలేదు. కాని కడుపు కట్టుకొనలేముకదా? ఇదివరకంటే, ఆలు మగలే కాన, ఆటలు సాగినవి. ఇప్పుడిద్దరు ముద్దుబిడ్డలుకూడ కలిగారు. వారికోర్కెలు తీర్చుచుట్లు. వీధిస్థితి చెప్పకయే తెలిసిన పార్వతి, పండుగ పళ్ళములపేరట, చాలు మాటగు సహాయములు చేయుచుండెను.

తనలేమి నెరిగిననుకీల భర్తకు కొంత కూడివచ్చినా వచ్చుటయని, స్వంతముగా నూలువడికి ఇంటికి సరిపడుబట్టలు నేయించుకొనుచుండెను. చేతిమిషనుపై, తమబట్టలు కుట్టుకొనుచు, గృహిణి కెంతవరకు చేదోడు వాదోడు శక్తియుండునో యంత వరకు సహాయపడుచుండెను. పార్వతి తన పిల్లలకు ప్రయివేటు చదువు చెప్పించునెప మిచ్చి సుశీలభర్తకు, నెలకు పదిరూపాయలు ముట్టచెప్పించుండెను.

ఇంతలో దసరాపండుగ సమీపించెను. పార్వతి యాడ పిల్లలలో చిన్నవారు బొమ్మలు పెట్టుకొనవలెనని హడావుడి చేయుచుండిరి. కొంచెము పెద్దలై పెద్దయినవారు తమభర్తలను పండుగకు తీసుకు వస్తారుకదాయన్న యుత్సాహమున, క్రొత్త క్రొత్త చీరలు కొనుక్కొనియు, పాతవి మార్చి క్రొత్తపస్తువులు చేయించుకొనియు, బాల్యచాపల్య జనితోత్సాహముచే వేషభాషలు నేర్చికొని, నట్టులు, రిబ్బనులు, మొదలగు హాకువస్తువులు కొని పించుకొనియు, పెద్దల వేళాళోశములకు చిరులడ్డలు పొందుచు, సంతోషంబున నుండిరి. ఇంకా పెద్దలు, పుట్టినింటికి వెళ్లుదుముకదా— తలినండ్రుల మధ్యను, అన్న చెల్లెండ్రమధ్యను, స్వతంత్రముగా తిరుగుచు, కష్టసుఖములు చెప్పికొని హృదయభారములు తీర్చుకొని యున్న నాల్గోశాలు గారాబ కాలక్షేపముచేయవచ్చుననుకమున, తమవారలు రమ్మన్న యుత్తర

మెప్పుడువచ్చునా యని యెదురుతెన్నులు చూచుచు, మెల్లిమెల్లిగా పెట్టెలు సర్దుకొనుచు, తమభర్తల సత్తవారింటికేగు ప్రయాణమునకై హెచ్చరించుచు, పండుగోత్సాహములుమనస్సుననేయాహించుకొని తొందరలు పడుచుండిరి. ఇత మగపిల్లలలో పెద్దవారికి స్కూలు సెలవులు. బడిపిల్లలకు గుడికి మేకపోతును తోలుట వంటిదిస్కూలుంటే అందుచే, సెలవంటే వాళ్లకింగిత సరదాకాదు. అన్నిసరదాలు పొందే బాల్యమంటి ప్రాయమున్న, సమస్త యమ ఫలంబులమరేవనంతరుతువంటి రుతువును లేదు కదా? ఇచ్చా విహారలీలా వినోదానుభవములే బాలురపనికాని, ఇదియుంది లేదు అన్న విచార మావంతయు వారిహృదయములో చోటు బడయదు. నిర్విచార, నిష్కళంక, నిశ్చలపరమాత్మలు బాలురు. అందుచే దసరాసెలవు వచ్చినదంటే, అక్కయ్యలు, బావలు వస్తారు, సంతోషంగా బావలతో కబుర్లు, నాహాళులు, నూతన వస్త్రధారణములు, ఇంట్లో పూజలు, పిండివంటలు; గానసభలు, ఊరేగింపు లుత్సవములు, వీటిని తలచుకొనుచు, ఆనంద హృదయులగుచుండిరి. చిన్నపిల్లలు పంతులు గార్లుచెప్పిన, గిలకల పద్యాలతో ఇల్లు పెంతులెగిరిపోవునటులను పెద్దవాళ్లచెవులు గింగురుమనిపించులాగున వల్లె వేయుచు, పనిపాటలతో చనియకుండా, గిలకలుపట్టేటప్పుడు కుట్టించే బట్టలకొఱకును, మేష్టరు గారికేమిస్తారని, పిల్లలకేమి పెడతారని పెద్దలను విసిగించుచుండిరి.

ఇత మన సుకీలన్ననో శ్రోత్రఅల్లుని తొలి పండుగే యీ దసరాగాన, తీసుకురాక తిప్పదనియు, చిన్నపిల్లవాని గిలకల్ల పండుగకు పంతులను సత్కరించుటెట్లనియు, యాందోళన పడుచుండెను. ఆలాగే తినే తిండి తగ్గించుకొనుచు, అల్లుని నిమిత్తమై కొంతసామ్మ మిగిల్చుకొనిరి. ఇరుగు పొరుగువారు గొప్పగా బొమ్మలకొలుపు పెట్టుకొనుటజూచి, తనబిడ్డ కించపడునేమో యనియెంచి, అప్పుడప్పు డొకరొకచొప్పున కొని బొమ్మలు బాగ్రత్తిపెట్టెను. తగినంత బాగ్రత్తతీసికొని, పన్నముగా దారముతీసి అల్లునికొక మంచి జాతీయనస్తుము నేయించెను. పిల్లలకు నూతననస్తుములు తయారు చేయించి దాచెను. తనకొకచీర, భర్తకొక చావు గిలకలుపట్టించిన పంతులకొక పంచ చొప్పున రాత్రిళ్లుకూడ కష్టపడి నూలువడికి నేయించి దాచియుంచెను.

ఇంతలో ఆశ్వయుజశుద్ధపాడ్యమి వచ్చెను. సుకీలభతే అల్లుని నవరాత్రు త్సవమునకు రమ్మని ప్రాశ్నపపూర్వకంగా జాబువ్రాయించెను. ఉన్న బొమ్మలన్నియు దీసి, అందముగా నలంకరించి, బిడ్డచే బొమ్మలకొలుపు పెట్టించెను. మగబిడ్డకు గిలకలపద్యములు నేర్పెను. ఉన్నంతలో యిల్లలంకరించెను. లడ్డు, కొబ్బరిలస్కార, మైసూరుపాకము మొదలగు నిలువయుండే పిండివంటల నల్లునికొఱకై ముందేచేసి భద్రపరచెను. వారల్లునికొఱకై యెదుగు చూచుచుండిరి. ప్రాధ బాలికయగుటచే,

భర్తవచ్చువేళల పరికించుచు, ముగ్ధస్వభా
షముగా, సంతోషహృదయయై, నుకీల
కుమార్తె యుగడెను. ఇంతలో అల్లుడు
వచ్చెను. నుకీలయల్లుడతిమంచివాడు విద్యా
వంతుడు.

ఇక పార్వతి గారి గృహము రాజ
గృహమువలె ఆనందమందిరమై యుండెను.
పరరాష్ట్రంబుల జదువు కొమారులొచ్చిరి.
అత్తింటగల కూతులు నల్లరతోగూడ ప్రవే
శించిరి. బంధువర్గము కూడిరి. దేవీ సవరా
త్రులు చేయుదురుగాన, పాడ్యమినాటి
నుండియే వారిల్లు, పూజలతోడను, వేద
ఘోషలతోడను, వాద్యవిశేషములతోడను,
దేవీభాగవత, పురాణ కాలక్షేపములతో
డను, కుంకుమాదిక సహస్రనామావళి
పూజపునస్కారములతోడను, నిత్యసంత
ర్పణలతోడను, నలువిధ రుచ్యభోజ్యముల
తోడను, మధ్యమధ్య హరికథా గానకాల
క్షేపములతోడను. వెండికొండవలెనుండు
సాధమందలి పచ్చని తోరణములందగింప,
కలకలలాడుచుండెను. స్త్రీ లూపిరివీడలేనంత
వసులలో మునియుండిరి. అంతలో వంద
లాది పిల్లలతో, గిలకలబుక్క కొట్టుచు,
పార్వతి చిన్న సుమారులయ్యవార్లతో నడా
వుడిచేయుచుండిరి. విలువగల లెక్కింపరాని
మేటిబొమ్మల నలంకరించి వాటికారతిచ్చు
నెపంబున కుమార్తెలు సాయంకాలమగు
సర్కి పేరంట్లాండ్రం బిలచికొని, వడ
పవ్వలు అరటిపళ్లు కొబ్బరి తాంబూ
లములు పంచుచు, వారిసంఘడిలో వా

రుండిరి. పార్వతి అల్లురను నత్కరింపుచు,
కూతుండ్రను గౌరవింపుచు, మామగారి
పంక్తిని యిష్టాగోష్ఠి లోకాభిరామాయణ,
పంచుగగాధల, మనస్సంకోచములదీర్చికొని
యుత్సవకబుర్లతోభుజించు, కూతురఅల్లుర
వలెపంపత్తుల కుప్పొంగుచు, స్వర్గసుఖా
వంద జీవిత మనుభవింపుచుండెను. ఇంత
యైనా శనచెలిని మరువలేదు. వారియల్లుని
కూడ యొకనాటివిందుకు బిలిపించి, తమ
యల్లురతో సమానముగా నత్కరింపజేసి,
పట్టువస్త్రముల బహుమానమిచ్చి పంపిం
చెను. ఎరుకపెడికెడు ధనమన్నదబద్ధమా?
అందున నర్చంగతి అమితైకయత్నముగల
నారీమణుల కొక లోపమునుండదు.

పంచుగలకెల్ల పెద్దపంచుగలు ధనరా,
(దశరాత్రి యుత్సవములగుటచే దసరా
అనిపేరు). సంకురాత్రి తదువరివి ఒక్కొక్క
రోజుతో సమాప్తమయేవే. పూర్వం క్షత్రి
యులు శరదృతు ప్రవేశమవగనే, రణ
దుందుభులు మ్రోగించి, కత్తికతారులు సాన
బట్టించి, సైన్యమును తరిఫీతుచేయించి,
కులదేవతల బూజించి, విజయాకాంక్షులై.
నరస్వతి, కాళి, శక్తుల నుపాసించి దశమీ
దినంబున, దాడికై పరరాష్ట్రములకు
బయలుదేరేవారుట. అర్జునాది పాండవ
వీరులు, శమీవృక్షమున యజ్ఞాలవాసమం
దుంచిన యాయుధముల నాదశమీ దిన
మున దీసికొని, యంతవరకు తమయాయు
ధంబుల మరుగుపరచిన శమీవృక్షమును

పూజించుట చేనాదినము శివమీపూజాదినము గను, కుమారస్వామి దానపుల బరిమార్చు నేగు దినములకూడ నీదినములే యగుట మీరభిప్రాయంబరములతోటిన్ని మనహిందువు లీ పండుగను సనాతనమునుంచి, కార్త్య రూపములందించినా, క్రియాచిహ్నములచే నిలబెట్టుకొనుచున్నారు. మూలపూజ, సరస్వతీయాహవ్యనము త్రిరాత్రులలో, కాళీ క్షత్తియాహవ్యనములు ఖట్టుగా నేటేట యీ మూలకారణ వివక్షత లేకపోయినా మనచే నాచరింపబడుచున్నది. పూర్వపు సైన్యము యుద్ధానికి విల్లు అమ్ములు తీసుకొన్నారు. ఇప్పుడు మనబాలురు కర్రగిలకలు తీసికొని, బొంబులు బదులు బుక్క పువ్వుశరముల వదలుచున్నారు. వారు రాజ్యకాంక్షలు

వీరు ధనకాంక్షలు; వారు జయోభిలాషులు, వీరు శ్రేయోభిలాషులు; వారు శరీరవిముఖులు (యుద్ధసన్నద్ధులుగాన) వీరు శరీరపోషకులు (పిండినంటలు మెక్కి నూతన వస్త్రధారణము, వేషకలు విలోకించుటయేగాన). ఇట్లుగా మన సనాతన ధర్మములు, చిహ్న మాత్రావశిష్టముగా నిలచియున్నవి. ఇంతకే సంతోషము. (అంటే పరవిద్యావ్యామోహ ప్రభావముచే అసలే నశించకుండుటచే)

ఇంతలో దశమినాటిరాత్రి జరిగే యూరేగింపు యుత్సవము వీక్షించి, ఎవరిండ్లకు వారేగగా, చిన్నబోయినయిండ్లలో, వియోగజనిత భారహృదయులైన, పార్వతి సుకీలలు మిగిలిరి.

దామోదరుడవే

శ్రీమతి సందివాది లక్ష్మీ సరసయ్యగారు

సీ॥ ఆలు నిర్వాహకురాలు భూజేవియై,
యఖిలభారకుడను నాఖ్యదెచ్చె।
నిష్టపంపన్నరా, లిందిరభార్యయై, కామి
తార్కుండన్న ఘనతదెచ్చె।
గమలగర్భకు సృష్టికర్త తనూజడై,
బహుకుటుంబకు డన్న బలిమిదెచ్చె।
గలుషవిధ్వంశిని గంగకుమారియై, పతిత
పాపనుడన్న ప్రతిభదెచ్చె

గీ॥ నాంధ్రులిడ్లదెచ్చు ప్రఖ్యాతిగాని, మొ
దటినుండియు నీవు దామోదరుడవే.....

“ ఆర్యావర్తమున గల అత్యంత ప్రసిద్ధి చెందిన ఆలయము ఇది ! ”

మి థ వి ష్య త్తు ను

ది డె క్క అ స్యూ రె న్ను కం పె నీ,

(లిమిటెడ్) నందు

భీమా చే సి కొ ను డు

ప్రీమియములు స్వల్పములు

పద్ధతులు ఆకర్షణీయములు, సవీనములు

పోల్పరాని ఎందును లేని సౌకర్యములు

బోర్డు ఆధ్యక్షులు

శ్రీరాజా నాయని వేంకటరంగారావు బహదూరు, మునగాల జమీందారు

శ్రీల ఆర్చ్యజీవోద్ధ

శ్రీమతులు డా. ముత్తలక్ష్మిరెడ్డి, ఆచంట రుక్మిణిలక్ష్మిపతి,

అమ్మస్వామినాథనుగార్లు

అన్ని చోట్ల విద్యావతులగు స్త్రీలు తమ కాలమును వృథాపుచ్చక మా కంపెనీవీజస్సీతీసుకుని పనిచేసిన స్వలాభమును పొందుటేగాక ప్రజలకు అందు ముఖ్యముగా స్త్రీలకు ఎక్కుడులాభమును చేకూర్చినవారగుదురు. సంకోచిం పక కృతనిశ్చయై నేడే యిక్కార్యసాధనోపాయముల సరయుటకు మాకు వ్రాయుడు.

ఆంధ్రుల సౌకర్యము సకలై ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు

తెలుగు భాష యందు కూడ జరుపబడును.

ప్రాంచికఫీసులు:—

మద్రాసు,

బెంగళూరు, హైదరాబాదు (డక్కా)

హెడ్డాఫీసు:—

మునగాలభవనము

బెజవాడ

మ హాత్మా గాంధీ

౧౯౩౦-౩౧ సంవత్సరము ఆస్ట్రేలియన్ల ఇండియన్ రివ్యూలో ప్రకటితమైన శ్రీమతి జయవెల్లి
టాంకిన్సు సతిగారి గీతమునకు ఆశువాదము.

౧. అవని మానవసార్థకనాము దలడె త్వరసమూహంబులోపల మరుగుపడిన
సత్యవ్యాదయంబు దర్శింప సంతతంబు సలుపుచున్నాడు ప్రతము ప్రశాంతుడతడు.
౨. ఆర్మ దేహంబు తనదైనబంధనంబు సరకు సేయదు వాచాక్కు త్పరీక్షమైన
నెత్తుకొలికెడిగాయూ చిత్తమెడలుసోదరావళిజూచియె పోలుగాని.
౩. అనదలై శ్రుంగుచుండెడి మానవాళిఆర్తనాదంబుగాంచి దయాధ్వనిదగుచు
ప్రాణికోటితరింపంగ ప్రతివలూని తనదుసామర్థ్యమెల్లను ధారపోసి.
౪. మార్గమధ్యాన ప్రబలసామ్రాజ్యమొకటి అడ్డమైనిల్వగా దాని నడచుకొరకు
ఆయుధంబెత్తె—క్రోధమా? కాదు, కాదు, విశ్వమోహనమైరి నా ప్రేమమూర్తి.
౫. శత్రువులనై నక్షమియించి సఖులబోలిప్రితితోడుతలాలించు ప్రియుడతండు
కొట్టు, బంధించు, యసువులగుల్పువాని జాలిజూచును; తాపంబు జాడపోడు.
౬. రక్తసిక్తమణిపథాన రాజ్యమదము సహజనిర్మితోధవిహార స్వారి నెరవు
ధర్మరాజ్యంబుసృజించెధరణి గాంధీ దేశకాలజాలిమతాద్యతీతముగను.
౭. క్షితితలేశులు నిర్మించు శృంఖలములు మైత్రినేవంక నిగుమింత మాన్యలేవు
సృష్టియంతయు కరుణాభిషేచనమున తనదెయోచుంట గమనించి తనియుచుండు.
౮. విధివిహితమైన చిన్నిపూరింట నివుడు పశుబలమడంచి రంజిల్లు పరమమైత్రి
అవని పట్టాభిషేకమై యమరులెపుడో? ఎట్లా? ఎచ్చోటనో? తడవే! యంచు
కాచియున్నారు మితిమీరుకాంతతోడ మహిని విడువీడులనుండు మనుజులెల్ల.

గొల్లపూడి సీతారామకౌన్టీ

వివరము.

పండరినాథుడు — విరోహ

భారతదేశమున పుణ్యక్షేత్రములు పెక్కు గలవు. ప్రస్తుత బొంబాయి మండలమునగల పండరిక్షేత్రము నెఱుగని భారతీయుడు ముఖ్యముగ దక్షిణ హిందూదేశముననుండవలసినచో నది ఆశ్చర్యముగాదు. వేలకొలది యాత్రికులు సంవత్సరము పొడవున నీ క్షేత్రమును దర్శించుచుందురు. ఏటేట ఆగష్టు నూనారంభమున లేక జూలై మాసాంతమున జరుగు పండరినాథుని ఉత్సవమునకు లక్షల కొలది జనులు తండ్రివలెండములుగ వేరురు. ఇచటి దైవము మిగుల ప్రవన్నుడని ప్రతీతి. రుక్మాబాయి ఆయన పత్ని. ఈ విషయము లెఱుఁగును ఇచ్చో పండరినాథుడు నెలకొనుటకు కారణముగావెప్పుకథ చాలానీతిచాయ కమగుటచే నందరు తలసికొనడగినది. ప్రతి పుణ్యక్షేత్రమునందును దేవుడు నెలకొనుటకు వేరువేరుకథలు వెప్పుడురు. కాని అవన్నీయు, భక్తులభక్తిని మెద్దియో, తపస్సునకు మెద్దియో దేవుడచట నెలకొనెనని చెప్పును గాని యిట్టి ప్రశస్తమగు నీతిని బోధించుచు చాల యరుదు. కథ ఇవ్వీధమున గలదు.

పండలియను బ్రాహ్మణుఁడొకడు ముదుసలులగు తన తలిదండ్రులతోడను, భార్యతోడను కాకి బయనమయ్యెను. త్రోవయం దారకు భార్యయొడ యెక్కువశ్రద్ధ జూపుచుండెను గాని తలిదండ్రులయొడ ఇంచు కంతయు ఆదరణ వహింపడయ్యెను. తమ

సుతుని చర్య తమకు మిగుల కష్టము గల్గించి నను ఆముదుసలులు సుతుని వెంబడించుచునే యుండిరి. ఒకదినము వారందరు పండరి పురమున ఒక బ్రాహ్మణునియింట విడిసిరి. ఆ బ్రాహ్మణుడు మాతాపితలయం దత్యంత శ్రద్ధ జూపుచుండ జూచి, పండలి తాను తన తలిదండ్రులయొడ కేసిన యనాదరణకు చాల నొచ్చుకొనుచు నారాత్రి నిద్రించెను. ఉదయమున మేల్కొని తానున్న బ్రాహ్మణునియింట మువ్వరు సుందరులు యింటి పనులు కేయుచుండుట గాంచెను. పండలి వారిని దర్శించి “మీరెవరని యడిగెను. వారంతట తాము గంగాయమునాసరస్వతీ దేవతలమనియు, అత్యుత్తముడైన ఆ బ్రాహ్మణ గృహస్థునింట పనులుకేయ వచ్చితిమనియు వెప్పుచు, పండలి పాపాత్ముడనియు, తమ చెంత చేరరాదనియు ముఖము గూడ జూపక వెల్లిపొమ్మనియు బదులిచ్చిరి. పండలికి విద్యుత్పాతము గల్గినట్లయ్యెను. తన తలిదండ్రులయొడ తానొసరించిన యపరాధమును దలంచుకొని వచ్చాత్తపుడయ్యెను. కాకివెల్లి గంగాయమునా సరస్వతీ నదులను దర్శింపమాని అచటనే ఉత్తమ మార్గమున తలిదండ్రుల బూజింప నారంభించెను. ఆతని మాతాపితల నిశ్చలభక్తికి విష్ణువు సంతసింది దర్శనమిచ్చి ధన్యనికేసెను. ఇట్లు ప్రత్యక్షమైన విష్ణువే ప్రస్తుత పండరినాథుడు.

గృహలక్ష్మి

పుణ్యసంపాదనార్థమై పెక్కుశ్రేణుల దిరుగుటకన్నను, మరి పెక్కుకార్యము లొన రించుటకుమున్న, తనతోడి మానవుల, అందు ముఖ్యముగ తనను ప్రపంచమున అంతవానిగాజేసిన తలిదండ్రులనీవ అదరగ భక్తియే యెక్కుడు ఫలదాయకములనియు దీనినే దైవముగూడ తప్పకపరిసించి భక్త్యుల జేయుననియు నీకథ నిదర్శనముగా జూపు చున్నది.

ఈ విశోభా విగ్రహము శిలానిర్మితమై

మూడడుగులయెత్తున్నది. దీనికి రెండు హస్తములున్నవి. విగ్రహము నిలువబడి యున్నది. పాదములు భూమిపై బలముగ మోపబడియున్నవి; శరీరమునందెవటను వంపులేక 'నమభంగ' జాతికిజేరిన విగ్రహము లకు జెందియున్నది. రెండుచేతులు నడుముపై నిలువబడియున్నవి. శిరస్సు పటమున చూప బడిన నీతి లింగపు శుద్ధుగల కిరీటముచే నలంకరింపబడినది.

తులసి, చిల్వ, వేప

ఇవి తులసి చిల్వ వేప అను జాతీయ మూలికలను గూర్చి శాస్త్రవిషయక పరిశ్రమచేసి వ్రాయబడిన ఉత్తమ గ్రంథరాజములు. ఈ మూలికల ఓషధి గుణము, వైద్యప్రయోగములు, శాస్త్రచర్య, పురాణవివరము సరళతైలిలో వివరింపబడినవి. వైద్యులకు, భక్తులకు మిక్కిలి ఉపయోగకరమైన గ్రంథములు. క్రొనుసైజున మంచి ఫలద్రువైటు కాగితము మీద ముద్రింపబడి గృహలక్ష్మి గ్రంథమాలలో ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయ కుసుమములుగా ప్రచురింప బడినవి.

గ్రంథకర్త కే. యస్. కేరి

ప్రతికృంతి 0—8—0

గృహలక్ష్మి కార్యాలయము

పోస్టుబాక్సు నెం. 752

ఎగ్మూరు, మద్రాసు.

చైతన్యవద్ద ప్రాంతమున 'జమరాత్' అను పల్లెఉంది. అందులో నుమారు రెండువందల ఇండ్లున్నవి. ఒకటి రెండు పెంకుటిండ్లుకన్న, రెక్కవవన్నీ పూరిండ్లే. ఆ రెంటిలో ఒకటి ప్రభుల్లచంద్రుడను పెద్దఘోస్వామిని. అతడు బంగారేత్రావృణుడు. విశ్వర్యములోనూ, విద్యలోనూ, ఆశనిశిమించినచేయి నురొకటి అపల్లెలో లేదు. అగ్రామవాసులంతా అతన్ని గౌరవిస్తుంటారు. అహరిలో, కలహములేవన్నావస్తే తీర్పు కఠినమెంతకు రావలసిందే. అతనిమాటకు వ్యతిరేకంగా వడిచేవ్యక్తి నొక్కవిత్తవను ప్రేరేపి చూపించలేము.

అతనిభార్యపేరు వారాయణి. ఆమె పూర్వాచార పరాయణ. అక్షరాభ్యాసమైనను ఎరుంగని అబల. ఆదిత్య వైవభక్తి, సతిభక్తి, వితరణబుద్ధి, గల ఒప్పుల మన్నే కాని ఆమెతల్లి ఆమెకు చిన్నవాటమగిడి ఉన్న పాలతో నూరిపోసిన మాఘవిశ్వాసాలు, చాడప్రభు అచారాలు, వానాటికి ద్వితీయకృతమైనాయి.

ప్రభుల్లున కిదంటే తలనొప్పి. అందువల్ల వానాటికి వాళ్ల ఆశ్విన్యామకాగం క్షీణించింది. నుదకు సంసారంతంటే అనవ్యంకూడా పుట్టింది. పాపం ఎన్నో విధాల ఆమె మనమును ముట్టలుమూచేదు. కాని నిష్ప్రయోజనమయింది. ఇదంతా నిద్యలేకపోవడం వల్ల వచ్చిన వింతపశుత్వం అమలవన్నాడు. ఎన్నోసార్లు "భగవంతుడా, నా కమలాలచాంపత్వం ఇచ్చేవురా" వని విధిని చూరేవాడు. అది వట్టి అరణ్యకోదవం అయింది.

నువ్వ, వారాయణి ప్రభుల్లుల ఏకభుక్తి. సార్థక నానుభేయ. రూపమునకు రతి. లేకలేకలుగు సంతతి అవడంచేత తల్లిచంద్రులబద్ధనూ అల్లారుమొమ్మగాపెంచేదు. ఆమెకూడా తలలో నాలుకవలె మెలగుచుండేది.

నాడు పౌర్ణమి. చంద్రుడు దండకరాశిపూర్ణుడై ఎల్లెడల విండి ఆరవోసివీరితి వెన్నెలకాయుచున్నాడు. అవంతికోటి వక్షత్రాలు ప్రకాశిస్తున్నాయి. కానీ, వాటికాంతి చంద్రలేజమ్మముడు మరుగుపడ్డది. మందమాయత మల్లనల్లన వీరుచున్నది.

వారాయణి నివసంతయు ఉపవాసమొనర్చి, రాత్రి పూజాసంతరమున ఫలవారమొనర్చి, వాటిల వాలు మర్చిలో నూచున్న భక్తమ తాంబూలము తీసుకవచ్చి, ఆ సమీపముననే ఉన్న జేదికపై కూర్చుంది. అప్పుడే 'టంగు టంగు'మని గడియారము నొమ్మిడిగంటలు కొట్టింది. అప్పుటికే నువ్వ గాఢనిద్రాపరవశమయింది. వారాయణి ప్రసంగవశాత్తు "ఏమండీ, ఎన్నిసార్లు వెప్పివా వినినందుకోరు. అమ్మాయికి యి క్రమము స్పృద్ధింది. ఇప్పుటికింకా పెండ్లిమాటే తలంచకు. మీ కేంపోయింది. మిమల్ని ఎవ్వరూ అడగదు. అదిగే అమ్మలక్కల కందదునా సమాధానమిచ్చేసరికి నా బ్రతుకు తెల్లచారిపోతుంది. వచ్చిన సంబంధాలన్నీ త్వణీకరించేరాయును. మీరు ప్రయత్నం మొదటికే చెయ్యరు. మరి పెండ్లి ఏలాగవునుందండీ? మీదే భట్టుకపు పట్టుగాని, భట్టు గ్రామసంబంధం లేమి లోటుండీ? మట్టవాడు రూపసి. ఎఫ్. ఏ. చదువు చున్నాడు. ఇంటికి ఆతనే ఆధికారి. సామాన్యస్థితి, తివరిండికి కట్టగుడ్డన. లోటులేదు గదా. మనలోకి దగ్గరసామాదాను. తరచుగా అమ్మాయి వస్తూపోకూ ఉండొచ్చు. లేదా నువం వెల్లెరావచ్చు. ఏమంటారు? మాటాడలేం?"

అంతేపూ భార్య వాగ్ధోరణి వింటూ, ఆమె ఆహాయికత్వం తలంచుకుంటున్న ప్రభుల ఒక దీర్ఘ నిద్రార్యువిడిచి "ఏమో? ఈ సాంప్రదాయ మట్టి

కానన్నట్లు నాన తోచలేదు. వాళ్లు మర్యాదస్తుల నలె కనబడరు. అది గత ఇప్పు డేంతో అదరవచ్చిందని నీకింత అందోళన? మనచిట్టికల్లి కింకా పండ్లదేండ్లు బాటలేదు. అతికాల్యదివాహాం చేసినవారిగతి మనం కల్లార చూస్తున్నాం కదా? అదిగాక నాకింకా అమ్మాయిని కలకత్తాపంపించి పెద్దచదువు చదివించా అనిఉంది. ఆమెకు యొక్కవంతున్నవచ్చి, ఏడువవకు నైవసు ప్రేమించినట్లు కనబడితే, మనం పెండ్లిచేద్దాం. అదేకాంక్ష. మనకింక పదిమందిపిల్లలు పొనుబాడేరు గమక ఆబరవు గింతుకోవాలన్నభయం. నూతురైనా కోడురైనా ఆమెజక్కర్తగా.”

“చాలైంది. ఎవరైనామింటే నవ్విపోయేరు. పిల్ల వయసి వెతుక్కోనవలదు, పండ్లదేండ్లు పెండ్లిదు కావటం. ఆడు సింకాచదువుకోవడమట. మీ ఆలోచనలు మీకేరెగ్గయి. మీవంటి ప్రముఖులంతా బయలుదేరడంవల్లనే విధవమునలకు వివాహాలు, వివాహుత్పాదాలు, దిగ్విజయంగా పొగుకుర్పాయి. మాలఇంగ్లీషుచదువు చదువుకొన్నవాళ్లకు మంచిబుద్ధు లెట్లావస్తాయి. అమ్మాయికి, తాడువచ్చిందికదా. ఆ కాన్దవనీ పెళ్ళికాకముందే మనయంటు జరిగిందంటే సంఘమింకా మనకు బ్రతుకవిస్తుందీ. ఇరువంకముల వాళ్లం కలకాలంవిచ్చి చావవలసిందే. ఐనా ఇకమి టిండి; లోకంలో ఎవరూ పిల్లలను కనలేదా? పెళ్లిళ్లు చేయలేదా? ఈ కాన్దారంపిద్దాంతాలు ఎచ్చటనైనా నున్నదా? ఎప్పుటికైనా అదపిల్ల మనకఇంటికి వెళ్ల వలసిందే. ఇప్పుటికే దురీషారంతా ఈ విషయమై చర్చ ప్రారంభించేదట. ఇంకా ఆలస్యంచేసేవ. టే కొంప మునిగిందన్నమాటే.”

“సంఘం నన్నేది పోషించుకొనలే. వెలివేస్తే చేయని. ఈరి అమ్మలక్కలంతా చర్చచేసి వాలంకలు తెంపుకోవీ, రెలులు పరులకొట్టుకోవీ, నా చిట్టికల్లినిపు టమండీ దాస్యాని కప్పుచెప్పలేను. నీమీక ఈ ప్రకంప ఎప్పుడూ రెలపెట్టను. పిల్లవివాహంబాధ్యతనాది.”

ప్రభు “దాస్యాని కప్పుచెప్పలే”నని అనడంబా అంగంవుంది. క్రొత్తకోడ లింటికివచ్చిందంటే సరి, అత్త గారు పిగిబడిమేడ్తును, తోటికోడల్లుడు కాలులు, అవుతారు.

“ఏవాడు నా ముద్దుమొక్కలు చేసారుగమక. నే నెరుగమా మిమ్మల్ని.” అని క్రోధముతో నారాయణి ఇంట్లోనికి వెళ్లిపోయింది. మ రి కొంతసేపటివరకు ప్రభుల్లు చల్ల వాలుకుప్పీగా కూర్చొని చివీలాకాకం వంక తగ్గక ధ్యానముతో చూచేడు. పైసేమంది? నక్షత్ర లతనివలె మినుమినుకునుని విచారెస్తున్నాయి. చంద్రుడు తనపిత్రినిచూచి వత్సవన్నాడు.

శకధరబాలు కలకత్తానివాసి. అతని గృహము రెండంతస్తులది. ఆయనకు హేమాంగిఅను ఆర్థాంగి కలదు. ఆ దంపతులకు మువ్వయ్యపురులు.

ప్రభు, అనివార్యములగు కారణాంతరములచే కలకత్తా వెళ్లవలసివచ్చింది. అచ్చట నెలలతరుబడి ఉండవలసిన పనితగిలింది. తనన్నేహీతుడగు శకధరుని ఇంటియందే ఉనికి- శకధరుడు తనకు ఆంతరంగిక మిత్రుడు. ఎన్నిదినము లాతని ఇంటియందున్నను తన కభ్యంతరంలేదు. హేమాంగికుడ అతనియొడ ఘోషా పదధరి వవల. ద్విచలేడు. ప్రభుల్లునకు హేమాంగి లోబుట్టువుకాకపోయినను ‘అన్నయ్యా’ అని సంబోధించడం ఆలవాటు.

ఒకనాడు సాయంకాలము ప్రభు ఒంటరిగా వాహ్యశిక్ష బయలుదేరేడు. మార్గమధ్యమున తనకు చిరపరిచయుడును, జువరాల్ గ్రామనివాసియువగు, మార్ధజీ అనువానినిచూచేడు. ఇరువురూ ఒకరికికరు నకుస్కారములు చేసుకొని కుశలప్రశ్నల కారంభం చేరు.

“ప్రభుల్లు బాబూ, చాలవివక్షలై మన గ్రామమందచి పెట్టెను. అప్పుటినుండి ఇచ్చటనే యున్నారా?”

“అ, చాలా తొందరవను బంటుచే ఇచ్చటనే ఉన్నాను. ఇంకా నువ్వారు ఒకవల ఉండవలసి యుంటుంది. మీరేం పనిమీదవచ్చేరా? మనజిరిలో అంతా షేమనా?”

“నేను కోర్టుపనిమీద వచ్చేను. మనజిరిలో అందరూ షేమనుగానే యున్నారు. ఇంకా రెండు కోలాలుండి పెల్లిపోతాను. ఈమధ్య ఒక్కపాతైన మనజిరికి వచ్చేరుకారే? అన్నట్లు మీఅమ్మయి వివాహానికూడా లేదే.”

ఈమాట ప్రభుల్లునకు విడుగుపడినట్లైంది. తమవు కంపించింది. తానెక్కడి మన్నరి, ఎవరితో మాట్లాడు చున్నదికూడా తెలియలేదు. జనురాల్ గ్రామమంత యు కన కండ్లెదుట కట్టినట్లు కనబడ్డాయి. తనకట్టెమట నువర్ల మూ స్త్రీగవించింది. భార్య తలంపునవచ్చింది. ఒకలంతా అగ్నిల్వాల ప్రజ్వరిల్లింది. ఇంకేమీ అడుగ దలచునన్నామి గాని గోట మాటరాలేదు.

“ప్రభుల్లు బాబూ, ఏమట్లు తెల్లబోవుచున్నారు? మీకీసంగతి ఇదివరకూ తెలియవట్లున్నదే. పెండ్లిజిరికి అప్పుడే రెండుమాసములు కావచ్చింది.”

ప్రభుల్ లేవిధైర్యము తెచ్చుకొని, గొంతునవరించి పొట్టుబాటుతో “మాధవ, నీవు పోరబడుటలేదు కదా? నాకుమా రైతు—నువర్లకు—వివాహమైందా? ఎవరికిచ్చేరు?”

“నే పోరబడుటను తెలివితప్పియుండలేదు. మీ అమ్మయి పెండ్లి నేను స్వయముగామాచేను. భట్టు గ్రామవాసీనుగు శ్రీ విలాసునకిచ్చేరు. ఎకరాత్రిపెండ్లి నువ జగన్నాథాలయములోనే జరిగింది. మీరు రాక పోలే, ఏమీ పనిండి కాలేతనన్నాయు.”

ప్రభుల్లువిమోచు తేవురించింది. ప్రతి రక్తవాకం పొందింది. ఒకటలు గుంబొప్పింది. మాయమాటాదక గృహోన్ముఖుడైనాడు.

అప్పుటికి ఇంట శకధరబాబు లేడు. ప్రభుల్లు తన గదిలో ప్రవేశించి మంచముపై పడుకొన్నాడు. మాధవ చెప్పిన ప్రతిఅక్షరము జ్ఞప్తికివచ్చింది. యోచనా నిమగ్నుడైనాడు; అప్రయత్నముగా అశ్రువులు రాలుచునే ఉన్నవి.

“నా వరప్రసాది, నా కోములవంట, నానువర్ల మరియొకరి సొమ్ముఅయింది. నాకింక ఆమెపై ఎవ్విధ మైనమాస్క లేదు. అయ్యో! ఎన్నియోచవలు. కలకత్తా కంపించవల, అంగ్లవిద్యనీపించవల, అన్నీ నుంటగలవలసియి. ఆహా! నా చిట్టితల్లి కలకాల మొకరి ఇంట దాన్యము చేయవలసినదేనా? నువర్ల, నువర్ల! నిన్నెప్పుడైన నాతీవములలో చూడగలుగుదునా? ఈవిద్యార్థున కంతపాటి యదృష్టము నూడనా. నారాయణీ, నీవు భార్యవుకావు. నాపాలిటి బ్రహ్మ రాక్షసివి. నిన్నెమిచేసినను పాపములేదు. నాకంత మున తీవములున్నంతవరకు నీమఖముచూచిన బిట్టు. నీకిదియే తిగనాస్తీ” అని ప్రభుల్లు దింక వేచియో తనలోతాను, పొంగిపొరలి వచ్చుడుఃఖముతో, చిర ర్పించుకొనుచున్నాడు. కాని అది అంత స్పష్టముగా కైకి బయటలేదు.

ఇట్లంతనీవు గడచినదో ఆమునకు తెలియదు కాని తిరిగియాచుసరికి అగదిలో హేమాంగి నిలుచున్నది.

“అన్నయ్యా, చేనామస్య స్తరగా నున్నదా? దావ్యము పిలువవంపేదా?” అని హేమాంగి ప్రశ్నించింది.

“అమ్మ, అక్కరలేదు. నాకదీర మస్య స్తరగా లేదు”

“నులేమట్లున్నారు? మనజిరిలో అంతా షేమ మేనా? మీరు వచ్చినపనికేమీ అంతరాయము లేదు కదా?”

ప్రభుల్ నోట మరి మాటరా లేదు.

ఇంతలో శకధరబా బాగదిలో ప్రవేశించేడు. ప్రభుల్లుకెఱిగిమోచి దిగ్భ్రమకెంతేడు. కారణం భార్యను అడిగేడు. ఆమెమూత్ర మేమి తెలియును?

క్రమముగా జరిగినసంగతంతా ప్రభులు వారుభయము లకు చెప్పేడు. “జరిగినదానికై విచారించిన లాభము లేదు”ని శకధనుడు, “ఎవరినుడుట ప్రానివచారత వారసుభయించి తీరవలసినదే”అని హేమాంగి ఓదార్చెను. ఏవో ఒకరీతిగా ప్రభులు, శకధనుని ఇంట కాలము గడుపుచున్నాడు. ఈమాయనంపారములో మొదటి రోజునున్నదుఃఖము మరుచటిదిన్ననున ఊడమకదా!

3

భట్టుగ్రామం తెరవవది అవలగడ్డన నున్నది. ‘జమకాల’ కన్న చిన్నపల్లె. శ్రీవిలాసున దండు సామాన్యగృహము. ఆతడు తండ్రిని బాల్యముననే గోల్పోయెను. వాటినుండి తల్లి చెప్పి చేతల్లో మెలగుచున్నాడు. ఆతనికి హైమవతి అను సోదరికలదు. శ్రీవిలాసునకిప్పుడు పంకొమ్మిదివత్సరములు. ఆతని కన్నను హైమవతి విదువత్సరములు పెద్ద. హైమవతి రజస్వలకాక పూర్వమే వివాహిరైదు విధవయ్యుచుట్టింట కూర్చుంది. ఆవిధవవ్యసం ఆచరికాయు వెన్నెలే.

శ్రీవిలాసుని వివాహమై సంవత్సరంకావచ్చింది. ఇప్పుడు ఇంటరుమిడియట్ రెండవసంవత్సరం చదువుచున్నాడు. కేలపులలో స్వగ్రామమునకు వచ్చేను.

వాళ్ల ఆచారప్రకారము నువర్గ వివాహమైనది మొదలు ఆశ్రమారంభమేయిస్తుంది. ఆశ్రమారంభం లకు హైమవతి అగచ్ఛాల్లతోనే రాత్రింబవళ్లు కట్టవడి పనిచేయుచున్నది. ఎంతకట్టవడినను చీవాట్లు తప్పులేదు. పుట్టింటికి ఆర్థింటికి, ఆమెకు ఏమీ ప్రాంశం లేదం కనబడ్డాది. తలంచినది నెరవేర్చుటకు తండ్రి, అడిగినదిచ్చుటకు ఆమృ, దగ్గరలేదు. ఆమెకు కట్టుబాట్లు మెడం. పుస్తకము ముట్టుకోకూడదు. పగలు పడుకోరాదు. భక్తుల కనబడకూడదు. ఇంటికివచ్చిన ఆచారాంధ్రతో కూడా మాట్లాడరాదు. ప్రతిదానికి ఆశ్రమారంభమతికావాలి. హైమవతి చాడీలువిని, ఒకటిరెండుసార్లు నువర్గకు ఆశ్రమారంభమతికూడా బుద్ధివెక్కినది. నానాటికి నువర్గకు ఆశ్రమారంభం భయం పుట్టింది.

ఒకవాడు మధ్యాహ్నము భోజనానంతరమున నువర్గ పత్తిలో వత్తులుచేస్తుంది. ఆశ్రమారంభమతి కావమీద పండుకున్నార కని నిద్రపోలేదు. హైమవతి తల్లిప్రక్కనే కూర్చుని తీర్థయాత్రలమహత్వం వర్ణిస్తుంది.

“అమ్మా, జగన్నాథం ఏమిటమనుకున్నావు? కలియొగ్గెనంతం. నవీపైపుట్టినందుకు జగన్నాథంవెల్లి స్వామిని దర్శించాలి. అలాంటివాండ్లకు స్వర్గమేకాని నరకమెన్నటికీ లేదు. చట్టిజగన్నాథంచూచి వెల్లిపోవచ్చేదానిదు. సాక్షిగోపాలునిదర్శించి “స్వామీ, నేను జగన్నాథం వెల్లివస్తున్నాను, నీవేసాక్షి”అని చెప్పిరావాలి. ఒకచేక యముడు పొర పాటున, అలాంటివానిని నరకమునకు తీసుకెళ్తే “ఓయ్యా; ఈమనిషి జగన్నాథంవెల్లి స్వామిని దర్శించినదానిది, ఇందుకు నేనుసాక్షి; ఈవిడకు స్వర్గానికి హక్కున్నది; దండెచ్చెట్టు”యని వాదిస్తాడు.”

“హైమా, ఇంతవరకెందుకు? కాశీవెల్లి, గంగానదిలో స్నానంచేసి, విశ్వేశ్వరునిదర్శిస్తే యముడు దగ్గరకురాతేడట.”

“అమ్మా, గంగానదివరకు వెళ్తావు. మన తెరవీనది ఏమి తక్కువమనుకున్నావా? శ్రీరాములువాన, సీతా లక్ష్మణ సమేతుడై దండకారణ్యమునకు వెళ్లేటప్పుడు మనదిలో స్నానంచేసి వెళ్లేటట. మనకి దగ్గరగా ఉండడంవల్ల ఆశ్రధగానీ, రోజూ ఈనదిలో స్నానం చేస్తే చాలు; కాశీరామేశ్వరాలు వెల్లివట్టే.”

ఇంతలో ఒకపల్లకివచ్చి ఆసుత్తంముంచు దిగింది. దాని వెంట వచ్చిన నువీ. ద్వారముదగ్గరకువచ్చి “అమ్మా”, అని పిలచేడు. నువర్గ వానినిచూచిన వెంటనే “నందా”అని పిలచింది. నందుడు ప్రభులు రాము ఇంట చిన్నతనమునుండి పని చేయుచున్న సేవకుడు. నుమారు ఏ బది వత్సరముల ప్రాయముంటుంది.

శ్రీమతి మిస్. పి. తంజుచెట్టిలక్ష్మి గారు

‘శక్తి — కొడుకు’

“అమ్మ, మీయమ్మగారు ఏం చాచి బియ్యం గా ఉన్నార. కలకత్తాకు వెళ్లి గాము ఇచ్చే మీకొండ్రెగారు. రోజు ఉదయమనే వచ్చేరు. వైద్యులను తెప్పించి చూచేరు. గాని బ్రతుకుతుందని ఆశ ఎవ్వరికీ లేదు. ఇంట ఆదర్శవల్లేదని చూసినట్లయింది చిన్నమ్మగారు కూడా వచ్చేరు. మీకు ఆ కృతగారుడు వందని ఇంకెవరూ కలుగుపంపలేదు. వస్తే వెంటనే మరణించి, బాలుగారు వన్నూ పట్లినీ పంపించేరు. అమ్మగారికి తెలివవచ్చి నప్పుడెల్లా “వాదిట్లిరిల్లి వచ్చిందా” అని అడుగు చున్నారు.” అని అంగవస్త్రముతో కండ్లనీళ్లను తుడుచుచున్నాడు.

మనగ్గకీమాలులు మిన్నువిరిసి మీదపడినట్లయింది. నిలుపున కూలబడ్డది. “అమ్మ, అమ్మ” అని భోయవ ఏడ్చింది.

“ఇదేమిటే, పిల్లలతో పున్న ఇంట్లో ఏమగపోయిన ప్లేడుస్తావు. నోరుమయ్యి, లేదా నోటిమీద వాత రెయ్యగలను. ఎక్కడో దీనమ్మకు ఇవరయట, నిండు ఇంట్లో ఏడుస్తుంది.” అని ఆ కృతగారు నిప్పులోకి వ్రేలిపోతే గుండెదం పెంపెట్టేడు.

“ఇంకొకటి చోద్యమమ్మా? రోగాలు మనమ్మ లకురాక ప్రాణులకు వస్తాయా? బియ్యం వచ్చిన వాళ్లంతా వచ్చిపోతారా? నోకంటా ఈవిడకే తెల్లివున్నట్లుది, మరెవ్వరూ తెల్లికడుపున పుట్టలేదు” అని ఆదర్శమయి అడిగిపోయింది.

సాపం మనగ్గ ఆడక కైరలోని వక్క ఇంకెదులు యూ దిగమ్రుంగి దీనమ్మ పండువివంకమాయించింది. నందుడు నిచ్చేస్తున్న నోట మాటలేక కిల్లావ్రతిమనర నిలు చున్నాడు.

“పోరా, నీకెందుక్కిన సాతానికవములాగ.

అట్టి రాజానికేమిలేదు. పో,” అని ఆ కృతగారు నందుని కుక్కగవరం. వేయించిలేక, మనగ్గ యను మతినిగొని నందుడు పల్లకిని తిరిగితినుక వెళ్లిపోయాడు.

శ్రీవిలాసుడు ఇంకెట్లా ప్రక్కగదిలోనే ఉండి ఈవాళ్లారణితంతా వింటున్నాడు, కాని ఏమి చేయ గలడు? తెల్లిచేతి కలుకొన్నది.

రాత్రి భోజనానంతరమున ఎవరిగదులలోనికి వారు వెళ్లి విడదపోయేరు. మనగ్గ ఆ కృతగారియను కొలపి విస్తరించుకొని లేచింది. చక్క కలకత్తావను భక్తిం చిన పాపాన పోలేడు.

రాత్రి పండ్లెందు గంటలయింది, అంతటా విక్క బియ్యం చిమ్మచీకటి. కన్నుమూసినను తెరచినను ఒక్క లాగే ఉంది. శ్రీవిలాసుని ఇంట మనగ్గలక్క తెక్కిన అందరికీ నిరాదరి అనేకమయింది. మనగ్గ తెల్లని రేలంతుకొనుమా ఇంక మా ఏడుపుచేతన్నది. అదిగను తెల్లి కంటికి కట్టివట్టగా కనపించుచున్నది. “రా, రమ్మని!” పిలుచుచున్నట్లు తోచుచున్నది. మనగ్గ పండ్లిగావన్నలో చిక్కనున్నది; ఆ కృతగారి అజ్ఞ ఉల్లంఘించి వెళ్లిపోవడమా? తెల్లిమింగము చూడ నుండా ఉండదమా?

ఎట్టకేలకు “అమ్మ, అమ్మ, నీయభయమాదక ఉందేమి” అని ఏడుపును మించుచున్నట్లుండి దిగ్గున లేచింది. ఇంచుకైనను కల్లముచేయక రేలంతుకొను కొని ఏధిబడినది. ఆమెకు మనమ్మ స్వాధీనములేమైనది. అప్రయత్నముగా కాళ్లు నీకుకొనిపోవుచున్నది. తిరిగి వచ్చిన ఆ కృత చిల్పించిపివేయునని తెలిపి, అర్ధరాత్రి మనగ్గ కైరవినదినిచాటుట ప్రమాదకరమని ఎఱిగి, ఏమి ఈమనగ్గపాపము!

(సకేదము)

విజయదశమీ పర్వదినములు

క్రిమితి ఆకుండి భూదేవిగాది

వీర పూజలు

హిందువుల కీదిజయదశమీ పర్వదినములు దుర్గ పూజలకును సరస్వతీ పూజలకును పెద్దలచే నిర్ణయంపఁబడిన పవిత్రదినములు. వీనినే శరన్న వరాత్రులనియు, శారదరాత్రులనియు వ్యవహరింతురు. శారదయన సరస్వతీయనియు పార్వతీయనియు వర్ణము గలదు. ఋతువా శరత్కాలము. చక్కని వెన్నెలరాత్రులు. “శారదరాత్రు లుజ్జ్వలభక్త భక్త తారకహరిపంక్తుల వ్హాయితరంబులయ్యె.”

వర్షములలోఁ గొంఠమున విసిగిన జనులు దేవతోత్సవీపియులై యుండుదురు. ప్రతిదేశములోను జాతీయ వీరులపూజయు మతమునకు సంబంధించిన దేవతారాధనమును నుత్సవరూపమున పరిణామమందును. ఈ నవరాత్రులలో ‘బొమ్మలకొలుపుల స్థాపనము’ హైందవజాతీయ వీరులప్రతిమలయు, చిత్రకళన సంబంధించిన మనోహరరచనలయు ప్రదర్శనమే. వీరులయారాధనమే యందలి పరమార్థము. జాతీయ వీరుల ప్రతిమలను, మన హైందవమతమునకు సంబంధించిన దేవతలప్రతిమలను నొకచోఁజేర్చి, యవి వ్యక్తప్రతిమలేయను భావనతోగాక మన జాతీయ వీరులును, దేవతలును సంపత్సర్వమున కొకసారి మన గృహముల కతిగలుగా మనగృహములను పావనము చేయవచ్చి పదిదినములు సాయంకాలములందు కొలువు తీర్చి హిర్యుంధరకు భావముతో నచట గానకళా వినోదములు వారియెదుట పఠించి చూసవచ్చిన సతులకును బాలబాలికలకును పుష్పములు, ఫలహారములు, చందనశాంబూలాదులు సమర్పించి వారలను పంపుటయు నీశరన్నవరాత్రులలోఁజరుగు కార్యక్రమ మొక యనునూర్తిమగు సాచారమైనది.

దెన్న పట్టణము, మైసూరు, బెంగళూరు మొదలైన దక్షిణదేశములలో ననేక పట్టణములందును, పల్లెలందును

నీనవరాత్రుత్సవములను గొప్ప యాడంబరముగ జరిపింతురు.

విరువిద్యలో గొప్పవేర్పరులగు విలుకాండ్రగు జాతీయవీరులు మనకు గలరని తలపింపఁజేయుటకో యవ పల్లెటూళ్లయందు పాళకాలలందరి బాలబాలికలకు విజ్ఞానమ్ములను విశోదముగ నలంకరింపఁజేసి వానిని వాటికిచ్చి యుపాధ్యాయులు శరములతో పూజ్యులపై జన్మంభము పుష్పములను దేయింతురు.

ఈ నవరాత్రులలో యుపాధ్యాయుగు దేవిపార్వతి యగుట యీ పర్వదినములను దేవీనవరాత్రులని కూడ చెప్పదురు.

సంగీతము, సాహిత్యము, విద్యయుఁగఱచు విద్యార్థులు, విద్యాస్థులును, సరస్వతీని నెలకొల్పి పూజింతురు. ఎల్లెవను శక్తిస్వరూపిణీయైన యమను, విద్యాదేవతయగు సరస్వతీని కొలుచు దినములుగా నిర్ణయింపఁబడినదే యీనవరాత్రులు. శక్తిస్వరూపిణీయైన మృడానిని నేవించిన మనకు దేహమనోశక్తులను సరస్వతీని నేవించిన విద్యయు గలుగనియే యిట్టిపూజల నెల్లరుఁ జేయుచున్నాడు.

వంగదేశీయులు (బంగాళీవారు) కాళికాదేవిని దసరాదివసములలోఁ జూచింతురు.

దుర్గలోకకంటకుడైన మహిషాసురుడను రాక్షసునితో బొమ్మిదిదినములుపోరి పదియవదినమున జాతని సంహరించెను. అందుచేతనే దుర్గకు మహిషాసుర మర్దని యని పేరుగల్గెను. ఇట్టి పూర్వగాధలు కొన్ని గలవు.

ఇట్టి జాతీయమును మతవిషయికమగు నుత్సవమును జరిపి జాతీయవీరులయు వీరనాయకులయు జయింతుల నీరూపమున జరిపియు, దుర్గా సరస్వతుల పూజించి దేహమనోశక్తుల సాధించియు, విద్యనుబడసియు, మన మంతఃమును ధన్యులమయ్యెదము గాన!

భారతదేశపు విక్కిలి చక్కనిసబ్బు
దీనిని సమస్తకార్యములకు
నుపయోగించ వచ్చును.

501 బట్టలసబ్బు

దూదివస్త్రములు ఇతరవస్త్రములు శుభ్రపరచుటకు

501 స్పృహలు

అద్దకపుబట్టలును కిత్తుదుస్తులు శుభ్రపరచుటకు

501 సిల్క్స్ షేకులు

పట్టుమదరాలు, తక్కువదుస్తులు మొదలగు మెరుగుదుస్తులను శుభ్రపరచుటకు

501 పరిమళసబ్బు

శరీరసౌందర్యమును నిర్మళంకముగ మంచుటకు

501 సబ్బులను కొనినచో రకరకములవస్త్రపులను దుస్తులను, శరీరములను చురుకుగా చేసి సౌందర్యవంతులుగ జానరింపవచ్చును. ఇది వాడుగురకములుగా రాయబడినది. మొదటిరకము 501 బట్టలసబ్బు సాధారణముగా ఇంటివస్త్రములను పనిముట్లను శుభ్రము చేసుకొనుటకు, రెండవది 501 స్పృహలు అద్దకపుదుస్తులు మొదలగు వానికొరకు, మూడవది 501 సిల్క్స్ షేకులు పట్టువస్త్రములకొరకు, నాల్గవది 501 పరిమళసబ్బు అతి మన్నికమైన పదార్థములతో కొంతెము పరిమళముకలిపి వానించుట్లు రాయబడినది.

501

సబ్బు

టోమోకో సేల్సు డివిజ్,

ఈ 501 సబ్బు ఇంత చౌకయైనను ఇంతకంటే పరిశుభ్రతరమైన సబ్బు 19 ఎ. వాణియక్ వీధి, బ్రాహ్మలో నెక్కడను లేదు.

దువరాప్.

ది తాతా ఆయిలుమిల్సు కంపెనీ లిమిటెడ్.

తాతాపురం, బొంబాయి.

శారదలేఖలు

సౌభాగ్యవతి కల్పలతకు

నెచ్చెలీ! నీవు వ్రాసినలేఖ యందివది. అందు శ్రీమతి దివాకర్ల శారదామణిగారి రెండవలేఖకు నీవు తక్షణమే ప్రత్యుత్తరము వ్రాయవలసినదని నొక్కినొక్కి వ్రాయుట జూడ మిగుల సత్వనచ్చినది. ఈ విషయమున నీ వెంత పురికొల్పినను నీ ముచ్చట దీర్చుటకు నేను సిద్ధముగాలేను. వివాదవిషయము హిందీ. హిందీ తెలుగుదేశమున నాడుకభాష కానూడదని యామెవాదన. అది నేనుగూడ యంగీకరించిన విషయమే. రాష్ట్రోత్తరవ్యవహారోపయోగమునకై హిందీ యావద్భారతీయు లభ్యసింపవలయునని నేను చెప్పిని; దాని కామెయు సంగీకరించెను. ముఖ్యవివాదవిషయమున నీవిధముగా సమాధాన మేర్పడిరవెనుక నిక నామెకు నే నీయవలసిన సమాధాన మేమున్నది? బహుశా నేను గుంటూరుమండలముదాన నైనందుల కామె గావించిన యెత్తిపాడుపులకు, కొన్ని వత్సరములక్రిందట గుంటూరుజిల్లాయందు కొప్పరపు సోదరకవీశ్వరులకును, తిరువతి వేకంపేశ్వరికవులకును జరిగిన వివాదసందర్భమున నుదయించిన పండిత బ్రువలక్షణము, గీతము, గుంటూరిసీమ మున్నగు గ్రంథముల ప్రస్తావనకును, అందందు నాకు తగిలి వచ్చునట్లు పొందుపఱుపబడిన పదములు

పద్యములు మున్నగువానికిని నేను సమాధానమిచ్చుటగత్యమని నీ యభిప్రాయమేమో, కాని యేరిషయములు నేను సమాధానమిచ్చు తగినవని నీవు భావించున్నావో ఆ విషయములే నాకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటకుండుటకు మనస్కరింపకుండ జేయుచున్నవి. వ్యక్తిదూషణగా బరిణమించిన నీ యనాగరక నివాదమున నామెతో సమాసముగా జోరాక్షితిసన్నపేరుకంటె మిన్నకుంటి ననుమాటయే నాకు ప్రయతమముగ నున్నది. ఆమెకంటె తీవ్రవిమర్శకు గడంగుమని నీవెంత ప్రోత్సహించినను, ఈ వివాదమును పర్వతోపమానముగ జెంచవలయునని శ్రీమతి శారదామణిగారు తమ కలమునకు పదునుజెట్టుకొని యెంత కుతూహలముగ గూర్చుండినను, మేమెన్నిపుటల వీర్ణవ్యాసములను వ్రాసినను ప్రచురించుటకుగృహలక్ష్మి యోపిక నహించియుండినను నేనుమాత్రము జబాబు వ్రాయజాలను. ఏమవత్సరముల నుండి నేను నీకువ్రాయుచున్న లేఖలను, తదితరానేక వ్యాసములను జూచుచున్న విజ్ఞులగు గృహలక్ష్మిపాఠకులకు వన్నుగూర్చి నేను సచ్చజెప్పకొనవలయునా కల్పలతా! వలదు. నిర్మలదిత్తవై నెమ్మదిగా నుండుము.

భావళురి

1-10-85

ఇట్లు, మిత్రురాలు

శారద.

బాలవిజ్ఞానశాఖ

పాటలు

వక్రంగి — బొమ్మలబీరువా

“బొమ్మల బీరువా చేస్తానంటూ
బొంకి ఆదినము పోయేవే!
రమ్మని యెన్నిసార్లు పిలిచినా
రావనకుండా రావేమి?
“అమ్మా, మనయింట్లోనే పెట్టి
అతివేగముగా చేయించే
బొమ్మలకొలుపుల పండుగ లాపై
పోతాయి; యెల్లండోస్తాయి.”
“కమ్మచౌదరికి పందిలిమంచం
కార్తిక మాసాని కివ్వాలి
నెమ్మదిగా మూర్తిలైవాను

నిండా పాడిక కాలేదు.
చిలకలు హంసలు సాములు డేగలు
గిలికి కోళ్లపై చెక్కాలి...”
“ఒక్కపూట మా అమ్మాయివని!
ఒప్పుగ చేసిపోరాదా?”
“నిక్కముగా ఈ సాయంత్రానికి
నే తెస్తాను చూడండి”
“చక్కని బీరువా నిక్కముగా ఈ
సాయంత్రానికి తెస్తావా?
నిక్కమని నీ మాట నమ్ముకొని
నేను కులాసా పొందుకునా?”

కథలు

దేవకన్య పరిపు

ఆఫ్రికా ఖండమున కుత్తరభాగమున
ఈజిప్టు అనే ఒక దేశమున్నది. ఈ దేశములో
అతి పురాతనకాలములో కడు చక్కని
నాగరికత యుండెను. అక్కడ పిరమిడ్లు
అనే పెద్ద స్తంభములను కట్టెవారు. ఆ స్తంభ
ములు స్వర్ణము నందుకొనుచున్నవని వారి
యూహ. చనిపోవు వారిని దహనము
చేయుటకాని ప్రాతిపెట్టుటకాని ఆ దేశమున
లేకుండెను. ఆ శవములను గుమగుమ వాస
నలుకొట్టు పరిమళ రసాయనిక ద్రావక
ములలో నిలవయంచువారు.

ఆ దేశస్థు లతిసౌందర్యవంతులు. జరా
మరణములుకూడ వారి సౌందర్యములను

గాని దేహపుష్టినిగాని గిలుబాడలేకుండెడివి.
రెండు మూడువేల సంవత్సరములు గడచి
నను ఆ శవములు నేటికిని జీవకళలోడుచు
ప్రకాశించుచున్నవి. చనిపోయినవారి జీవ
ములు తిరిగి యెన్నో తరములు గడచిన
తరువాత యెవరిశరీరములలో నవి తిరిగి
దూరగోచననియు, అంతవరకు ఆ శరీర
ములు చెక్కుచెదరనీయరాదనియు వారి
విశ్వాసము. ఈ విశ్వాసమే వారిచేతను
ఇట్టి రసాయనిక ద్రవ్యములను కనిపెట్ట
నేర్పినది. అట్టి రసాయనము నెట్లు కని
పెట్టుటయో కూడ అట్టి విశ్వాసము లేని
నేటిరసాయన శాస్త్రవంధితులకు సాధ్యము

కానున్నది. ఆ దేశపురాజులకు ఫేలోవా అనే బిరుదు గలదు.

ఆ దేశపురాలురు నేటికిని చెప్పకొను చుండు ఒక పుక్కిటి పురాణము కథను మనము చెప్పకొందాము. అది నిజమా అబద్ధమా అనుచర్చ మనకువద్దు. కథకు కార్మిటిఅని పలుగురును అసలే అనుచున్నారు.

రెండువేల సంవత్సరములక్రిందట ఆ దేశములో ఒక గ్రామములో ఇద్దరన్నదమ్ములు జీవించుచుండిరి. పెద్దవానిపేరు ఆనపు. రెండవవానిపేరు బీటను. ఆనపునకు మంచి గొట్టెలమండ, ఫలవంతమగు వ్యవసాయభూమి, యెడ్లు, నాగల్లు ఉండేవి. బీటనుకు ఇట్టివేమియునులేవు. బీటను అతని క్రింద పనిచేయుచుండువాడు. అతనికి భూమి సారమును విత్తుల నాణెమును పోల్చుకొను రక్తియు, వ్యవసాయముచేయు రక్తియును, పశువులు మొదలగువానితో మూర్ఖుడు నేర్పును ఉండెడివి. అతనివల్ల తన అన్నగారి వ్యవసాయ మెంతో బాగుగా జరిగి చాలా లాభముకలిగేది. అన్నగారికి అతనంటే ప్రాణము. కాని వదినగారికి అతనంటే అనుమానము. అన్నమనసును విటచి అతనిని గెంటివేయుట కతనిపై యెన్నో పోటీలు చేప్పేదిఅట.

ఒకదినమున అన్నదమ్ము లిరువురును పొలమునకుపోయిరి. అన్నగారు విత్తనములు తెచ్చుకొనుటనుమఱచిపోయెను. ఇంటికి బోయి వానిని తెచ్చుని తమ్మునికిచెప్పెను.

తమ్ముడు వెళ్లెను. వదినగారు వానిని యొక్కడనో దాచి వేసి పండుకొనెను. తమ్ముడువచ్చి వెతకి వెతకి ఆమెను లేపిరేపి అలసిపోయి అన్నకడకు పోయెను. సాపము అన్నగారే స్వయముగా వచ్చెను. అతని భార్య జ్వరమువచ్చినట్లు నటించి, అతని తమ్ముడువచ్చి తననుతన్ని కొట్టినని లేని పోని చాడీలు చెప్పెను.

పొలములో తమ్ముడు పర్యము నాతని కెఱిగించెను. “అన్నా! నేననిన ఆమెకు అసహ్యము. నే నీయింట నామెతో మసలఁజాలను. అ కేసియాలను నీమకు బోయెదను. నాగుండెకాయ నాకు బరువుగాఉన్నది. అదితీసి ఆసీమలో ఒక చెట్టుకొమ్మను తగిలించి నిరుగుచుందును. ఆ చెట్టు నెవ్వరైన నటకినచో ఆ గుండెకాయ క్రిందను పడిపోవును. అప్పుడు నేను మరణింతును. నీవువచ్చి నాకు సాయముచేయవలెను. అందువలన నీకును మేలుకలుగఁగలదు.”

ఆనపునకు తనతమ్ముని విడచుట కిష్టము లేదు. అయినను తన తమ్ముడు తననువిడచి పోక మానదు. “తమ్ముడా, నిన్నవిడచి నే నెట్లు మనఁగలను? నీకు నా అవసరము కలుగుచున్నదని నే నెట్లు గ్రహించి అచ్చటికి రాగలను?” అని అడిగెను.

“నా గుండెకాయ క్రిందనుపడువేళకు నీయొద్ద కెవ్వరో నీవెఱుగనివ్యక్తి యొక్కరు వచ్చి, ఒకకూకాతో సారాయి తెచ్చి యిచ్చును. సారాయికూకా అందులనిండ

నురగను గ్రక్కుచుండును" అని బీటనుచెప్పి నెడలిపోయెను.

బీటను అకాసియా దేశమువెల్లి భూమి దున్నుకొనుచు జంతువులను వేటాడు కొనుచు అడవులలో కాలక్షేపము చేసు కొనుచుండెను. ఆ అరణ్యములో ఒకదేవ శస్యక తిరుగుచుండెను. అతనిసౌందర్యమును చూచి మోహించి ఆమె అతనిని వివాహ మాడెను. కాని ఆపెయెడల నాతనికెంతో అనుమానము: కారణమును మనమెఱుగము. ఆనాటి దేవకస్యలు తనవదినగావలె వంత గయ్యాభులు కాబోలు! ఆమెకూడ అతని అనుమానమునకు తగినట్లే వర్తించినదని ముందరికథవలన మనకు తెలియఁగలదు.

ఆదేశపు చక్రవర్తులకు ఫెరోవా అనే బిరుదమున్నదని మనకు తెలియుచుగదా. అప్పటికి ఆ దేశమును పాలించుచున్న ఫెరోవా ఆమెసౌందర్యమునుగూర్చి యెన్నో ప్రశంసలను విన్నెను. ఎట్లనను ఆమెను వల గొని ఆమెతో క్రిడింపవలెనని ఉవ్విభులూరు చుండెను. ఎందఱినో చెలికత్తెలను అతనికి తెలియకుండ ఆమెకడకంపి అనేకమునగలు నాణెములు రాజ్యములు సింహాసనము నర్పింతునని ఆమెకు ఊటలుగొలిపెను. ఆమెకుకావలసినదికూడ నగలు నాణెములే. ఆమె తన భర్తనువిడచి వారివెంటబడి చక్రవర్తికొలుపుచేసెను. అతనితో మహేంద్రభోగము లనుభవించుచుండెను.

అయినను అంతలో నామెకు తృప్తితీర లేదు. తన ప్రథమభర్త మరణింపవలెనని

ఆమెకొక దుస్సంకల్పము పుట్టెను. వెంటనే ఆమెచక్రవర్తినిపిలిపించి అతనిహృదయము వ్రేలవేయఁబడిన చెట్టును నఱికించుమనెను. అతను మనుష్యులనంపి ఆచెట్టు నఱికించెను. ఆచెట్టు పడెను.

ఎవరో ఒక అసాధారణవ్యక్తి ఒకకూళా తో నురగలుగ్రక్కుచున్న సారాయిని ఆనపునకు ఆక్షణముననేఅందించి మాయ మయ్యెను. ఆనపు ఆదోశనాయత్త చిత్త ముతో అకాసియాకు బయలుదేరెను. పడి పోయిన చెట్టును కనుగొనెను; హృదయ మును చూచెను. దానినొక తొట్టిలోగల నీటిలో వేసెను. కొన్నిదినములుపోయిన వెనుక తన తమ్ముని శవమునుకూడగాంచి దుఃఖించెను.

కాని ఆశ్చర్యము! నీటిలోపెట్టిన హృద యము నానాటికి బలిష్ఠమై నవకమును తొడుగుచుండెను. తమ్మునిశరీరమును ప్రాణ మునుదాల్చి కదలుచుండెను. గుండెకాయ పూర్తిగా పటిష్ఠమాయెను. తమ్ముడు నిండా బలిష్ఠుడాయెను. ఒకరినొకరు పలుకరించు కొనికుశల ప్రశ్నలుచేసుకొని ఆనందములో నోలలాడిరి.

కాని బీటనుకు ఇంతటితో తృప్తితీర లేదు. "అన్నా, నేనొక పవిత్రతరమైన వృష భాకారము దాల్చెదను. నన్ను చక్రవర్తి యొద్దకు గొనిపోమ్ము. అతడు నన్ను కొనుక్కొని నీకు మించి బహుమానమొసంగును. నేను, నాభార్యనుగాంచి ఆమెపై పగదీర్చు కొందు"ననెను.

అతడట్లే వెంటనే మాజీపోయెను. అన్నయ్య అట్లే చక్రవర్తికిమ్మి బహుమానము సందెను. ఆ వృషభము తోటలో తిరుగుచుండెను. దేవకన్య ఒంటరిగా ఆ ఉద్యానవనమునకు పీకారువచ్చెను.

“నేనింకను జీవించియే యున్నాను సుమా” అనెను ఆ వృషభము.

“నీవెవరవు?” అని దేవకన్య ప్రశ్న.

“నేను బిటసును. నీ ప్రాతపెనిమిటిని” అని జబబు.

ఈ యెద్దు స్వల్ప చంపించుటయూ యని ఆమె తల్లిదండ్రులకు జూచెను. ఒక ఉపాయము తోచెను. ఆమె చక్రవర్తియొద్దకుపోయి “నాకు ఆ పవిత్రవృషభము ముక్కు గుండె కాయను భుజించవలెనని వాంఛగానున్నది. దానిని సంహరించి గుండెను తెచ్చు” అనెను. చక్రవర్తికి ఆయెద్దు అనిన మిగులనిష్ఠము. దానినిదంప కోరిక లేదు. అయినను సీయు రాలికోరిక మీరుట కంతకన్న నీలులే కుండెను.

అత దీనువుదుయోధులనంపి యినువురును రెండువ్రక్కలనుండి ఆయెద్దును పొందువలె నని ఆజ్ఞాపించెను. వారిరువురు నట్లే పొడిచిరి. రెండురక్తపు బొట్టుమూత్రము క్రిందవ్రాలి చర్మము రెండువ్రక్కలును మూతవడెను. అవి రెండు సొగసగు కాలువలై ఘోర వా కోటచుట్టును ప్రవహించెను. అక్కడతో ఆగిపోయెను. ఆకాలువలయొద్ద రెండు

చక్కనిచెట్లు మొలచి క్షణములో పెరిగెను. వానిని ఆజాతివానిని నేటికిని ఈజుల్లో ఆకాసియనుచెట్టులందురు.

ఆ చెట్టు లెంతో పవిత్రవృక్షములట. వేనవేలుజను లాకాలువలలో మునిగి ఆ చెట్లను పూజింపవచ్చుచుండెడివారట. ఒక దినమున సంజప్రార్థనవేళ చక్రవర్తియు దేవ కన్యకయు రెండు ఆననములను తెప్పించు కొని చెరియొక చెట్టుక్రిందను గూర్చొని పరస్పరప్రణామము లాడుకొనుచుండిరి. దేవ కన్య యేచెట్టుక్రింద కూర్చొననో ఆచెట్టు ఆమెనుచూచి “అమ్మీ, చూచితివా? నీ నింకా బ్రతికియున్నాను. నేను నీ పెనిమిటిని, బీటసును.” అనెను.

ఆమె వెంటనే నిలచి “మనోహరా, వెంటనే యీ చెట్టును నరికింపుము” అనెను. చక్రవర్తి కట్టిపని యిష్టములేదు. అయినను సీయురాలిమాట జవదాటగలదా? నేనకులు చెట్టుపెప్పాడిచిరి. దేవకన్య నోరు తెరుచుకొని క్రిందనిలువబడెను. ఒక నివ్వ కణమువచ్చి ఆమెనోటవడెను. ఆమెమాయ మయ్యెను. బీటసు పరమావముదాల్చి తన చరిత్రనంతయు చక్రవర్తికిచెప్పెను. చక్రవర్తి ఆశ్చర్యపోయెను. అతను బీటసును మిగులప్రేమించి, ఒకచిన్న రాజ్యమునిచ్చెను. కాని ఆ దేవకన్యక తలంపునకువచ్చినపుడెల్ల అతనిబడలు జలదరించి ఆమె ననన్యాయు చుండెను.

తేగీగీ! మొదట సొగసుగునియొక్క పురుషువలచి, భోగములకయి అతని పొందుపడచి!

అతని చంపింప సంకించి నట్టి దేవకన్యపడినట్టిపాటు లబ్బు.

యెన్ని! ఆమెతోడనే అంతయు లయ్యెఅన్ని!!

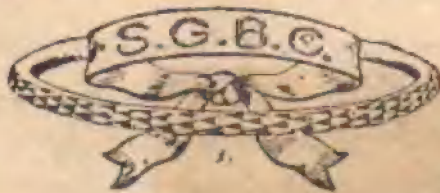
మహారీ చంద్రకాదేవి

“ఎంతో గర్వమునొందియెంచి యిటు చి. య్యో. శైవది వ్యాకృత్య చి.
కాంతారత్నము లెంతెంతయు జగత్క-స్వామిమల్ గాంతులో”

నయింటిఫిక్
బంగారు ఆభరణములు

హైకోర్టుజడ్జీలు, ప్రభుత్వమంత్రులు, కాంగ్రెసు
ప్రెసిడెంట్లు, కానకభక్తులు మొదలగు గొప్పవారిచే
ప్రశంసించబడి, ఈ కంపెనీ గవర్నమెంటులో
రిజిస్టరు చేయబడినది. పూర్తి కేటలాగు ఉచితము.

ది నైంటిఫిక్

గోల్డుబాంగిల్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బ్రాంచి:—104, నైవాబాదు రోడ్డు,

హైదరాబాద్:—48, బైరాగిమహం వీధి, మద్రాసు.

బడలు నిగనిగ లాడుటకు

సుప్రసిద్ధమైన

కేరళ నబ్బులు

ఉపయోగింపును.

ఇంగ్లీష్, దండన, వేస, మల్లె

మొదలైనవి.

కేరళ సోప్ ఇన్స్టిట్యూట్

కలికిట్.

DIAMONDS

All qualities and sizes
Your inquiries are invited

T.B. MEHTA & SONS.

Phone: 3533

453 Mint Street,
P.T. MADRAS.

Tele: BALKRISTNA

శి శు శి క్ష ణ ము

శిశు పాఠశాలలు !

పిల్లలచేతులెప్పుడూ పూరికేవుండవు. ఏదో ఒకపనిని చేస్తునేవుంటాయి. కొందరి చేతు లద్దాలు బ్రద్దలుకొట్టి, పుస్తకాలు చించి, చిన్నపిల్లలను చిక్కి, దాచుకొన్న తిండివస్తువులను దొంగతనాన తినీ, ఇటువంటి కొంటపనులు చేస్తాయి. కొందరిచేతులు పువ్వులను గ్రుచ్చి, దండలల్లి, బొమ్మలు వ్రాసి, మంటిబొమ్మలుచేసి, యే వేవో నిరంతరం తైవపనులు చేస్తాయి. మొదటి వారిని చూచి వారితల్లులు చికాకుకొట్టి వీపుమీద రెండు చదుస్తారు, వాళ్లేడుస్తారు. రెండవవారిని చూచి కొందరు తల్లులు ఆనందిస్తారు, వారు అల్లాటిపనులే చేస్తూ వుంటారు. కాని అనేకము తల్లులు మొదటి వారి వట్టిపనులు వద్దని దిద్దుట కాని రెండవ వారినట్టి పనులయందు ప్రోత్సాహించడము కాని అరుదు. ఏరిగొడవవీరిది, వారిగొడవ వారిదే.

ఇందుకొరకే అనేకము దేశాలలో శిశు పాఠశాలలు లేస్తున్నాయి. వీటికి వర్సరీ స్కూళ్లు అంటారు. వీనిలో ఎన్నో కొండరుగార్తెను వస్తువులు, బొమ్మలు తీగలు పూవులు మొక్కలు వుంటవి వీటిని చూచి పిల్లలు తమ యిష్టమువచ్చేటట్లు

అడుగుంటారు. వీరేమీ వగలగొట్టరు.వగల గొట్టినా అట్టే పరవాలేదు. ఈస్కూళ్లలో ఉపాధ్యాయులు తరచుగా స్త్రీలు; వారు పిల్లలను బుజ్జగించి ముద్దులాడుచుందురు.

అంతా బాగానేవున్నది. కాని పిల్లలకు వచ్చీరాని జ్ఞానావసరలోనే యిల్లననంచి తప్పించి, స్కూళ్లలోకి లాగేసి, లెండ్రుల చేత జీతాలు కట్టించేసా, ప్రభుత్వాదాయంలోనంచి గ్రాంటులు వీకేసా, లేక అందుకొరకు ప్రజలపైని పన్నులు రుద్దీ నీడమోఅంటే పాశ్చాత్య ప్రభుత్వాలు, వాటిని అనుకరించే ప్రాచ్యప్రభుత్వాలలో సాధ్యంకాని సాధారణ పేదప్రభుత్వాలలో సాధ్యంకాదు. ప్రైవేట్ ప్రభుత్వాలలో అది తప్పదు కూడాను. అవి యంత్రాలలో అధి కోల్పేత్తిచేయవాలి. ఆడవార్లనందరినీ కూలి పనులలోకి యంత్రాలలోకి లాగి వాలి. పిల్లలనుగూర్చి శ్రద్ధ తీసుకుంటుకు తల్లులకు టైమువుండదు. పిల్లలు చెడిపోకుండా చేసే బాధ్యత ప్రభుత్వముది. దీనికోసము బోలెడు డబ్బు అవుతుంది నిజమే. కాని యంత్రాలలో వస్తువులను అతిచౌకగా తయారుచేసి విదేశాలలో అతిప్రియంగాలమ్మి కోట్లకొద్దీ లాభాలు తీసుకుంటున్న వారీ మాత్రం ఖర్చు పెట్టలేరూ? గానుగలోదే గంటుకు.

కాని తమ దేశములలోని కుటీర పరిశ్ర

మలుచచ్చి, ప్రతిపస్తుతూ విదేశీయులమృది
భోజనం భరీదుపోసికొనకొని బీదవాళ్లగు
చున్న పేదల దేశములలో పెద్దవాళ్ల చదువు
లకే దిక్కులేదుగదా నర్సకీస్కూళ్లుకూడా
పెట్టించుమంటే యెవరిభరం?

గిల్లులు ఫ్యాక్టరీలలోకి కూలిపనుల
కుపోవాలి, కారేతలలో మేస్తురుపనికి
పోవాలి, మైకోలులో లాయరుపనికి
పోవాలి, ఎయిరోప్లేను డ్రైవింగుకుపోవాలి
అంటే పిల్లలకేమాత్రం శిక్షణయిచ్చెందుకు
వారికి టైమువుండదుకాని, ఇట్టి ప్రవోద్యం
ములు పెక్కులు తల్లులకు చిక్కని పేద
దేశములలో తల్లులు శ్రద్ధపట్టికే పిల్లల
కేమాత్రం శిక్షణమియ్యలేకపోతారా?
ఇప్పుడు ఇయ్యలేకుండావుంటే కాస్త తల్లి
తండ్రులో భర్తలో ఆర్తమామలో చెప్పిన
తరువాత నేనా యియ్యలేకపోతారా?
పాశ్చాత్యదేశాలలోలాగ మనవి వ్యష్టి
కుటుంబాలుకావు. ఇంతోకొంతో సమిష్టి
కుటుంబాలు. మొగుడూపెళ్లం పిల్లలూ
మాత్రమేగల కుటుంబములు చాలాతక్కువ.
ఏకాకో అవ్వలేని యిట్లు వుండవు. వారి
కింతకంటే వేరేపని వుండదుగదా! ఈ
మాత్రం దిద్దుబాటుకోసం పిల్లలను పనివయ
స్సునుంచీ బడులలోకి త్రోసివేడం, గ్రామాల్లో
బడులులేకుంటే పట్నాలుగెంటీయండి అన
డం అంతసబబుగా కనిపించదు.

పాశ్చాత్యభోధనలు తలకెక్కుచున్న
మనకు ఇట్టి సిద్ధాంతము లివ్వడివ్వదు
నచ్చుచున్నవిగాని ప్రాచ్యదేశములలో

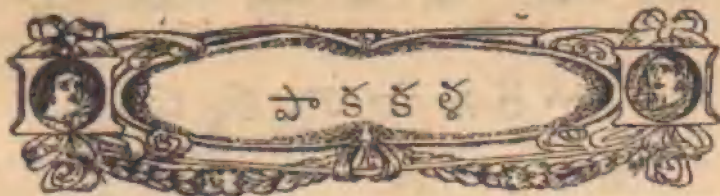
పాశ్చాత్యదేశములలోకంటే మారపుత్ర
మారపుత్రికా సంబంధ మత్యమోఘమైనది.
పాశ్చాత్యపనితలవలె ప్రాచ్యపనితలు
సంతానమునుండి యెడబాటును చాలాకాల
మోర్వలేరు. వారికి ప్రాణములెల్లయు పిల్లల
మీదనే. పిల్లలింట ఆల్లరిచేయుచున్నను
సహింతురు కాని ఒక్కపూటకుపూటా
యెక్కడికోపోయి అగుపించకుంటే ఓర్చ
లేరు. భరతదేశపు కూలిపనులుకూడా,
ఫ్యాక్టరీలలోనికి తీసుకొనిరానీయదు కనుక
మానేస్తున్నారకాని, పొలములలోనికి
మోతపనులలోనికి మొదలగు వానిలోనికి
పిల్లలను చంకలనుపెట్టియే తీసుకొనిపోయి
తమకండ్లముందరే ఆటలకువిడచి తమకూలి
పనులు తాముచేయుచుందురు. ఇంతమాత్ర
ముకు యజమానులు వారిని దండించరు.

అసలు వ్యవసాయదేశములలో కూలి
పనులకంటే స్వంతపనులేయెక్కువ అన
వాలి. పొలము ఇల్లులాంటిదే. తక్కిన కుటీర
పరిశ్రమల కిల్లువిడచి పోనక్కఱయేలేదు.
పెక్కుతక్కు వురుషు డార్జించితెచ్చి యింట
పోయుచుండ యిల్లుదిద్దుకొనుటలేప్పు పయి
పెత్తనములకు పోవలసిన ఆవశ్యకతయేలేదు.
నలుగు రైదుగు గాడువారుండనియిల్లే
యుండదు. ఇంటిపను లిద్దరు సర్దుకొన్నను
తక్కినవారు ఈమాత్రం పనిచేయలేక
పోలేరు. బాగాతలోచిస్తే, ఇల్లార్లు చక్కగా
యిల్లుదిద్దుకొని వుండితే ఇంటికంటే, ఇంటి
లోని శృంగారపు గదులకంటే, ఇంటి పెరటి
లోని మొక్కమోడులకంటే, చెట్లుపైని

పూలు ఫలములుగల చక్కటిసర్పరీ
సూక్ష్మైక్ష్మడవుంటాయి? కిండరుగారైన
సామానులు కావలిస్తే కొన్ని తయారు
చేసుకోవచ్చును.

మన దేశమునకు చీనా దేశమునకు
చాలావిషయములలో పోలిక లున్నవని
తెలిసినవారందురు. రెండు దేశాలలోను
భూమి విశాలము, జనసంఖ్య యెక్కువ,
ప్రాచీన నాగరకళ, వ్యవసాయకుటీర పరి
శ్రమలు వృత్తులు, పురుషులకు సద్భాష
జీవనము, స్త్రీలకు సద్భవహాసనము, రెండు
దేశములలోను పదిహేనుటంబము లెక్కువ,
తల్లుల కుద్యోగములయందు కంటే
పిల్లలయందు యెక్కువప్రీతి. ఆ దేశములో
తల్లులు పిల్లలను చాలా పెద్దవాళ్లయేదాక
తమదృష్టి వాటించి దూరముగా గొనిపోవ
నొల్లరు. అటపాటలెల్ల తమయిల్లలోను తమ
యిరుగుపొరుగు యిల్లలోనే. ఎప్పుడైనా
తోటలకు చెరువులకు గుడులకు కొండలకు
నడిపించి తీసుకొనిపోదురు. వారికి కలుగు
సందేహములు తీర్తురు. చిన్నచిన్నప్రశ్నలు
వేసి కుతూహలము రేపుదురు. పూవులు
పక్షులు జంతువులు వృక్షములు మొక్కలు
తీగలు మొదలగు వానినిగూర్చి వారికెన్నో
సంగతులు చెప్పదురు. 'కిండరుగారైన బడు
లలో ఇంతింకంటే వారెక్కువ చెప్పదురా?
తల్లులుగలిగి కుటుంబములలో మెలగు పిల్ల
లకు కిండరుగార్లను బదులేమిటి?' అని
చీనా వనితలు ఆక్షేపింతురట.

మన దేశములోని తల్లులుగూడ పిల్లలకు
పాలుపట్టుట, అన్నము నినిపించుట, నీళ్లు
పోయుట, తలలుడుపుట మొదలగువానితో
తమ బాధ్యతలు తీరినవనుకోక, పిల్లలకు
అటువంటి సరదా పుట్టించే ప్రసంగములు
చెప్పి పనులు నేర్పడము, అల్లరిపనులు
చేస్తే కొట్టకుండా ఉండడము మొద
లైన గుణము లెన్నో నేర్పుకోవాలి.
రంగులుగూడా యెంతసంతార కార్యక్రమ
ములో కొట్టుకొనుచున్నను ఇట్టివిషయ
ములయందు కాస్త శ్రద్ధజూనినవో తల్లు
లకు పిల్లలకుగూడ పరదాగా వుంటుంది.
ఈమాత్రమునకు స్కూళ్లు అనవరతగా అని
చీనావాళ్లలాగనే మనకును అనిపించుతుంది.
అందులోనూ పల్లెటూళ్లు బొత్తిగా కిండరు
గార్లనులలోగే వుంటాయి. పిల్లలయందు
కాస్త శ్రద్ధబూని వారితో యెటువంటి
ప్రసంగాలు చేయవాలి, యెట్టి పుత్సాహ
ములు గొల్పవాలి, ఎట్టిపనులు మప్పవాలి,
యెట్టియెట్టి ఆధిరుచులు కలిగించవాలి అను
నదే ప్రధానమగుప్రశ్న. ఇందుకు సంబం
ధించిన వ్యాసములే యేవైనను తరచు
ఈసందికలో ఈభాగమున ప్రకటించు
చుందుము. ఆంధ్రదేశమునందలి నాగిమ
తల్లులు విద్వాంసులు అనుభవజ్ఞులుగూడ
ఈ విషయము నాలోచించి చక్కని
ముచ్చటలూరు వ్యాసములను వ్రాసి
పంపించ గోరుచున్నాము.

— సారకాయపాల్వ —

— పెసరపప్పు బద్దీ —

లేరపాకకాయ పోలుతీసివేసి, పోవరుల్లను విన్న
లను తీసివేసి ముక్కలు ముక్కలుగాచేయిసి,
రెండుపళ్లటాలను అరవడిపిళ్లను కలిపి బాగుగా మరుగ
విచ్చి అందులో అయిదు లేక ఆరుశేర్లు సారకాయ
ముక్కలను వేసి మూరలెక్కి అయిదుగడియలపేత్రుంచి
సారకాయ ముక్కలన్నియు బాగా పిర్రపోయిన
మీదట పోలుతీసి మూడవ బాదంపప్పు మాడువలయు
లను. పడివలయుల నెయ్యియును; రెండుశేర్ల కలకంద
యును; మాడువలయుల పిన్నియును; ఒకపరామెక్కు
మండునుపూత్రును వేసి బాగా కలియలెట్టి పాల్వ
పక్వమున దించి ధక్షిందిన చాలా దుదిగాను కమ్మ
గాను వుండును.

— సాంబా —

రెండుపలములనెయ్యినికాచి, అరవడి గోధుమ
రవలను వేసి చూడిపోనియక యినుకరంగుగా
వేయించి యుంచుకొనవలయును. తర్వాత ఒకపడి
పిళ్లనుకాచి చక్కగా పొంగునచ్చువత్తును వేయించి
యించిన గోధుమరవలను అందువేసి కలియలెట్టి,
యిరువదిపలముల తెల్లచక్కెర; కాలుపడి వీలకల
పాడి; పేలిలో వేయించిన పోలులేని మురమామిడి
పప్పు; లేక పోలుతీసిన బాదంపప్పు మాడువలయులు,
పీసంతయు వ్రుడుజుచ్చుపిళ్లలోవేసి పిల్లిడి అన్న
పక్వముగా కనపడు సమయమున దించి అయిదు
గడియములు పొంగలేని బొగ్గలపిప్పు పెగమీదనుంచి,
లేరపాక ఆయిదుపలముల నెయ్యిని పోసి చక్కగా
పిరియలెట్టి కొంచెముపేత్రతాళి యుపయోగించిన
చాలా దుదిగాయిండును.

— పప్పు, కమలావతి.

ఒక కళాయిపాల్వలో పావుశేరు పెసరపప్పు
వాడపోసి రెండుగంటల కాలము నావవిచ్చి అది
మెల్లగా దుబ్బవలయును. ఆ దుబ్బినదానిలో ఒక
చటాను వియ్యపునీండిన్ని, అద్దపావు పంచదారన్ను,
1 కులం వీడిపప్పు, 1 పావుకులం మంజుశ్రవ్య,
1 పావుకులము వీలకులపాడి వేసి బాగుగా కలుప
వలయును. దానిలో 1 కొబ్బరికాయ బాగుగా
తురిది అదిగూడ కలపి నలుచదరముగా ముక్కలు
వలె చేసియుంచవలయును. ఒక పావుశేరు శేలిని
బాణలిలోపోసి పొయ్యిమీదపెట్టి కాగిపిక్కి దానిలో
యీ ముక్కలువేసి ఎర్రగా వేగనిచ్చి తీయవల
యును. అవి వేడివేడిగా భుజించిన చాలా దుదిగా
నుండును.

— మువ్వగకాయల పచ్చడి —

ఒక కళాయిపాల్వలో 1 అద్దశేరు పిళ్లుపోసి
అందులో 25 మువ్వగకాయలు చిన్న చిన్నముక్కలు
కోసివేసి, కొంచెము పసుపువేసి ప్రొయ్యిమీదపెట్టి
వలయును. ఒకపావుగంటపేత్ర యుడుకనిచ్చి నీరం
తయై వాడ్చి ఆ ముక్కలను చల్లారపెట్టవలయును.
ఆ మువ్వగకాయలలోని గుల్లెలంతయుతీసి యుంచవల
యును. కొంచెము మిరపకాయలు, 1 చటాను మిర
పప్పువేసి కొంచెము ఉప్పువేసి దుబ్బవలయును.
దానిలో యీ మువ్వగకాయలగుల్లెల కలపి యుంచవల
యును. బాణలిలో నూనెపోసి ఆవాలు కొంచెము
యింగువవేసి వేయించి కలుపవలయును. దానిలో
ఒక విమ్మపంచురసముతీసి కలిపిన చాలాదుదిగా
నుండును. ఇది పైత్తిమువన చాలానుంచినది.

పువ్వుల, అలివేలముగ తాయారమ్మ.

నూతన పాశ్చాత్యము

ఆదవాళ్లు మగవాళ్ల కెందునా వెనుకబడిపోయారు, మగవాళ్లు ఆదవాళ్లకు పరిపూర్ణత్రావులు ఇచ్చిన పోషకమునచే వారు వెనుకపడిపోయి బానిసలై వారన్న పోషక తోలుకొల్పి పరమటిదేశాలలో ప్రారంభమైనది. ఆచ్యురీ ఆదవాళ్లను నుందు చమపులకు తోలడం పండితులనుచేయడం దానిలో వాళ్లు హక్కులకుపోరాడడం కొన్నాళ్లు ఇన్వెస్ట్మెంట్ ఆఖరుకు యివ్వడం వారు పురుషులను మించడం మొదలయిన చర్యలన్నీ జరిగాయని ఆయికోపాచరీత్రపాఠ్యమలను శ్రీస్వాతంత్ర్యోద్యమచరిత్రాపాఠ్యమలను లేటెల్లముగా తెలిపినదియను. అట్లాంటి ఆదేశానులే శ్రీలబ్ధినిగూర్చి కేవలమగూర్చి ప్రవర్తనమునుగూర్చి అవమానకరములైనమాట లెల్లా వ్రాస్తారాఅని నవకు సందేహము కలుగకమానదు. ఏలేనేమి ఆయికోపాపురుషులకలములు శ్రీల ప్రజలనుపొగడి పొగడడముతో విసిగెత్తి పరాక్రమములై తిట్టెట్టుకొనివట్టున్నది. పోనీ పురుషులంటే వేలుబాటివారుకాని, శ్రీలు పురుషులవారు కదా వీరుకూడా యారపపుత్రోపలే త్రోక్కవాలాఅని నవకాక్రూరమానుంది. వీరివారెవరూ శ్రీలవభివృద్ధిచేయవాలని చాలుకుకీచేచారే కాని, తిర్రా వృద్ధికివచ్చేకేకకు వాళ్లను రావీయక యో పొట్టుపెట్టి మహానీయులే పురుషులనిన్నీ పాపము శ్రీలుకూడా అమామనరాండ్రగుటచే యెన్నిప్రజలుండిన్నీ వారిపొగడికలకో తిట్లకో లొంగి పోతున్నారనిన్నీ తెలియకమానదు.

ప్రపంచచరిత్రలు వ్రాసేదంతా అందెజేసినవెయ్యి అని హెచ్. జి. వెల్సుగారు పేరుపొందేరు. వారి గ్రంథాలు చదవనిశ్రీలు పురుషులు అంగ్లభాషలలో లేరు, చాలాకాలంవరకు అతను ఆదవాళ్ల

మక్కువకు పొగడినవరుడే. నైగా ఇతరుకు సినిమా లోకంలోలేని హాస్యపు నటీమణుల సౌందర్యవైపు దృశ్యముల జూతగొని వారి నానందవాదానిలో ముంచి నిశ్చయించుకున్నాడు. శ్రీపురుష సమావేశమివ్వోయని నిశ్చయించాకా తోలు చేరినదీరుడు నేను అగ్నిపాయము మార్చుకొని “శ్రీలు సోమరిపోతులు, మారేళ్ల చాకా వారు అసలు ప్రస్తుతమున్న ఆవస్థలోనుండి మారనేజాలరు. ఆ తరువాత పురుషులతో సమానులవడానికి యెన్ని యేగాలుపడతాయో, అంతవరకు అందాలనిరణులు కావలెనదే కాని బాధ్యతాయుత అధికారములకు వారు అనర్హులు, రష్యను శ్రీయెడల సోమియట్టుపథ్యమేమనగా రెండువర్షపాతము చూపించుచున్న న వారు గొప్పఉద్యోగములు చేయలేనవారు; శ్రీలు, పోనీ, పురుషులకు స్నేహితులారా సమాచారములు అయియేవా పుంటారని వ్రాసినాను కాని అది రహస్య. శ్రీలబ్ధులు పురుషుల బుద్ధులతో సమానమేఅయినా, వారు చేరుదారులనే పడతారు కాని వీరిదారులను రారు. శ్రద్ధయాపవలసినదగ్గర ఆశ్చర్యమాపడం, కష్టపడవలసినదగ్గర మేము దాచుకోవడం, వారికి సహాయము. శ్రీని పురుషుని కలిపి ఒక ఆఫీసులోలో ఫ్యాక్టరీలోలో మూలులోలో ఉద్యోగులుగా నియమించితే, పురుషులు వారి మాపులు నలుగులు మొదలగు వలలనుండి తప్పకోలేరు గనుక వారూవీరూ నిత్యం యొక్కడవడితే అక్కడ సమాచాయులేక స్నేహితులుగాపుండటం అసంభవం. అవదాని అందపురుషులలోవిడి పొగడుతూ కొందరించి పురుషుకులేదు. పొగడుతూవుంటే మైమరచి పోమరిపోతులై తీవ్రపక్కార్యచరణమును మూచితే యని శ్రీలులేరు. యావనమున మునుంచగానే

పతితురాలు కాని స్త్రీయొందదు; ముసలితనం గానే శృంగారముంటే అపహ్వానముకంటే మించి ఇది అవార గారి భారతీ. ముసలితనము శృంగారం మాపడేమీ అని అతనికి గుఱులగునవున్నది !

మనభారతీయసహితం ఛాందసు దెబడేనా యెప్పు డేనా ఇట్టి అవకతవకమాటలు అల్లావంట్ల అంటే మనదేశం ప్రతికలన్ని అతనిని చెక్కి చెక్కి చెడికేసి యేకేసిపోను. హెచ్. కె. వెల్పుగారిభావాల వామో దించెడివారే కాని అక్షేపించెడిద్యక్తి యొక్కరు కనిపించలేదు.

పోనీ, అతడు పురుషులతి కమత అట్లాఅన్నాడు, స్త్రీలను వారియెడె యెంతగౌరవముగదా అని అను వుందామంటే మిర్. యమ్. సి. ప్లాటూటనే ఆంగ్ల దేశస్థురాలు తమకు కొందరు స్త్రీకార్యదయ్యులు కావలసి దరఖాస్తులు పెట్టుమని, కొన్నిప్రశ్నలవ్రాసి సమాధానములు వ్రాయమని యెంతమందికో నోటీసులు పంపింది. 231 దరఖాస్తులు వచ్చినవి. వీరిలో కొం దరు కళాకాలలో పట్టభద్రులు; మిగిలినందరు పాలుస అర్హతపొనులు మొదలు 600 పొనులు వీరే ములులగునవును ప్రతిభావంతురాలైదు. వారి సమా ధానాలుమాది వాళ్లకు వ్యక్తిత్వముంటూ లేదనిన్నీ ఏదోకాస్త పెళ్లిమగడూ వదిలిదాకా కాస్త అరుపు రెంటాలుపడదామని ఉద్యోగాలకొరకు దేవుళ్ళాడు రున్నారనీ ఆమె నిశ్చయపరచుచున్నది.

పోనీ, మనభారతీయవిద్యావతి స్త్రీలు ఏమంటాలో దిందామంటే అది మరొకరిగావుంటుండేమో ! నిజము చెబితే చదువునన్నవాళ్లకు కోపముకాని తమసోగ ములు తమపుస్తకములు తమఅనందములు ఇదే వాళ్ల లోకముట. “ఇంటిపనులు తెలియవు. స్వతంత్రోద్యోగ ములు చేయలేదు. ఎవరైనా ఆడుగులకు చదుగు లావుకూపుంటే రాణీలలాగ తిరుగుతారు. ఈసోమరి పోతురేవంట్ల వంటికి రోగాలు. వానికి వైద్యం

ఖర్చులు. తమపతేమూ కొరతగాను, దేశాని కసలూ కొరతగాను.” అంటూ ప్రపంగించారు. స్త్రీలను ఇంటి పట్టునుండి ప్రాచ్యప్రాచీనదేశములలోవలె గృహ ధర్మనిర్వహణపరాయణులై సంసారములను కలకల లాద చేయనీయమండా, నీధులలోకి పూర్వరీలలోకి మూర్ఖచదువులలోకి మేష్టరీఉద్యోగాలలోకి నేవా సదనాలలోకి సంఘాలలోకి లోగినవారు పాశ్చాత్య పురుషులే. అందుకు పొంగినవారూ ఆ పాశ్చాత్య స్త్రీలే. ఇప్పుడు వారిని నిరపేక్షున్నవారూ ఆ పురు షులే, ఆమెలనున్నవారు ఆస్త్రీలే. అసలు సంగతి యాస్తే స్త్రీలకు పురుషులు పొంగవేసి యేద్యక్తిత్వ మిస్తే అదేకాని అసలు ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము లేద నిన్ని స్త్రీలు పురుషులయొక్క భాయామాత్రతేపు లేమీ అనిన్ని కొందరి తలంపైయున్నది. భారత దేశంలో ‘మొగుడు నీకు చేయడు; వాడి కూడిగం తెయ్యి వాడుచస్తే వాడితోచావు’ అని పూర్వ్యులంటే అందుకే యొక్కడివారు అనందించారు. ‘కాదు, మిట్ట గొణిగించుకొని తీర్థయాత్రలంట తిరుగుతూ అందుగుల యిందల వండిపెడుతూ ఏద్యమంటే చిర్ర మల్లగా అని కొంతకాలం ఒప్పునన్నారు. ‘పెళ్ళాంటే మగడి తోటిదేనా యేమిటి యావత్తేదనమున్ను, అతనుచస్తే ఇకనంటేనా, ఇది అన్యాయం; ధర్మకాస్త్రాని ఇట్టి వైధవ్యమును అంగీకరించవు. ‘పతితస్యవిధేయతే’ అని చాటుకున్నా’యని వీరేశలింగంగారు ఘోషిస్తే చిర్రమని వారెవకారల సంతమందోపడ్డారు. “మి డిటి పోయిందాకా బాధలు పడవలసినదేనా? ఉంటేమాత్రము మళ్లీ పెళ్లిచేసుకోవడదా, యావత్తే వనంపారితే గుర్రకు అమ్మకొల్పడారా స్త్రీలు?” అని గొరుగొరు విల్లుతెస్తే దానికి పోటులిస్తారు. ‘పోట్ల కోసం ఆందోళన తెయ్యిందోయి’ అని కొంతకాలం క్రిందట ఏపాశ్చాత్యుడో స్త్రీలను రెచ్చగొడితే పి ఆట్లాగే అన్నారు, తిరగపడ్డారు, చదువులుచదివారు, ఉద్యోగాలకై యెగ్గరొకుతున్నారు. ఇప్పుడు

ఏమిటో, లేక యేమిటో స్నానానికి ఆడవాళ్ళకు ఉద్యోగము లేదుటో అని పెదవులువిగచేస్తే అంతా కాకున్నా కొందరేనా పెదముఖం పట్టిరా? రమ్యలో 'సంపూర్ణ వివాహవిచ్ఛేదక స్వాతంత్ర్యం ప్రతిస్థితి' వుందావాలి? అని పోలియటు ప్రభుత్వం చాటించేస్తే, ఇవరల వివాహవిచ్ఛేదం అవరల విచ్ఛేదం రిజిస్టరు లో జాబ్ జాబ నిండిపోతూ వచ్చాయి. 'బుట్టిబుట్టి, పొగపాటున అట్లా ఆమకొన్నాను. కాగా విచారణచేయించే విచ్ఛేదానుబంధియ్యడంతల్ల లోకం పొడవోయింది కాబట్టి కొత్తచట్టం పొక్కుకునేది కోటుకాలు పెట్టండి' అని యేపురుషుడో లేక వేరొకడు, 'తై' అంటున్నాడు ఆడవాళ్ళు. ఆడవాళ్ళను గౌరవిస్తున్నాము అని పెదముపెట్టుకొని, ఇంట్లో వారితో ఆనందించడముకాక, ఇట్లా చదువులబడులు సేతములు చూపేళ్ళు కచేరీలు కోటుకాలు స్తీమరు రైళ్ళు మొదలైన సమస్తమైన కలగావులగం తావులకు యీడ్చేసి ఆడించి గెలిచింది ఆఖరుకు వాళ్ళ పరువులు తీసేవారలు వ్రాయడానికికూడా నెట్టుకోవడం పురుషులకు శ్రేయము కాదు. వా రెట్లా మద్దెలవాయిస్తే యిందులో శ్రీవాయుకుండ్రుమూడా ఆట్లే ఆడుతూ స్వభావించిన నోనరించుకోవ పాల్పడడము అంతకంటెను బాగులేదు. ఉన్నారా ప్రాచీనాచారముల ప్రకారము ఘోషా సీమలుమూత్రం లేకుండా, పాధారణచదువులను పాధారణశ్రీలు, ఆపాధారణ చదువులను ఆరి తెలివైనశ్రీలు కత్తివుంటే చదువుకుంటూ, విక్క తమభర్తలు ఆ ప్రబంధపులు రప్ప అవ్యభిచారులతో కలగావులగమై రానుకొనిరిగగతీరని సభలు చదువులబడులు నాటకకాలలు కచేరీలు మొదలగు వానిని బహిష్కరించుకొని, గృహనిర్వహణధర్మం బిక్కునుతిప్ప బాబ్బరుకాదని నిశ్చయించుకొని పెర జేర్చవలెను. లేదా సమస్తసభలకు వోటులకు ఉద్యోగములకు ఉపన్యాసములకు కూలిపనులకు పురుషులతో సమముగా హక్కువున్నదని నిశ్చయించుకొని ఇష్టమైతే పెండ్లాడి, లేకుంటేమాని, కాకుంటే వదలివేసుకొని,

వచ్చితే పిల్లలనిగని లేకుంటే తదవ్యతిరేకసాధనలుప క్రమించి పుట్టినిద్దలను ఏప్రభుత్వపు క్రెడిట్ అప్పు చెప్పికి విశ్వమానవసమావత్వము విశ్వప్రపంచసేవా పరాయణత్వము మొదలగు ప్రతిములను నిర్వహించు చుండవలెను. అంతేకాని మగవాళ్ళు 'మూత్ మూత్' అని పిలచినప్పుడు పాశ్చాత్యశ్రీలవలె బయటికి పోవుచు, 'ఫీఫీ' యని కనబడప్పు డింట్లోదూరుచు మక్కుపిల్లలవలె శుంచించుట శ్రీవారికి చాలా అవమానకరమని తోచెడిది.

రెచ్చగొట్టితే లేకుంటూడ కేవలము శ్రీలలక్షణ మనుకొనుట పొగపాటు. పాశ్చాత్యదేశముల విప్లవము రెల్లయిండు ప్రబలయాలోచనలకంటె ప్రభుత్వాధికారుల క్రొత్తములు, వాయుకుల రెచ్చగొట్టుటలు, ఇరువురకు యుష్టితీరము లేకుండుట మొదలగు వాని వలననే వచ్చినవి. పొట్టుబెత్తనీ అంతా వాటియే, ముసలానిఇటలిఅంతా ఫ్యాషిస్తీ, ప్లా లిమర మ్య అంతా పోల్లివిక్కి అంటే ఆయాజాతుల తత్వా లలో అంతేని ప్రభేదాలున్నవమకో కూడదని పెక్కుతీయూహ. ఇవన్నీకూడా వాయుకులరెచ్చ గొట్టుటలు ప్రబలకంటలుబడుటలకప్పు మరేమీ విశేషములేదు. ఎవరు ఆధారిటీలోవుంటే వారి తత్వమే మంచిదని బోధించేది ఆదేశపు విశ్వవిద్యాలయాలు. ఈ విధానాలలో ప్రబలమైన స్వంతాలోచన లెక్కద? అసలు ఆలోచనలు పుట్టవిస్తున్నారా? వాళ్ళ దివా లన్నివికళ్ళుచెప్పినవి వల్లించి అప్పుచెప్పడంతోటే సరి. ఆలోచనకూడా మరెందుకు? ఇందుకే సర్. రాథా కృష్ణుడుగా దీమధ్య ఒకాకొక సందర్భములో ఈ యుగములో ఆలోచనదారుల సంఖ్యకంటె చదివేమ కొని పెంటుబడే బసులసంఖ్య అనేకరెట్లు మించుచున్నదని వ్రాసివారు. పురుషులుకూడా 'మూత్ మూత్' మక్కు పిల్ల'వరుషుగనే కయారయే ప్రభుత్వవిధానాలు విద్యా విధానాలు పాశ్చాత్యదేశాలలో లేని మనమకూడా కమ్మనివాసములు కొడుకున్నాయి. బాళ్ళకర్మంకొద్దీ బాళ్ళు పెంటపడితే పడ్డారుకాని భారతశ్రీలుకూడా

శ్రీమతి మదన్ లీలావతి వేదాంతకర్, యం. యస్.సి.

అంజనేయ వజ్రహస్తం పరమేశ్వరీ

మా తి న పా శ్చ త్య ము

అట్టివారే అను అపకీర్తి తమకు కలగవలెనా కాదు
కాని యేధర్మమున కట్టిగొరవమి వ్యవతెనో నిశ్చయించు
కొనవలెను అంతకుమించి తెల్లవారివలె తెల్లమీటిలే
నూడ నునము వారిప్రభుత్వములో వున్నాము కనుక
మన శ్రీమహాదేవ వారివలె కనుక గెంటుబడుదు
రేమో. ఇందుకొరకే విద్యకొరకై అక్రమకంటే
ప్రణాళికలయందు క్రద్ధ నెక్కువగా బరచుచున్నారని
మన భరితఖండనాచీనులు. అది అవ్యదప్రవృత్తి
గృహలక్ష్మీ ప్రకటించుచున్నది. వీరి ప్రణాళికలు
కేవలము వీరికే కాక విధిలపర్య ప్రపంచమున
కాదన్న పాపములుగ నుంచుచు నమ్ముచున్నాము.
వివిధదేశముల ప్రణాళికలక వివరములలో పెక్కు
భేదములుండును. — విశ్వమానవత్వ నెపమున నట్టి
వానిని చెఱుపగదంగరాదు. అయినను ప్రధాన సమాన
సూత్రములున్న వమటకు సందేహములేదు. వానిని
ప్రకటించ సాహసించువారము, సాహసించి అనేక

రించువారుకే కలవైవట్లు తోచుచున్నది! వివిధ
సాశ్చాత్యదేశములు ఎన్నెన్నో ప్రణాళికలను పెట్టి
చెట్టి పోసినది. కాని యేదియును నిరమకాలేదు.
గుణమునీయలేదు, పెక్కు వికారములను విపరీతములను
గూడ హర్షియి. భారత వారములు వానిని మించిన
ప్రణాళికలను తయారులేకురుగాక! ధనము వమ్ము
కాని, కాలము వ్యర్థముకాని, గుణము వదివాడని,
హాయికి లోపముకూడని, పి:పారములను రంభంపఁ
లేదు, హెక్కు సామ్రాజ్యము నవలేతగూర్చు, గ్రామ
గ్రామమునను సాధారణజనులకూడ నెలకొల్పుటకు
మలభసాధ్యమున విర్యావిధానము కావలసియున్నది.
ప్రతిపలము, పట్టుబడుము, వ్యక్తి అను మిలమిల
మెలయుచు చూచువు హర్ష్యచంద్రవలెను. మిగిలిన
కులుకారు దీనిని వ్రాయవలసినవారు, యోగులు
యోగినులు. అట్టివారికి నేటిభరతఖండమునగాని ఆంధ్ర
దేశమునగాని మాన కాలకలేదు. అట్టి ప్రణాళికలను
గృహలక్ష్మీ తప్పుక ప్రకటించ గలదు.

❦ ❦

ది పాపులర్ రేయిగు సూపర్ మైథలాదికర్ హిట్

ప్రతిసగరమునను క్రొత్త ప్రకంపల సందిసిది.

రెజిస్ట్రేషన్	7 వారములు	మదరాసు	3 వారములు
విశాఖపట్టణమున	4 వారములు	విజయనగరము	4 వారములు

ప్రతిసగరమునను 2 వారములకు కెక్కువ అవదు.

రా ఘా ఫి ల్ము సు వా రి

భ క్త కు చే ల

ను ప్రసిద్ధ ఆంధ్ర చటకు రెల్లలు నిందు పటించిరి.

మక్కింగు చేతుకొనగోరువారు:

రా ఘా కం పె నీ వా రి

తెలువారి తెలుగుటాకీ కొర

కడుగు చూచుచుండుడు.

లంకా దహనము

జనరల్ ఫిల్ము డిస్ట్రిబ్యూటర్లు కంపెనీ,

48 ఆర్మీనియను వీధి,

చి.టి. మద్రాసు.

గ్రంథ ప రి చ య ము

భక్త
హృదయము
క్రామపైజా 60 పుటలు. వెల
రూ. 0—4—0 లు గ్రంథకర్త
పాన్నూరుబాపయ్యగారు, వొప్పల
పూడి, మన్నవపోయ్య గుంటూరు
జిల్లా, ఆంధ్రము వొప్పలపూడివాడుదగు శ్రీమన్మల్లే
శ్వరస్వామికి. 105 పీఠపద్యముల శతకము. ప్రతి
పద్యమును శుద్ధమై నందరమై అమభవకలితమై
భక్తిరసమిలితమై అవాత్మావసగోచరుడగు వధితైరి
లోచన గోచరు వొనరించుచున్నది. ప్రతులు కవిగారి
యొద్ద మూల్యమునకు లభించును.

శివశర్మ
మృతము
క్రామపైజా 20 పుటలు. గ్రంథకర్త
శ్రీయుత చల్లపిల్లి అప్పారావు
గారు డి. ఎ. డి. యల్. బందరు.
శంకరుని శివానందలహరికి తెలుగు
భాషాంతరీకరణము. అపూర్వశల్పములు, అలంకార
ముఖం, గాథలు, గంభీరశయ్యలతో రాజించు శ్రీ
శంకరుని శివానందలహరిస్తోత్రములను వానికి వేరికిని
లోటురానీకుండ అతి మలభవగు ఆంధ్రపద్యముల
లోనికి మార్పుట చక్కనిప్రభయనవలెను. ఇది
యిట్లుండలేన్నచో భాషాంతరీకరణముయొక్క ప్రయో
జనము మృగ్యమైయుండెడివనుట కాటంకములేదు.

శ్రీమాకా పరవస్తు
చిరదుర్గురు
నూరిగారి జీవితము
క్రామపైజా 42 పుటలు.
వెల రూ. 0—4—0 లు
గ్రంథకర్త శ్రీమాకా
ఎంబార్ భాష్యచార్యులు
గారు, జగదానందవిల
యము, శివసముద్రము, రెంగునూరునీటి పోయ్య. 1850
ముదలు 1895 వరకు జీవించి యహాభక్తివిషయము

వంటి ఉత్తమజీవగ్రంథమును పెక్కుచిద్రుగ్రంథము
లను రచించి ఆంధ్రమున బ్రకటించిన విద్వాంసుని
జీవితము పుంగవముగ వ్రాచుచుచుబడినది. దీని
వలన గ్రంథకర్తగారి గ్రంథముల కితోధికవ్యాప్తి
కలుగకమానదు.

430 పుటలు. రూ. 2—8—0 లు
మోటూరు వెల. శ్రీయుతులు కి. పట్నూరి
మాన్యూలు శతారామయ్య డి. రామచంద్ర
మూర్తిగార్లు గ్రంథకర్తలు. ఇట్టి
యంత్రసంబంధవిద్యాబోధకగ్రంథ మెన్నడును ఇది
వరకు తెలుగునవలనవడలేదు. తెలుగువను లేటెలుగు,
విషయము బోధకముగ తెలుపబడినది. ఆంధ్రదేశ
మున పెక్కు మోటూరుస్కూలులు లేచివానిలో నెల్ల
దిరి పాఠ్యగ్రంథము కావలెనని కోరుచున్నాము.
ఇంచుక గురుసహాయమున్నచో యిట్టిగ్రంథమువలన
వెవ్వరైనను మోటూరు ఎక్స్పర్టులు కావచ్చును.

క్రామపైజా 132 పుటలు వెల
మొకానిర్పు రూ. 2—0—0 లు ఇది శేష
గ్రంథము లము మోటూరులుమాత్రమేకాక
ఇతరవిధముగాను యంత్రములును
యెట్లు రేయారుచేయుటకుతో ఎట్లు చేరించునో ఎట్లు
పనిచేయునో చేయుచువలయునో తెలియజేయు
గ్రంథము. గాంధీమహాత్ముని గృహపరిశ్రమలయందు
మనకు మిగుల గౌరవమున్నను బానికి కొన్ని చిన్న
చిన్న యంత్రములు మిగులసహకారులు కాగలవు
గనుక వీటిచరిత్ర మనకు కరగరముకావలెను. ఇందుకై
ప్రథమప్రయత్న మొనరించిన కవిగారిని ప్రస్తుతించె
దము. గురువు పరికరములు రెండు ఉన్నచో

ఈ పుస్తకమును గ్రంథింతులు ముద్రము. ఇందుకులేగిన తెలుగుపాఠశాలలు తెలుగుగురువులు శీఘ్రము గ ఆధునామముల వసతికాలమున శ్రీ వెలయుగాక యని కోరుచున్నాము. గ్రంథకర్త శ్రీయోత కోట యజ్ఞవారాయణకర్మగాని చింతగుంటపాలెం, మచిలీపట్టణము, కృష్ణాజిల్లా. వీరయోధ్ధనే యీ పై రెండు పుస్తకములేగాక పెక్కు యంత్రగ్రంథములు వ్రాసెను.

మరిగిత వైద్యము
డాక్టరు ఇ. డి. బ్యారిట్టుగారు ఆంగ్లమున పెక్కు ప్రకృతిగ్రంథములు వ్రాసిరి. ప్రకృతివైద్యములో అందఱు చేసిన చేయియైన వెలవాద వైద్యము పుచ్చా వెంకట్రామయ్యగారు పెక్కింటిని తెలుగు పఠచిరి. ఇది వానిలో రెలమాదికము. ఎదు వందల పుటల పరిమాణము గలిగి యు. 4—8—0.00 రెల చేయుచున్నది. ఇది ఆంగ్లగ్రంథానువాదమే యయ్యె ఆంగ్ల హైందవ విజ్ఞానముల పరిచయమునెల్ల స్రువ్యుచున్నది. మార్కెటిరణసానున మించరి విషయము. మార్కెటి వివిధకరణములు వాని ప్రత్యేకలక్షణములు అవి పదునయములు, ఇతర పదునయముల వానిని పుష్టించు విధములు మొదలగు మహాద్భుతముల నెన్నిటితో యిది ప్రకటించును. ఆశేతుల ఆనుభవము లిందు కథలరూపమున ప్రకటిరములు. పారిభాషిక పదభుజమును గాక, వానినితోపి రాజును చేయక సామాన్యులెల్లరు హాయిగా చదువుకొని అమధునైక వైద్యులు కాగల వనలవరెచున్నది. గ్రంథకర్తగారు పడిష్కరమును చాయచేసినవనను బదులుగా ఆంగ్ల రెలరు దీనిని పఠించి పరిజ్ఞాతలగుదురుగాక!

హంస నిజయము
గ్రంథకర్త శ్రీమతి కాంచనపట్టి కవితమృగారు, 71 బాయిమ్మ కోడు మైలాపూరు. వెల రూ. 1-0-0. ప్రవేశచంద్రోదయము తరువాత నిట్టి వేదాంతపాటకము జనించలేదు విషయ

ముత్త్యుత్తము. పౌత్రులు ప్రాపంచికములు. వేదాంత తత్వములతోమాత్రము గ్రంథమెల్ల ముంచియొత్తక కృంగారపోస్య రసములకుగూడ తెదమిచ్చుటవలన వాటకము ప్రపంచపాజముగనున్నది. ఈ రెండును ఆతి లలితములుగనున్నవి కాని ఇట్టి యుద్వృంధముల కనుచింతనుగ రీతిని కవయిత్రి మితిమీరించలేదు. ఆధునిక వాటకరచనా శిల్పకళలో నిట్టి నైపుణ్యము గల వాటకము వేరొండు లేననుటలో అతిశయోక్తి యేమాత్రమును లేదు. కవయిత్రి యోగిని కావచ్చుచో ఇట్టి యోగనిర్దమైక గ్రంథము వ్రాయుట నుద్దభమని రలంకుము. కైరీ యా మెతు అతిసహజ మైనదయ్యె, ఇట్టి వాటకమున కంతకంటెచేయిరెల్లు సహజమైవల్లు కాన్పించును. వాటకపాఠకులకును ప్రదర్శనదర్శకులకును గూడ ఈ ర్థమప్రపంచ లేవనమును నదవుచు ఉత్తమోత్తమ తత్వమున లేవనగు ఆహూవ్యవృద్ధి లల వదలేయననుటకు సుజేమామలేదు. పర రాధాకృష్ణ దేశోచ్చాక, జయపురాధిక, కవిసార్వభౌమ, వెల్ల విశ్వకులచం వ్రాదులెల్లరును దీనిని వేదోక్త గీర్తించి నారు గనుక కవయిత్రి జీవితము భవ్యతమము.

గ్రంథకర్త వైద్యావధాని, అష్టాంగ కవిరాజు, కందుకూరి వెంకట వైద్యావధానము సుబ్బారావుగారు, అన్యుతా క్రమము, ఏలూరు. ఇది యొక అపూర్వమైన ఆవధానము. ఇందు కాణి చికిత్స, గ్రహచికిత్స, బాలచికిత్స మొదలగు విషయ ములనుగూర్చి ప్రవీణులగు వైద్యులు ఆవధానిని వృద్ధింతురు. ఆరేమ సంగ్రహపద్యములలో పూర్ణమగు నుత్తరములనెల్ల నిమిడ్చి చెప్పెను. అవి విస్మంచేమా ములు. కవిత్వము వైద్యము ఈ రెండింటిని పూర్తిగా తెలుగనివారు దీని వొరెంపఁజాలరు. ఏనాడులో వెలవాదవెంకటస్వామిగారి అన్యత్రమ జరిగిన యీ ఆవధానమునందలి పద్యములే యీగ్రంథము.

వంశాత్వము

మాతృత్వమున కై
ప్రతిస్త్రియును ఆస
గొనును. ముద్దు
బిడ్డను కరకమలము
లందిడుకొని ఆనెంచు
తలంపు స్త్రీకి ఎక్కువ.
స్త్రీకి లభించవలసిన
యీ మహాస్వత
స్థానమునకు ఆటాక
ములను కల్పించు
గర్భాశయ రోగము
లను దూరముచేయు
వలయును. ఋతు
దోషములు లేనిక్రమ
జీవనమును గడువ
వలెను. ఇందులకు
లోధ్రసేవసమే
రాజమార్గము.

లోధ్ర

స్త్రీ రోగములకు
వజ్రాయుధము

రక్తదారిద్ర్యము

దారిద్ర్యము యెట్టిదయినను కష్టాలకు
కారణము. అందునను రక్త
దారిద్ర్యము మరింత హాళము.
జీవితమే ఒక రోతగా ఉంటుంది.
దేహమందు రక్తమునకు - విష్క
ళంకమను ఉష్ణరక్తమునకు -
దారిద్ర్యముండరాదు. దేహమునకు
ఆరోగ్యము ప్రాణికి ఆనందము.
జీవితముయొడ ఉత్సాహము రక్త
దారిద్ర్యము లేనివారి సామ్యు.

కాని, అందరును బలిష్ఠముగను
దార్ద్ర్యముగను జన్మింపరు. శరీర
మందే రక్తదారిద్ర్యముండుటచల్ల
కండరములు పెరుగక బలములేక
నిరుత్సాహముగ మండెదరు. కాని
సుఖపడుట మానవుని జన్మ
హక్కు. అందుకు మార్గము వెతుక
వలెను.

రక్తవృద్ధికి దారితీయునది - జవ
నత్వముల నిచ్చునది జీవితము
నొకేపాటగా చేయగలది అమృత.
అమృత సేవనమునకు శేడే
భూనుకొనుడు.

అమృత

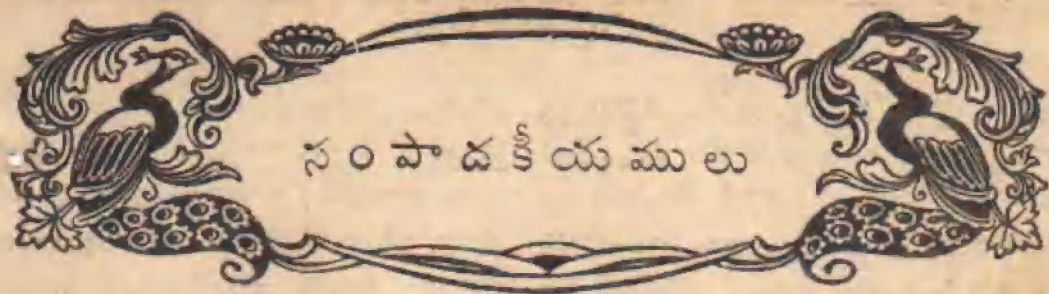
కండరముల పిగికి
శరముల బలమునకు

జ్వరము

మానవుని శక్తులను
లాగివేసి జీవితమును
కేవలము నిరర్థకము
చేయునది జ్వరము.
జ్వరము వచ్చెనా,
మిమ్మది వీల్చిపిప్పి
జేయుటకు యే
మాత్రపు టవకాశము
గాని యియరాదు.
వంట బెట్టెనా దానిని
వదలించుకొనుట
బహుకష్టము. విరు
గుడుకై వెతకులా
డుట కిది అదను
కాదు. జ్వరము
వచ్చెనా, వెంటనే
అర్కను ప్రయోగిం
చుడు. జ్వరములను
పారద్రోలుటలో
అర్కవజ్రాయుధము.

అర్క

సర్వజ్వర
నివారిణి

సంపాదకీయములు

దసరా సంచిక :—

గత సంవత్సరపు దసరా సంచికవలె నిదియు సర్వాంగసుందరమై పశితలకరములను తేరుచున్నది. ఒకరిద్దరి వ్యాసములు, సంపాదకర చితములును తన్ని తక్కిన వ్యాసములెల్లయు నారీమణులు వ్రాసినవే. పద్య గద్య వ్యాసము లొకటికొకటి యీడు తీయక ముచ్చటలు గొలుపుచు పురుష రచనముల కెందున నీడుతీయక కొన్ని యెడల మిన్నలుగమన్నవనుట కేవలము స్తుతివాక్యము కాదనియే మా తలంపు. రచనావకాశములు ఆదరణములు నొసంగినచో ఆంధ్రనారీమణు లింకను మిన్నలు కాగలరనుటకు సందేహములేదు. గృహలక్ష్మి కింతవరకు ఆంధ్రరచయితల వ్యాసములను బ్రకటించు భాగ్యమేగాని గౌరవించు భాగ్యము మిక్కిలి పెట్టలేదు. నారీమణులలో రచనానైపుణ్యమును జెంపొందింప గృహలక్ష్మి యుద్విఘ్నలూరుచున్నది. సంపాదకులు నిర్ణయించిన ఒక అంశమును గూర్చి చందాదారులైన స్త్రీలు ఒక్కొక్క వ్యాసమును వ్రాసి పంపవలెను. వానిలో మేల్తరములు గృహలక్ష్మి ప్రకటించును. సంవత్సరాంతమున శ్రేష్ఠతమమని పెద్దలు నిర్ణయించినదాని కొక పసిడిపతకము

నర్పింపగలము. విజయమందిన నారీమణి నామమును యేటేట దసరా సంచికలోఁ బ్రకటించి బహుమతి నందచేయగలము. ఈ సంవత్సరమున వ్రాయువారు ఈదిగువ యంశమునుగూర్చి వ్రాయవలెను. “స్త్రీ పురుష సమానత్వ మేయే విషయముల నత్యావశ్యకము, ఎందైన అనర్థదాయకమా?”

మహాత్ముని వర్ణంఠి :—

మహాత్ముని వర్ణంఠి 15 సంవత్సరముల నుండి భరతభండమున నెల్ల జరుగుచున్నది. మొదటి సంవత్సరములలో ఊరేగింపులా, ఉత్సవములా, దేశీయకీర్తనలా, ఉపన్యాసములా, కద్దరు వర్తకములా, రాట్నముల యేకుల ప్రదర్శనములా విక్రయములా, ప్రతిపట్టణమును కలకల లాడుచుండెడిది. అతిపరిచయమువలన వీనిలో ననేకము ముచ్చటలు తగ్గుటో, అనుమాయిలేగా జరుగుటో తటస్థించుచున్నది కాని కద్దరు ఉత్పత్తికి తగినంత ఉద్రేకము ఉత్సాహము నాయకుల ఉపన్యాసములు క్రియలు కలిగించలేదనియే చెప్పవలెను. కాంగ్రెసు అంటే ఓటులు మోసుకొనివచ్చే బండియే కాక కార్యనిర్వాహసాధనమనికూడ నమ్ము నాయకాగ్రేసరులు కావలెను. కాంగ్రెసు

అభీనులలో వోటల్లలిస్తులు తప్ప కద్దరుబట్ట, రాట్నములు, యేకులు కానరావు. నకుకు నూలు సంఘపు కొట్లలోనే కేవలము బట్ట తప్ప ఇట్టివి కర్రవైనవన్న కాంగ్రెసు-పంగతి యడుగనేల? రాట్నములు యేకులు విరి విగా చెల్లవు కనుక అమ్ముటలేదనుట కాంగ్రెసు వర్తకులకు తగిన నీతికాదు. అది శుద్ధపెట్టుబడిదారుల నీతి. ప్రబోధము నిర్మాణము నీడుజోడుగ పంతులము పరు గిడుచుండవలెను. ఈ సంవత్సరారంభము నుండియైనను వీనినిగూర్చి నాయకులు శ్రద్ధబూని కద్దరు నిర్మాణ వ్యాప్తిని పొచ్చింతురుగాక యని హెచ్చరించుచు న్నాము.

ఆంధ్రము-హిందీ:-

ఆంధ్రదేశములో హిందీప్రచారాను కూలపక్షము ప్రతికూలపక్షము అని రెండు వాదములున్నవి. హిందీ యెప్పటికైన జాతీయభాష కానుండుట, గాంధీజీ కాంగ్రెసులు దానికి చేయూతనిచ్చుచుండుట, ఇప్పటికే బహుళసంఖ్యాక సంభాషితమై యుండుట, కాంగ్రెసు ఉపవ్యాపము లా భాషలో జరుగుచుండుట మొదలైనవి హిందీ అనుకూలవాదుల వాదమున కాధారములు. “హిందీ ప్రచారమునకు దేశీయులకు మాతృభాషయందు దళిలాష తగ్గుచున్నది; ఆంధ్రభాష అసద్ద చేయబడుచున్నది; హిందీ ఆంధ్రులెల్లరికి తెలిసి జన సామాన్య మెదుగలయంత ప్రచారము నంది అది అలవాటయినచో, ఆంధ్రభాష

యొక్క రూపురేఖలే పూర్తిగా మారి పోవును; హైదరాబాదు తెలుగుగలె తానునానగును; రాజభాషయగు ఇంగ్లీషు తప్పని సరియై మీదపడి తెలుగుభాషయందు నలి శ్రద్ధ నీవరకే చాలా తగ్గించుచుండగా దానికి హిందీకూడా సాయము కావలెనా? హిందీభాషవారికి వారిభాష జాతీయభాష కావలెనను సంతటి అభిలాషవుట్టి దాని ప్రచారమునకు లక్షలకొలది ధనము నమి కూర్చి వెచ్చించు అభిమాన ముండుచుండగా, ఆంధ్రులకు తమ భాషకు ద్రోహము ధ్వంసము కూర్చియైనను హిందీని వట్టి ప్రాకులాడగలయంతటి పిచ్చి యేల వుట్టవలెను? హిందీకి భరతజాతీయ సామాన్య భాష కాగలయంతటి రోజే వచ్చినచో ప్రజలు అప్పుడే నేర్చుకొనవచ్చును; ఇప్పుడు ఎవరో ఒకరద్దరు నేర్చుకుంటే స్వయముగా నేర్చుకొనీయఁజి కాని ప్రచార స్పృహ, పాఠశాలలు, తరగతులు, పక్షాలు, ప్యాసులు ఈలోయేల?” అను నీ మొదలగునవి ప్రతికూలవాదుల వాక్యములు.

“ఇతరభాషలు నేర్పినంతమాత్రముననే మన మాతృభాషాభిమానము తగ్గదు; పెగా హెచ్చును; హిందీభాషా ప్రచారమున మనభాషయొక్క రూపురేఖలు మార్పు, అది సుస్థిరభాష; రాజభాషయని ఇంగ్లీషు కొరకు చెవులుకోసుకుని భూములమ్ముకొని ఒడలు చెడగొట్టుకొని అంతకష్టపడుచున్నామే, భారతజాతీయైక్యతకు సాధన భూతముకానున్న హిందీకొరకు అందులో

వేయొకంతుశ్రద్ధ పెట్టిసంతమాత్రమున
మార్తభాషా ద్రోహమగుచున్నదా? మన
మనాడును ఏహిందీ ప్రయత్నిమును చేయక
అది పామాన్యభాషయైన మర్నాడు నేర్పు
కొనవచ్చునని న్యాయమా? మన ప్రయ
త్నములవలన అట్టి సుదీనము నాశనము
చేసుకొనుట మనవిధికాదా? హిందీ
ప్రచారనభ అంటూ ఒకటిఉండి ప్రచారము
చేయుటట్టి యీమాత్రము శ్రద్ధయొనను
దానిపై కుదురుచున్నది కాని అది అపరే
లేకుంటే హిందీనేర్పుకోగోరువారికికూడ
అవకాశమెట్లు దిక్కుగలదు? అను నీమొదల
గునవి ప్రచారానుకూలరసమాధానములు.

వీరిలో నెవరికిగాని మార్తభాషాభి
మానము కొంతయని చెప్పజాలము.
“హిందీభాషా ప్రచారమాత్రమున నిజముగా
ఆంధ్రభాషకు గాని మరియే యితరభాషకు
గాని చేటువాటిల్లునేమో చెప్పజాలము.
నాటు తెలుగుదేశములోనున్న తెలుగువా
రెల్లరును తమ తెలుగుతనమును తెలుగు
భాషను శుద్ధముగా వివర్ణించి, హిందీ
మాట్లాడుకొని ఆనందించుటలోనే తరగో
పాయమున్నదని గర్వించునాడు తప్ప అట్టి
చేటువాటిల్లకపోవచ్చును. అట్టి సూచన
లేవ్వడట్టి గోచరింపకున్నను అయిదారు
శతాబ్దములనాటికి బాగుగా విశదముకాక
మాన”వని ప్రతికూలవాదుల నిశ్చయము.
అట్లు జరుగదని అనుకూలవాదులభీమా.
జ్యోతిష్కలు తప్ప యితరులు దీనిని
నిర్ణయింపజాలరేమో!

ఏదియెట్లున్నను ఒక్కమాట నిజము.
ఆంధ్రనాయకుల కాంధ్రరాష్ట్రము, ఆంధ్ర
వ్యక్తిత్వము, ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి మొదలగు
వానియందలి ఆసక్తికంటె అఖలభారత
భాషాభ్యాసము స్వరాజ్యము మొదలగు
అఖలభారత సమస్యలలో ఉదేకములు
హెచ్చి తమకు చెందినసమస్యల సవ్యముగ
దిద్దుకొనుశ్రద్ధనెల్ల పూర్తిగ వారు కుడిచి
పెట్టుకొనుచున్నారని యువజనులలో నొక
తీవ్రతరాండోళనము ఆవేశము బయలు
దేరినవి. ఏలపాయము పొడకట్టినను ముందరి
పినుగు ఈకాలములో పాపము నాయకులపై
పడకలేప్పుదు. అరవ మదరాసు రాజధాని
ప్రభుత్వమువారు, కన్నడపు మైసూరురాజ
ప్రభుత్వమువారు ఉరుదూనైజాము ప్రభుత్వ
మువారు తమ ప్రాంతములగు ముప్పది,
పది, దెబ్బదిలక్షల ఆంధ్రుల నిమిత్తమై,
అంతకంటె అల్ప సంఖ్యాకులగు ఇతరభాష
వారికిచ్చెడి పాకర్యములనుగూడ కలుగ
జేయక వారిభాషను రూపుమాపుచున్నారు.
ఇది మనకు ప్రత్యక్షము, అనుభవసిద్ధము.
వారికి అఖలభారతజాతీయసమస్యలకంటె
తోడిభాషల కీయవలసిన తగిన స్థానము
కంటె తమభాషాభివృద్ధికొరకు అధిక
సంఖ్యాకులగు ఆంధ్రుల ప్రతిభవడంచు
వట్టుదల యెక్కువగానున్నట్లు తోచు
చున్నది. ఇకను ఓస్రులమాట చెప్పనక్కర
లేదు. వారు మనరాష్ట్రమునుండి పెద్ద
ముక్కను దిగమింగుటయేగాక మాతన
రాష్ట్రములో మైనారిటీసమస్యనుమిగల్పుదు.
అనగా ఆంధ్రభాష మాట్లాడువారిని శిక్షించ

వలెనని ఒక శాసనము ప్యాను చేసుకొన్నచో అచ్చరువులేదు.

ఇట్టి దురవస్థలకు కారణము ఆంధ్ర కాంగ్రెసు నాయకులును మితవాద నాయకులును ఇతర రాష్ట్ర నాయకులతోడి చెలిమి యొక్క డనశించునో అనుభయము వల్లను, అఖిలభారత సమస్య ప్రాముఖ్యత పైని గల శ్రద్ధాభివ్యక్తి వల్లను, ఆ ప్రాంత ప్రభుత్వములలో సహృదయముగా వాదించ మియు పోరాడమియునై యున్నది. నూరు సారులు పెద్దలు చెప్పినప్పుడు కొకసారి యైన వినిన ప్రభుత్వములుండవు. వీరి లొక్కవ చూచుకొనియే ఓడ్రనాయకులవలెల పార్ల మెంటుసభ్యుల కేమి మందులుపోసియో తమ పంచెము వెగించుకొన్నారు. సత్యమూర్తి ప్రభృతులు మదరాసు ఆంధ్రులను త్రోసి రాజచేయజూచుటయేగాక, అవలెల ఓడ్రు లను ఇవలెల పశ్చిమాంధ్రాదులను మన్నపై పురికొల్పుచున్నారు. ఎన్ని చేయుచున్నను మనకు అఖిలభారత సమాఖ్య సమస్యలు అఖిల ప్రపంచ సోషలిష్టు సమస్యలే ప్రధానములు. ఆంధ్రవైతిక లాంధ్రత్వ సంబంధమైన యిట్టి ఆందోళనలు చేయవు. ఆంధ్రనాయకులు ఆ ప్రభుత్వములవద్దకో గవర్నరులవద్దకో ఇందుకొరకై రాయబారములేగరు. పైగా హిందీ ప్రచార సమస్య వచ్చునకి మూడేసి తావులకు మించిన కావ్య ప్రణాళికలను కాంగ్రెసు సంబంధములేని నాయకులు గూడ కుటిపించుచుందురు. ఇది కేవలము హిందీ భాషాభిమానమో, ఆంధ్రత్వ నిర్ల

లక్ష్యమో, రెండునుకాని శుద్ధకీర్తికాము కత్వమో ఊహింపలేము. ఇతర ప్రాంతముల వారు తమ ప్రత్యేకత్వములో మునిగి విశ్వ భారతముపైని అఱికన్న వేయుచున్నారు గనుక మనమును వేయవలెనని యెవ్వరును అనరు. అయినను ఇట్టి ప్రత్యేకపుగగ్గోలులతో నిండుచున్న ఆధునిక భారత ప్రపంచములో ఆంధ్రనాయకు లించుకంత తమ వ్యక్తిత్వము వైపు దృష్టి త్రిప్పుక యెడమాపులలో మునుగనుంకించుచుండుటచూచి కొందరికి ఒడలుమండి ఆంధ్రాభిమాన ప్రబోధము మిక్కిలి ఖాటుగా నొనరించుచున్నారు. నాయకదూషణ దుర్బుద్ధులుగాక స్వసప్తపరి వేదనలు మాత్రమే వారినిట్టి వ్రాతలు వ్రాయించుచున్న వనుటకు సందేహములేదు. ఉభయకక్షలవారి వాదములను పరిశీలించి, రాష్ట్రీయనాయకులు ఏయేవిధులపట్ల తమ కర్తవ్యతాభార మెంతెంతయున్నదనువిషయ మును నిశ్చయించుకొనిత త్తదుత్తమాచరణ మునకు గడంగుటయే ప్రస్తుతకర్తవ్యము.

గృహలక్ష్మిలో గడచిన జనవరి ఏప్రిల్, జూలై సెప్టెంబరు సంచికలలో శ్రీమతులు కనువర్తివరలక్ష్మమ్మ దివాకర్ల శాదామణిగార్లు వ్రాసిన చర్చలవలన అనేకాంశములు పాఠకులకు విశదమైనవనియే మాతలంపు. శ్రీమతి వరలక్ష్మమ్మగారు హిందీ భాషా ప్రచారమువలననే ఆంధ్రము సశించదనియు, కాంగ్రెసువారి ఆజ్ఞప్రకారము అఖిలభారత సామాన్యభాషకానున్న హిందీపై అన్ని రాష్ట్రములవారివలె మనమును తగుశ్రద్ధ పరుపవలెననియు ఒకరినిచూచి ఒకరు

హిందీని తెగతిట్టుటలో అర్థములేదనియు చక్కగా సమర్థించి బోధించినారు.

“హిందీభాషయు ఆంధ్రభాషయు వెర్వేరు కుటుంబములకు చెందినవి. ఆంధ్రభాష బాగా రాకుండా హిందీభాష చిన్నతనమునుండి గరచువారికి వారి భాషాసంప్రదాయము తప్పక చెడును. హిందూదేశమున కంతటికి ఒకసామాన్యభాష సరిపడదు. విద్యవర్ధతో త్తర భాగములకు హిందీ, దక్షిణభాగములకు తెలుగు రెండు సామాన్యభాష లుండవలెను. ఉత్తరమున హిందీ దక్షిణమున తెలుగు అధిక సంఖ్యాకభాషితములు. రాజకీయభాషగ కాక సామాన్యభాషగ కాక హిందీని దక్షిణాత్యులు సరదాగా స్వంత వ్యవహారములకై సాహిత్యశ్రద్ధతో అభ్యసించుటమాత్రమే చేయవలెను”. ఇది యించుమించుగా శారదామణిగారివాదము.

ఏ రిరువురి వాదములయందును పాఠకులును నాయకులునుగూడ కడుంగడు శ్రద్ధనుబూని హిందీని తమమీదికి మీలించుకొనకను, ఆంధ్రమును క్షీణించక విప్లవించునట్లును సర్వప్రయత్నములును చేతురు గాక!

మా ‘గృహలక్ష్మి’ యొక్క కొన్ని సంచికల నీ సంబంధమగు వాదన వ్యాసములతో నింపిన శ్రీమతు రిరువురును విజ్ఞానులు, భాషాభిమానులు, సుప్రసిద్ధ వచన రచనాధోరణిధురీణులు, ఆ గాధ విజ్ఞాన విభాషితలు, అపూర్వ సుందర ప్రౌఢశైలీ సుభాషితలు. వా రొనరించిన, ఒనరించు

చున్న సేవలకు గృహలక్ష్మి యెంతయు కృతజ్ఞురాలు. అయినను ‘ప్రమాదోధిమ తామసి’ యనుటచేతనో, కేవల విషయ చర్చామాత్రముతో వ్యాసములను న్రాయు నేర్పు చర్చాపద్ధతియం దనలే అసాధ్య మగుటనో యేమో చెప్పజాలము కాని, ఒకరిరచనలవలన ఇ:కొకరికి మనస్తాపములు కలిగినవి. చర్చలులేకున్న సారములా తేలవు, ఉన్న మనస్తాపములను తప్పవాయేమి చెప్పమా యనిపించకమానదు. అయినను అట్టివానిని తప్పించుకొనుట కష్టముకాదు. తప్పదనుపట్ల చర్చలకు దిగకుండుట లెన్న యేమో! కనుక యికముందు చర్చలకు దిగువారు ఈయొక్క సాధక బాధకములను మాత్ర మాలోచించుకొని, అట్టి విషయములనుమాత్రము విడిచిపెట్టి అసలు విషయమునుగూర్చి వాదించినచో నెంతయు బాగుండును. పేరు ప్రసిద్ధులుపొందిన నారీ మణుల వ్యాసములను సవరించుటకుగాని త్రిప్పివేయుటకుగాని గృహలక్ష్మివంటి పత్రికకు తాహత్తుతక్కువ. అసలులో గృహలక్ష్మి నారీజనసేవ కుదయించి వారిలోని మిన్నలవ్యాసములను ప్రకటించకున్నచో ఆక్షేపణీయము కాకపోదు. ఈమాత్రమును పత్రికా సంపాదకీయలోపముగగాని పక్ష పాత చిహ్నముగగాని యెవ్వరును పరిగణించరని సమ్మతించుము.

శ్రీ పరలక్ష్మమ్మగారు వాదనోద్దేశ మే మాత్రమునులేక కల్పలతకొకలేఖను జనవరి నెలలో వ్రాసినారు. శ్రీ శారదామణిగారు దానికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటవలన

వరలక్ష్మమ్మగారిది ఈ వాదనకు మూలమైన ప్రథమన్యాసమైనది. ఈ వాదమున నామె కంఠ్యావకాశమిచ్చు భారము గృహలక్ష్మిది. ఈ సంచికలో ఆమె అంఠ్యావకాశము తీసుకొన్నారు. కనుక దీనిపై నెవ్వరునుగాని మరి లేఖలుగాని వ్యాసములుగాని వ్రాసినచో ప్రకటింపబడవు.

ఇటలీ గడవిడి:—

శరదృతువు వచ్చినది. దనరా సవరాత్రములు వెడలుచున్నవి. వీరులు యుద్ధసన్నద్ధులై ధర్మసంరక్షణార్థము తైత్రేయాత్రలు వెడలు సమయ మాసన్నమైనది. భారతీయు లట్టి యాత్రలను చాలా కాల మాయన మొనరినారు. ధర్మరక్షణార్థమో దుష్టశిక్షణార్థమో పాశ్చాత్యులెంతయు ఇట్టి యాత్రలు పాగించుచున్నారు. వీరిలో ఇటలీ తలమానికమైయున్నది. ఇటలీ జనసంఖ్యను ముసలోని పెంచినాడు, వైద్యశిక్షణములు గఱపినాడు, వైమానికబలము పెంచించినాడు, ఇందుకెల్ల పెద్ద మొత్తము వ్యయమైనది, ఈ వ్యయము పూర్తి కావలెను, ఇతర బ్రిటను, ఫ్రాన్సు సామ్రాజ్యదేశములతో సమానముగ అతనికి వలస రాజ్యములు చిక్కవలెను, ఆఫ్రికాలో ఆబిస్సీనియా తప్ప యితర భాగములప్పుడే యెవరికో ఒకరికి వలస రాజ్యములే!! నల్లజాతియగు ఆబిస్సీనియాకు న్యాయత్ర్య మొందుకు, దానిని యేదోమిషతో హరించుట ధర్మమని పోపువంటి మతాధికారులే చెప్పుచున్నారు. ఎట్లైనను యుద్ధము

రానియకండి, జాతినమితి గౌరవమును కాపాడండి, తగవు పరిష్కారముచేయండి, మీదీర్పు వింటానని శిష్టుడగు ఆబిస్సీనియా చక్రవర్తి అంటున్నాడు. జాతినమితి యెట్టి తగవు చెప్పగలదో నాకు తెలుసును, నేను దానిని విననండలేదు, నాకు ప్రతికూలముగ వర్తించిన సర్వులకు బుద్ధి చెప్పినది ముసలోని ప్రకటించుచున్నాడు. ఇటలీకి ఇట్టివలసరాజ్యమువచ్చిన తనను మించిపోవునేమో అని బ్రిటను భయము. ఇటలీ స్నేహము తనకు తప్పపోయినచో జర్మనీ తనను ముంగివేయునేమో అని ఫ్రాన్సు భీతి. యుద్ధమంటూ వచ్చి పదిమందీ అయికోపానుండి ఆఫ్రికాకు చెదరినయెడల నాచూపు నేను చూచుకుందునని జర్మనీ ధీమా. వీరిలో యెవరు గెల్చిన నాకేమి, యెవ్వరును నా తత్వమువారు కారు, అందరు నామీద పడవలసినవారే, యీ మధ్యనే కష్టముమీద కోలుకొన్న నాకు వీరితో నేమి ప్రయోజనమని రమ్యా తూష్టి భావము. యుద్ధములు లేచినచో నా వర్తకము మరింత బాగుపడును గదా యని జపాను ఆశ, ఊరిమీద ఊరుపడినను కరణముమీద కానుపడదని అమెరికా ప్రయత్నము, ప్రపంచమంత పిడుగుపడితే మనము క్రిందివారమా మీదివారమా అని ఇండియా, చీనా మొదలగు దుర్బల ప్రాచ్యవాగరకదేశముల నిరాశ. ఈవిధముగా ఆధునిక ప్రపంచము కొట్టుకొనుచున్నది. ప్రతివారికి తాము పెద్దయంత్రాలు పెట్టి, పెద్ద ఉత్పత్తిచేసి, అన్ని దేశాలకు పంపి

పెద్దలాభాలు తీసుకొని, పెద్దసామ్రాజ్యాలు కట్టుకుందామని ఒకటే గురాళం. పాశ్చాత్యుల ఆటలు సాగుటకు ఆఫీకా మొదలగు ప్రాచ్యదేశములుతప్ప గతి లేదు. వాటికి స్వాతంత్ర్యమున్న వీటికి కంటకము కాకమానదు. వీరి కాయుధములు లేకున్న అవి స్వతంత్రములు కాక మానవు. ఆయుధములుగల బాతు లా ఆయుధముల నొకరిపై నొకరు త్రిప్పుకొనుట మానజాలరు. ప్రళయము రాకమానదు. రౌండుటేబిలునభలాగ రాయబారముల సంప్రదింపు ఒక్కటితప్ప ఇట్టి పరిస్థితికి విరుగుడులేదు. రాయబారపద్ధతిలో మొండివానిపద్ధతి గెలుచునట్లుగుచున్నది. ఇటలీ మొండిపట్టు పట్టినది. బ్రిటను ప్రాన్సులుకూడ అంత మొండిపట్టులు పట్టిన ప్రళయము లేప్పుదు. ప్రపంచ ప్రళయము నకు వెటచి ఇటలీ కోరినదెల్ల అవి రెండును దాఖలు చేసుకొనకలేప్పదని ముసలోని యూహాయేమో! అతని కోరిక లన్యాయము. లొంగవద్దు యుద్ధమునకు దిగండి అని ఇతరు లా దేశముల బురికొల్పుచున్నారు. కాని అవిమాత్రము భయపడకపోలేదు. ముసలోని లొంగుతాడేమో అని అవి యెదిరించుచున్నవి. ఇటలీ సర్వనాశనమగుటకైన సమ్మతించునుకాని ఇట్టి చిట్టి చిట్టి సబబుల కొప్పకొడు. ఇట్టి పట్టుదల ముందర ప్రపంచ ప్రళయమైనా కళ్లచూస్తామనే మొండిపట్టుదలకంటే ఇటలీ కోరికలను మూచుపాల్గైనా ప్రాన్సు బ్రిటను, ఒకరి

మెదను ఒకరు వంచుకొనియైనను, ఒప్పుకొనక తీరదు. అభిస్సేనియాస్వాతంత్ర్యమును సంరక్షించడముకొరకు కంకణము కట్టుకొన్నది పీనిస్ నే బాలియును కాదు. నల్లబాతుల స్వాతంత్ర్యము లెన్నిపోయినను ప్రపంచములో ఆయుధసమేతమైన శాంతిని నెలకొల్పుటే ప్రస్తుత ప్రపంచనీతి! ఇందులో ఎన్ని నల్లదేశములు మునుగలేదు? అభిస్సేనియాకు తప్పకుందా? తప్పితే ఆశ్చర్యమే!!

ఉత్తర బాలికల పాఠశాల:—

దక్కను హైదరాబాదునందున్న 'ఉత్తర బాలికల పాఠశాల' శ్రమశ్రమముగ ఒక ఆదర్శపాఠశాల కానున్నదనించును. ఇది స్థాపించబడి యేడేండ్లు మాత్రమయినది. ఉత్తరవిద్య మాతృభాషామూలమున నేర్పుదురు గనుక కుటుంబినులు వితంతువులుగూడ యిందు చేరుచున్నారు. ఒకటవ తరగతి మొదలు మెట్రిక్యులేషను వరకు 1934వ సంవత్సరమున 188 గురు విద్యార్థినులు విద్య నేర్పిరి. మెట్రిక్యులేషను పరీక్షకు తొమ్మిండుగురు వెళ్లి ఆరుగురు తీర్ణులైరి. తక్కిన తరగతులలో 126 గురు పరీక్షలకు హాజరై 91 గురు ఉత్తీర్ణులయినారు. ఒక గ్రంథాలయము 18 గురు బాలికలతో ఒక వనరిగృహము, విద్యార్థిని సంఘపు వారవారము నభయము, విహారవర్కటనములు, దూరపు వీధులనుండి బాలికలను యెచ్చుటకు మోటారువాహనము మొదలగు సౌక

ర్యము లెన్నోయున్నవి. ఇట్టి పాశశాల చందాలు, దానములు, దసరావసూళ్లు, వివాహకట్నములు, నాటకము వసూళ్లు మొదలగువానివలన మాత్ర మిష్టము నడచుచున్నది. విద్యార్థినీవేతనము లత్యల్ప మగుట ఆశ్చర్యము కాదు. సంవత్సరము నకు నాలుగువేల రూప్యముల కెచ్చుఖర్చు కనిపించుచున్నది. ముగ్గురుపాఠ్యాయులు గౌరవార్థమే సేవచేసి పాశములు గఱపుచున్నారు. అయినను నెలకు రెండు వందలకు మించి ప్రతినెల ఉపాధ్యాయవేతనముల ఖర్చును నగుచున్నది.

ప్రస్తుతము ఉన్నతవిద్య నవీనజ్ఞానము మాత్రమే యిందు గఱపబడుచున్నది. గృహ నిర్వహణము, లోగుల యువచారము, ప్రథమచికిత్స, చేతిపనులు మొదలగువానిని గఱప నెచుచున్నారు. ఇట్టి చందాలవలన నచ్చు మొత్తములతో ఇట్టి సంస్థల నిర్వహించుట కలకాలమును సాధ్యముకాదు. శాశ్వతనిధి హెచ్చినచో నడ్డీని మాత్రముపయోగింతురు. ఇదియును పెద్ద మొత్తముగా కూడుట కష్టసాధ్యమైన పనియే. అసలు ప్రధానసహాయము నైజాము ప్రభు

త్వమువారినుండి రావలసియున్నది. ఇన్ని సంవత్సరములాయను ఈ పనిసంస్థ లేన్న కొనుచు వర్ధిల్లుచున్నను ప్రభుత్వమువారి దృష్టి యిటు మరలకుండుట విచారకరము. ఇది ఉస్మానియా నిశ్వవిద్యాలయమున కనుబంధముగా నుండజాలము యిందుకు కారణమై యుండునేమో! తమ రాష్ట్రమునందును ఇతర రాష్ట్రములయందును నెన్నియో సంస్థలకు విరాళములు కురిపించుచున్న నైజామువారు అనేక యువతీమణుల కుపచరించుచు నద్విద్య గఱపుచు నక్షవనమార్గములు చూపుచున్న యీ పాశశాలను నిర్వహించు భారమును పూర్తిగ నైజామువారిగాక! ఇది కేవలము మహిళాసంస్థ కనుక, పూనానగరమునందలి కార్వే విశ్వవిద్యాలయమునకు అనుబంధముగానుండి అట్టి ప్రయోజనములను బడయ గడంగక తీరదు. ఇంతమాత్రమున నైజాముగారి ఆదరణ భాగ్యమునకు వెలికాదనియే సంస్థ కార్యదర్శులు శ్రీయుతులు బూర్గుల రామకృష్ణారావు మాడపాటి హనుమంతరావుగార్లతోపాటు మేమును కోరుచున్నాము.

వ ని తా లో క ము

జానకి

కు మార్తీ చంద్ర కళా

కొన్ని చిత్రములచెప్పలు చూడండి. మూడేళ్లవయసునుండి యీరాచబిడ్డ కిదే పని. ఇట్టి బిడ్డ రాజాధిరాజులచేత మన్ననలందుట అబ్బురమా?

కె. జానకి

కె. శాంత

ఈ పెద్దబిడ్డ బహుమనోహర ముగా పాడగలదు; అది యట్లుండగా 'అనుకరణము' అనగా మనోకరు పాడినట్లు పాడుట యందు మంచి శక్తి సంపాదించి యున్నది.

శ్రీ. జానకవ్య

ఉపాధ్యాయినీ పృత్తియందధిక రేర విజ్ఞానము నొందగోరి యీ కన్య కా మణి యింగ్లండునకు బయనమయ్యెను.

మిన పి. తంబుచెట్టిఅమ్మ

నువ్రసినదయగు ఫిడల్ వాద్యకత్తె. యీమె గతనెలలో తన ప్రజ్ఞాప్రదర్శనమునకై యింగ్లండు వెళ్లియుండెను గదా! శ్రీసార్వభౌముని సందర్శనముగూడ నీవిదుషీమణికి లభించినందు కీమెను మన మభినందింపవలయును. ఈయమె మొన్న నే యిండియాకువచ్చెను.

డా॥ ఇ. కె. జూజీఅమ్మ

కొ యం బత్తూరు చెరుకువ్యవసాయపు కేంద్రమున నుద్యోగినియైన యీమె యిప్పుడు, ఆప్స్టర్ డెంగరమున బరుగు ఇన్ టర్ నేషనల్ బోటానికల్ కాంగ్రెసునకును లండనులో బరుగు ఇంటీరియల్ బోటానికల్ కాన్ఫరెన్సుకును అధికార రీత్యా ప్రతినిధిగా వెళ్లుటకు ఇండియాగవర్నమెంటు వారిచే నియుక్తమయ్యెను.

మిన లీలావతీదేవార్కర్

ఉపాధ్యాయిని పదనియందు డిప్లొమాబడయుట కీమె యింగ్లండున కేగెను.

కన్నెపల్లి కేశరిదేవి

1923-లో ప్రథమమున ఆంధ్రకుటుంబములలో ఇంగ్లండునందు కాపురమున్న శ్రీయుత కె. పి. యల్. నరసింహం M.A.L.L.B. బాదిస్టరుగారి పకపుత్రిక. మన ఆంధ్రులలో ప్రథమమున B. A. (London) ప్యాసయినవారు వీరేయని చెప్పవచ్చును. వీరికి ఈతయందును, గుజ్జపుస్వారియందును మెక్కిలి ప్రావీణ్యతగలదు.

కష్టపడుచున్న వ్యక్తికి

సుఖానందని మేది?

బోగిబాయి హోర్న్స్ నియమ్ మార్పు వాదివలన తయారుచేయబడిన

‘హార్నియమే’

ఇయ్యది ప్రతి యింటియందును అత్యావశ్యకముగ నుండతగిన వాద్యము. చోకతనమును, పనితీనమును కలిగినది. దీనిని మీరుకొని యానందింపుడు.

క్యాటలాగు ఇవాయగా ఇవ్వబడును.

ది బాంబే హోర్నియమ్ మార్పు

23 బ్రాచ్, మద్రాసు.